

Kuri ja järjestys - koulun työrauhasta Orimattilassa

Kalle Silokangas

Liikuntapedagogiikan

Pro gradu -tutkielma

Kevät 1998

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Kalle Silokangas. Kuri ja järjestys - koulun työrauhasta Orimattilassa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, 1998, 73 s.

Tutkielmassa selvitetään haastattelulla opettajien ja oppilaiden työrauhakäsityksiä Orimattilan yläasteella. Ongelmaa käsitellään koulu- ja paikkakuntakohtaisena käsityksenä työrauhasta. Tarkastelun kohteena on yläasteen opettajien ja seitsemäsluokkalaisten poikien työrauhakäsitys ja suhtautuminen kouluun oppimispaikkana. Mitä työrauha on ja miten se ilmenee koulussa? Millä keinoilla työrauha säilytetään? Millaisen kuvan oppilaat ja opettajat antavat toisistaan? Tutkimuksen alkuinnoittajana toimi päivittäiset keskustelut opettajien ja oppilaiden kanssa työrauhaongelmista ja niiden ratkaisemisesta.

Tässä tutkimuksessa tulee ilmi miten opettaja pyrkii työssään minimoimaan työrauhaongelmat ja saavuttamaan tavoitteita, joita opetussuunnitelmassa on itselleen asettanut. Osa opettajista myöntää työrauhaongelmien olevan päivittäisiä ja varsinkin välituntivalvonnan ja muiden valvontatilanteiden olevan kaikkein raskaimpia opettajan työssä. Oppilaat toteavat myös hyviä perusedellytyksiä työrauhalle ja työrauhan määrittämiseksi (mahdollisuus työskennellä rauhassa), mutta miksi he eivät noudata näitä "omia" työrauhakriteereitään -se jää epäselväksi. Työrauha vaikuttaa selkeästi niin opettajan kuin oppilaiden viihtyvyyteen ja jaksamiseen koulussa.

Oppilaiden omasta mielestä paras keino työrauhan säilyttämiseen luokassa on opettajan antama jälki-istunto tai se, että opettaja "huutaa yhtä soittoa", tosin oppilaatkaan eivät uskoneet näiden keinojen pitkävaikutteisuuteen työrauhan osalta. Opettajat taas haluavat välttää jälki-istuntojen antamista, koska jälki-istunnon antaminen tuntui olevan se "viimeinen keino" opettajalle saada luokka tai oppilas "kuriin ja järjestykseen".

Oppilaat eivät kuitenkaan tunnustaneet "sankariksi" sellaista toveriaan, joka saa paljon jälki-istuntoja. Tällainen oppilas on "idiootti" tai ainoastaan hyvä ottamaan jälki-istuntoja oppilaiden mielestä. Kuitenkin vastauksista saattaa päätellä, että sankaruus oppilaiden mielissä muodostuu siitä, mistä rikkeistä "sankarioppilas" jälki-istuntojaan saa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta oppilaiden ja opettajien haluavan oppitunneille työrauhaa ja mahdollisuutta opiskeluun ja työntekoon. Opetussuunnitelman hyvää tarkoittavat kasvatustavoitteet eivät kuitenkaan avaudu tekstimuodossa oppilaille, mutta ei myöskään opettajille. Hienot kasvatustavoitteet jäävät sanahelinäksi ja konkreettisia esimerkkejä ei pystytä luomaan. Koulun merkitys (miksi koulua käydään) on epäselvä seitsemännien luokan pojille. Pojat ymmärtävät koulun vaikuttavan tulevaisuuteen, mutta eivät pysty yksilöimään koulun tarkoitusta juuri omalle kohdalleen.

Avainsanat: Tutkimushaastattelu, työrauha, kuri, koulu, nuori, opettaja, oppimisympäristö

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	TARPEELLINEN KURI.....	6
	2.1 Uusi oppimisympäristö.....	7
	2.2 Työrauha koulussa	13
	2.2.1 Aggressiivisuus ja riippuvuus	17
	2.2.2 Moraali	17
	2.2.3 Erilaisuus	18
	2.2.4 Sukupuolierot.....	19
	2.2.5 Käytös ja huolellisuus.....	20
	2.3 Oppilas	22
	2.3.1 Häirikkö.....	25
	2.4 Opettaja	28
	2.4.1 Liikunnanopettajan tehtävä.....	32
	2.5 Piilo-opetusta liikunnan varjolla	34
3	HAASTATTELUTUTKIMUKSESTA.....	37
	3.1 Roolit.....	40
	3.2 Teemahaastattelun luotettavuus	43
	3.3 ”Hyvä kysymys”	44
	3.4 Enakkovalmistautuminen ja aiheen muotoutuminen	45
	3.4.1 Tutkimus aineisto	48

4	AINEISTON TULKINNASTA.....	56
	4.1 Koulun merkitys.....	56
	4.2 Tehtävä koulussa.....	57
	4.3 Hyvä opettaja.....	58
	4.4 Hyvä oppilas	59
	4.5 Hyvä oppitunti	60
	4.6 Eniten rikotut säännöt.....	61
	4.7 Miksi rikotaan.....	61
	4.8 Miten työrauha säilytetään.....	62
	4.9 OPS:n outoja juttuja	64
	4.10 Työrauhan merkitys.....	65
	4.11 Tulevaisuus	66
5	POHDINTA.....	67
	LÄHTEET	71
	LIITTEET	74
	Haastattelut	
	Lupa haastatteluun	

1 JOHDANTO

On useita syitä siihen, miksi halusin ottaa aiheekseni juuri työrauhan. Työrauha-aiheen valinta johtuu henkilökohtaisesta mielenkiinnostani siihen, miten oppilaat käyttäytyvät ja miksi he käyttäytyvät juuri niin kuin käyttäytyvät. Toinen syy pohtia työrauhaa on se, että työrauha on päivittäinen puheenaihe koulumaailmassa opettajien kesken. Kolmas ajatuksiani polttava mieliteema on se, että miksi nuoret tekevät väärin silloinkin, kun he varmasti tietävät tekevänsä väärin moraalisesti ja eettisesti. Eikö sääntöjä olisi paljon helpompi noudattaa? Neljäs selkeä, mutta piilotettu tosiasia on se, että eräänlaisella salaisella sopimuksella liikunnanopettajalta odotetaan enemmän panostamista tapakasvatukseen ja käyttäytymisen opettamiseen kuin muilta aineenopettajilta.

Päivittäin käydään keskusteluita oppilaiden huonosta käyttäytymisestä tai työrauhan rikkoutumisesta. Tutkimuskohde (oppilaat ja työrauha) on minulle tuttu kahden työvuoden perusteella Orimattilan yläasteella. Päivittäisten koulukokemusten osalta aihe on hyvin kiinnostava ja motivoiva. Kasvatustieteen teoreettinen tausta työrauhaan ja opettamiseen ovat peräisin Jyväskylän Yliopiston luentosaleista ja niistä opeista, joita sain vanhemmilta kollegoilta Orimattilassa ja siitä kokemuksesta, jota itse sain päivittäin.

Tunnilla tulee olla kuria, tunnin pitää olla hauska, tunnilla saa vähän tulla hiki (liikunta) jne. Minua kiinnostaakin juuri se mitä oppilas tarkoittaa sanalla kuri, koska sanan kuri merkitys on varmasti muuttunut jo minun kouluajoltani erittäin paljon. En usko, että oppilas tarkoittaa sanalla kuri sitä, että häntä komennellaan, käsketään tai että oppilasrivit ovat suorat tehtävän annossa jne. Nykykuri on aivan jotain muuta.

Haluan antaa kuvauksen haastattelujen pohjalta vallitsevasta "tunnelmasta" ja olemuksesta, mikä työrauhalla on. Haluan myöskin nähdä ja antaa tuoreen kuvan siitä, mikä on oppilaiden ja opettajien näkemys työrauhasta. Oppilashan kokee työrauhan aivan eri näkökulmasta kuin mitä opettaja kokee tilanteet oppitunneilla.

Jo teoriaosassa olen halunnut tuoda esiin tuloksia haastatteluaineistosta. Haluan näin painottaa teorian ja käytännön liittyvän yhteen konkreettisesti. Tutkimuksen tuloksia esitellään siis jo

tekstin sisällä. Aineiston tulkinta -osaan olen kerännyt kysymyskohtaisten vastausten yleistyksen kokonaisuudeksi. Haastattelunäytteet löytyvät myös liiteosasta.

Luulen työrauhan merkitsevän tiettyä tunnelmaa ja "fiilistä" opiskella ja opettaa luokassa. En usko, että hiljaisuudella ja auktoriteettiaseman opitulla tuntemisella ja opettajan pätemisellä on juurikaan merkitystä.

Suuntaan tämän tutkimuksen niille opettajille, joilla on mielenkiintoa pohtia omaa opetustaan perusteellisesti. Onhan todettu nuorten muuttuneen toisenlaisiksi, jopa omaksi nuorten kulttuurikseen, mutta miten koululaitos ja opettajat ovat muuttuneet todellisuudessa viimeisten kymmenien vuosien aikana. Varmasti moni opettaja on pohtinut oman "opetusfilosofiansa" valmiiksi, mutta toivoisin, että nämä oppilaiden vastaukset herättäisivät lisää kysymyksiä. Toivon myös rohkeutta opettajilta panostaa ja suunnata omaa opetustaan enemmän elämän suuntaan kuin toimia pelkkien taitojen ja tietojen "kylmänä" opettajana.

2 TARPEELLINEN KURI

Haastattelija: Mitä sinun mielestä kuri tarkoittaa tunneilla?

Opettaja: No mä oon semmonen niinku sä tiedätkin, niin opettaja joka vaatii semmosta, sellasta vähän niinku vanhanaikasta kuria. Mun mielestä siinä kurissa on tärkeintä se, että.. että tunti ei saa olla vallaton, toisin sanoen se pitää olla koko ajan hallinnassa niin, että ... että mä yhdistän kurin ja turvallisuuden, että tota se ei tarte olla tämmöstä sotilaallista, että tehdään komennon mukaan joku asia ja mä en pidä semmosesta ite.. ite laisinkaan vaan .. vaan oppilailta pitää olla turvallista ja sen mä pidän sekä henkisesti, että fyysisesti .. se mun mielestä olis ihanne, että oppilaat sais semmosen turvallisuuden tunteen, että ne uskaltais ilmasta itteensä ja, että ne sais antaa sen panoksen mikä heillä on, on niinku annettavanaan .. tätä mä koitan aina tähdentää ja joskus vähän kovillakin keinoilla, mut' se niinku se tärkeä asia mun kurinpidossa, että toinen oppilas ei saa millään tavalla häiritä eikä niinkun torpedoida ja estää niinkun kenenkään oppilaan toimimista eikä niin henkisesti kun fyysisesti, että siellä ois vapautunut hyvä meininki.

Haastattelija: Tarvitaanko teidän mielestä liikuntatunneilla kuria ja onks se tarpeellinen ollenkaan koko kuri tai työrauhajuttu?

Oppilas: Nii, on se tarpeellinen ja jos kuri puuttuis niin kaikki menis ku apinalauma.

Kuri tarkoittaa jatkuvalla valvonnalla ja tarvittaessa myös rangaistuksilla ylläpidettyä tilaa, joka ilmenee velvollisuuksien ja annettujen tehtävien täyttämisenä. (Nykysuomen sanakirja 1970)

Erätuuli ja Puurula (1990) toteavat tutkimuksessaan, että oppilaat ja opettajat eivät kokeneet työrauhaa yhteisenä asiana, vaan oppilaiden mielestä opettajat yksin olivat vastuussa työrauhasta. Työrauhaongelmat eivät ole sidoksissa koulun kokoon tai sijaintiin maantieteellisesti toteaa Terttu Gröhn jo vuonna 1979. Erätuuli ja Puurula (1990) tosin väittävät, että työrauhaongelmat lisääntyvät koulun koon kasvaessa.

Työrauhaongelmat voidaan luokitella erilaisiin luokkiin tai kategorioihin, kuten Erätuuli ja Puurula (1990, 2-5) toteavat. Kuitenkin luettelomainen tulkinta työrauhasta on keinotekoinen, koska samassa teoksessa nimenomaan mainitaan työrauhan olevan muuttuva ja muuttunut sekä erittäin subjektiivinen käsitys riippuen arvioijan persoonallisuudesta ja käytetyistä opetusmuodoista.

Haastattelija: Mitä sinun mielestä se kuri tarkoittaa? .. Onko sitä?

Opettaja: Joo, se tarkoittaa minusta sitä, että ..että minä olen kuitenkin siellä se pomo ... viimesen paikan tullen. Ja että oppilaiden pitää oppia se, että .. että kuka siellä on se aikuinen ihminen, mutta ei sen tarvi olla sitä, että ne on koko ajan hiljaa tai noudattaa koko ajan jotakin tiettyä aina vakiokaavaa säännöissä, mutta se, että tiukan paikan tullen ni .. niin se niitten oikeudentunto sanoo, että toi opettaja on se joka tietää miten tää homma hoidetaan.

Edelleen 80 -luvulta on olemassa joukko kasvatustiteilijöiden tutkimuksia työrauhasta, joissa todetaan yleispiirteisiä asioita; kuten esimerkiksi:

1. Työrauhaa häiritsee noin 10% oppilaista.
2. Päivittäin häiritseviä on huomattavasti vähemmän.
3. Eri luokka-asteilla ei ole merkittäviä eroja häiriöiden määrässä.
4. Eniten työrauhahäiriöistä kärsivät kokemattomat opettajat.
5. Opettajille työrauhahäiriöt ovat merkittävä työn rasitustekijä.

(Erätuuli & Puurula 1990, 6)

2.1. Uusi oppimisympäristö

Haastattelija: Mitä sana koulu sulle tarkoittaa?

Opettaja: No, mulle se on työpaikka ja tota ... No, tietysti se on paikka missä ois tarkoitus että, sinne tulevat ihmiset oppis jotain ja tarkotan sillä myös opettajia, että opettajat oppis jotain. Et mun mielestä se ois hyvä .. jos se ois paikka jossa kaikki niinku kasvaa.

Aittola, Jokinen ja Laine (1994) ovat tutkineet nykynuorten käsityksiä koulusta oppimisympäristönä ja koulua elämisen yhtenä osa-alueena.

Heidän mielestään nuorilla on tänä päivänä paljon muita mahdollisuuksia hankkia tietoa kuin koulu. Suurimpia opin antajia ovat vapaa-ajanharrastukset, mediat ja kulutusmaailma. Nuoret tuntevat käyvänsä ainoastaan koulua, jolloin koulu on vain paikka, jossa käydään, eikä sillä ole esimerkiksi auktoriteettista valtaa tai mahtia.

Suuri osa nykyisestä nuorisosta on asunut koko elämänsä kaupunkien urbaaneissa olosuhteissa. Maaseudun käsite ja eläminen maaseudulla on täysin vierasta. Kaupungistumisen ohella myös kulttuuri on muuttunut siten, että kouluttautumismahdollisuudet ovat parantuneet.

Nykynuorten elämä perustuu television, medioiden, musiikin, nuorisotyylien, nuortenlehtien, elokuvien ja yhä enemmän oman rahankäytön ympärille. Heidän mielenkiintonsa täyttää rock-konsertit, kuntosalit, speaktaakkelit ja erilaiset happeningit. Tämä meidän uusi nuoriso on ensimmäinen, joka lapsuudestaan lähtien on kohdannut kansainvälisyyden, kulutuksen, kulttuuriteollisuuden ja kaupungin jokapäiväisessä elämässään.

Haastattelija: Mitä tulee mieleen sanasta koulu?

Oppilas: No, opiskelu.

Opp: Raataminen.

Opp: Tulevaisuus.

Linnakylä ja Malin (1997) esittelevät kouluviihtyvyydestä tehtyjä tutkimuksia Suomessa. Jo 1970-luvun tutkimuksissa osoittautui suomalaisten 14-vuotiaiden olevan koulukielteisempiä kuin muiden vertailumaiden oppilaat. Edelleen 1990-luvulla tehdyt tutkimukset osoittivat heikompaa kouluviihtyvyyttä oppilailla Suomessa kuin esimerkiksi USA:ssa ja muissa Pohjoismaissa. Erityisesti Suomessa todettiin oppilaiden ja opettajien suhteiden olevan ongelmallisia. Suomalaiset arvioivat kuitenkin koulun myönteiseksi kaverisuhteinen luomisen osalta sekä oman identiteettinsä kasvun kannalta. Useilla suomalaisilla oppilailla oli muiden maiden oppilaisiin verrattuna parempi käsitys siitä, miksi koulua käydään ja miten koulussa tulisi opiskella menestyäkseen. Oppilaiden arvioimana koulu on osittautunut kuitenkin varsin ikäväksi oppimisympäristöksi. Varsinkin pojat viihtyvät suomen kouluissa erityisen huonosti.

Sitä mukaan kuin uudet kulttuurivirtaukset ja niiden tulkintatavat lisääntyvät, menettävät entiset auktoriteetit valtaansa ja merkitystään. Entiset perinteet ja "pakot" unohtuvat, eikä niitä koeta enää painostavina tai vaativina pakollisuuksina, ja nuoret kykenevät itse arvostelemaan omia asioitaan erilaisista näkökulmista ja punnitsemaan heille sopivia vaihtoehtoja. Nuoriso huomaa, että asiat voivat olla toisellakin tavalla ja asioilla on eri toteutusmahdollisuuksia. He arvioivat onko asia sellainen kuin miltä näyttää vai voiko asialle tehdä jotain tai jättää tekemättä. (Ziehe 1991)

Mitä heikommaksi ja vähäisemmäksi lasten ja aikuisten välinen kanssakäyminen ja pysyvien identiteettimallien itsestään selvä tuki käy, niin sitä selvemmin koulu menettää oppilaiden silmissä kulttuurillista sädekehäänsä ja auktoriteettiaan. Koulun pitäisikin muuntua ehkäpä juuri työmarkkinoiden vaatimusten mukaan ja pyrkiä modernisoitumaan oikealle tasolle, oppilaille miellyttäväksi ja arvostetuksi opiskelupaikaksi. (Ziehe 1991)

Koulun tehtävä katsotaan olevan nuorten valmistaminen ja sosiaalistaminen palkkatyöhön ja tehdä nuoresta yhteiskuntaan sopeutuva yksilö. Psykkiseen hyvinvointiin kuuluu myös halu tehdä työtä. Koulun tehtävä on nuoren opettaminen työn tekoon ja taata nuorelle mahdollisuus nauttia työstä ja innostaa nuorta tekemään työtä sekä vahvistaa nautintoa ja tyytyväisyyden tunnetta tehdystä työstä. Koulusta on luotu oppimisympäristö, jossa on ahaat opettamisen ja

oppimisen rajat ainedidaktisella tavalla, eikä opettajilla tai oppilailla ole itsenäistä liikkumavaraa. (Miettinen 1990, 35-52)

Koulun tavoitteista tuli teollistumisen myötä standardeja ja koulu pyrki valmistamaan työvoimaa teollisuudelle. (Miettinen 1989, 6-7)

Haastattelija: Mitä koulu sinulle tarkoittaa?

Opettaja: Koulun tavote on opettaa ne (oppilaat) yhteiskuntaan. Koulun pitäis olla semmonen pienoisyhteiskunta. Jossa ne oppii sellasia asioita ja asioiden yhteyksiä, että ne osaa käyttäytyä tietyllä tavalla tietyissä tilanteissa ja sitten kun ne lopettaa koulun ni sitten niistä pitäis tulla tavallaan yhteiskuntakelpoisia, että ne osaa olla siite siellä. Mä en tarkota mitään semmosta kauheen hienoa niinku auktoriteettien kunnioittaminen, mutta semmonen, että on syitä ja seuraamuksia. Ja, että .. Mä oon paljon korostanut sitä, että vain itse pystyy niinku sanomaan itelles, että minkälainen haluat olla. Itte pystyy itestään tekemään semmosen.

Haastattelija: Sitten mikä sinun tehtäväsi on tässä koulussa?

Opettaja: No yksköstehtävä on varmaan oikeestaan kasvattaja, mut sitten siinä sivussa pitäis saada jonkunlaisia kemian, matikan, fysiikan perustaitoja. Eli, että ne nyt jollainlailla pärjäis edes tuolla asioidessaan.

Nykyinen kulttuuriympäristömme (Saarinen, Ruoppila & Korhonen 1994, 160) on lempeämpi nuorta kohtaan kuin ennen. Enää ei rangaista fyysisesti, terveydenhoito on parantunut, sosiaaliturva ja koulutusolot ovat parantuneet. Ainakin kasvatusasenteet ovat lempeämmän tuntuisia. Mutta onko nykyään mitään stressitekijöitä? Perheitten ja yhteisöiden välillä on suuria eroja ja eroavaisuuksia ja yksilöt reagoivat samoihin ärsykkeihin eri tavalla. Kun pidetään edellä mainitut asiat mielessä, voidaan nykytilannetta luonnehtia seuraavasti:

1. Virikkeiden määrä on suuri
2. suorituksille pannaan paljon painoa
3. rasittavia elämänmuutoksia on paljon ja
4. yleinen epävarmuus ulottuu myös lasten ja nuorten elämään.

Lapsen nykyiselle elämällä on ominaista virikkeiden runsaus, jatkuva läsnäolo ja voimakkuus. Luonnon, elinympäristön ja kanssaihminen lisäksi lapsi tekee havaintoja lehdistä, kirjoista ja muista medioista. Runsaisten virikkeiden vyöry rasittaa. Jonkun nuoren tietotulva saa ärtyneeksi ja toinen voi sulkea itsensä omaan maailmaansa ja olla välittämättä kaikesta ympärillä tapahtuvasta. Ylimääräisiltä ärsykkeiltä voi kieltäytyä, mutta se on vaikeaa. Nuoren kehityksen kannalta on myös tärkeää, mitä tiedot tai virikkeet sisältävät ja miten ne tuodaan nuorelle. Runsaasti väkivaltaa ja seksiä sisältävät tiedotteet tai ainekset tuskin luovat positiivista pohjaa nuoren identiteetille. On todettu nykynuorison kehittyvän myös

psykkisesti varhemmin kuin ennen. Nuorten kiinnostus kohdistuu aikuisten asioihin yhä nuorempana. (Saarinen, ym. 1994, 161)

Vanhemmilla, opettajilla ja koko yhteiskunnalla on loputtomasti vaatimuksia uudelle yhteiskunnan tulokkaalle. Odotukset kohdistuvat ankarina kilpailuissa menestymiseen ja suoriutumiseen joka päiväisistä tehtävistä. Vertaileminen toisiin alkaa synnytyslaitoksella ja lapset itsekin oppivat arvostelevaan toisiaan jo omissa leikeissään. Vanhemmat taas kilpailevat lastensa kyvyllä oppia puhumaan, kirjoittamaan jne. Lapsen kannalta ankara kilpailu saattaa olla tuhoisaa, mutta vanhempien itsetuntoa menestyvä suvunjatkaja nostaa. Koulussa esimerkiksi menestyminen määritellään suoriutumisen arvioinnilla enemmän kuin yksilön omana kehittymisenä ja yksilön oppimisprosessina. Persoonallisuuden kehittymisen kannalta on haitallista, jos nuori tuntee arvonsa riippuvan arvosanoista tai pistemääristä. Nuoren suhde vanhempiin kärsii, jos hän tuntee vanhempien hyväksyvän vain menestyvän lapsen. Yksi keino selviytyä odotuksista on toimia niiden mukaan ja alistua kovaan työn tekoon jo nuorena. Jotkut nuoret ovat tietoisesti pohtineet tilanteen sellaiseksi, että sopeutumisen ansiosta pääsee helpommalla, koska sillä tavalla vanhemmat ja opettajat pysyvät tyytyväisinä ja tilanne on siedettävä. Joskus taas kovista odotuksista saattaa seurauksena tulla esiin kaksinaiskäyttäytymistä, jolloin vanhempien silmien alla käyttäytyään hyvin ja kohteliaasti, mutta koulussa häiritään opetusta. (Saarinen, ym. 1994, 161-164)

Identiteetin löytäminen on länsimaisessa nyky-yhteiskunnassa pulmallinen ja vaikea tehtävä. Sitä vaikeuttavat sukupuoliroolien hämärtyminen ja suuri valinnanvapaus sekä auktoriteettien epämääräisyys. Yksinkertaisemmissa kulttuureissa sukulaiset ja tuttavat siirtävät arvoja, asenteita ja käyttäytymismalleja selkeästi ja suoraan nuorelle. Samaistuminen on helpompaa, koska vaihtoehtoja on vähemmän ja sitoutuminen on helpompaa. Tänä päivänä yksilön tulevaisuutta on vaikea ennustaa. Oman ongelmansa tuo nopeasti vaihtuva nuorisokulttuuri, joka kylläkin luo omat vastapainonsa ja mahdollisuutensa toimia korvaavina seikkoina tunnesuhteille ja tarvetyydytyksille. Suotavaa identiteetin kannalta olisi kuitenkin yhden asian kerrallaan selvittäminen (esim. ammatin valinta, irtautuminen vanhemmista, suhteen solmiminen vastakkaiseen sukupuoleen jne.) Monia elämän perusasiota selvittäessä samanaikaisesti saattaa nuoren elämä ajautua sekasortoon ja aiheuttaa vaikeuksia luoda omaa identiteettiä terveesti. Nyky-yhteiskunta kuitenkin ajaa nuoria yhä aikaisemmin tekemään suuria ratkaisuja elämänsä

suhteen ja ongelman muodostavat ne monet vaihtoehdot, joista nuori voi valita. Vaikka työhön siirtymisen vaihe on siirtynyt yhä kauemmaksi, ovat odotukset nuoriin kuitenkin lisääntyneet (Saarinen, ym. 1994, 158-159). Erätuulen ja Puurulan (1990) mukaan oppilaat totesivat koulun olevan tärkeä tulevaisuuden kannalta.

Nykyaikana usko teollisuuteen ja taloudelliseen kasvuun horjuu ja vanhat kattavat selitysmallit, joita ovat esimerkiksi uskonto, kansallisuusideologia ja tiede, eivät takaa menestystä tulevaisuudessa. Ihmiset joutuvat totuttautumaan epävakaisuuteen sekä nopeisiin muutoksiin. Kasvattajien on yhä vaikeampi ja yhä useammin perusteltava olemassaolonsa ja tarpeellisuutensa.

Tämä muutos ei näy kuitenkaan kouluissa, eikä arkipäiväisessä koululaisen työssä. Entiset rutiinit ja perinteet säilyvät opettajien ja oppilaiden elämässä. Muutos tulee selkeimmin esille oppilaiden ja opettajien selittämättömänä uupumuksena, josta ei itsekään olla varmoja -mikään ei tunnu olevan kuin ennen, "vanhoina hyvinä aikoina". Vaikka koulun toimintaa ohjaavatkin samat vanhat organisaatiot ja säännöt, tuntuvat ne tyhjiltä ja hyödyttömiltä, mutta muutakaan ei ole näkyvissä ja jostain on pidettävä kiinni. (Ziehe 1991, 77-116)

Haastattelija: Mitä sana koulu merkitsee Sinulle?

Opp: Siell' opetellaan kaikkia, jälkkään voi jäädä kans' jos silleen on .. mölyää ja tekee kaikkee pahaa.

Opp: No, opiskelupaikkaa.

Opp: Kouluhan on verrattavissa keskusvankilaan, mutta voihan siellä opiskellakin.

Haastattelija: Mikäs teidän tehtävä täällä koulussa on?

Oppilas: Oppii vissiin.

Opp: Ei mull oo mitään hajuu.

Opp: Yrittää oppii jotain.

Opp: Opiskella.

Haastattelija: Mikäs teidän tehtävä täällä koulussa on? Minkä takia te käytte koulua?

Opp: Et' oppii uusia asioita.

Opp: Juu, kyllä, et' saa hyvän työpaikan.

Opp: Oppia paljon uusia asioita.

Opp: No, oppii niit uusia asioita.

Ziehen (1991) mukaan koulu ei ole koskaan ollut kävijöilleen niin raskas kuin nykyään.

Laitoksena koulu ei varmaankaan ole ollut sen parempi kuin nykyäänkään, mutta koulun asema kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti on muuttunut. Koulua puntaroidaan opettajien ja oppilaiden

näkökulmista ja koulun pakko ja auktoriteettiasema ei tunnu enää merkitykselliseltä, vaan vieraalta ja jopa turhalta.

Haastattelija: Mitä tulee sanasta koulu mieleen?

Opp: Opiskelu.

Opp: Ei tu mullekaan kun opiskelu.

Opp: Tulee semmonen joku laitos mis käydään.

Haastattelija: Mitä tulee mieleen kun sanotaan sana koulu?

Opp: Huono paikka.

Opp: Painajaisunet.

Opp: Joka päivä tänne pitäis tulla.

Opp: Argh.

Koululaitoksessa ei ole havaittu kulttuurista jälkeenjäämistä, vaan on pyritty jatkamaan turvalliseksi koettua linjaa kuin mitään ei tapahtuisi ympärillämme. On kuitenkin yhä vaikeampaa määritellä, mikä on tulevaisuuden kannalta tärkeää ja mielenkiintoista oppilaille. (Aittola, Jokinen & Laine 1994)

Kun koululla on yhä vähemmän kosketuspintaa nuorten vapaa-ajan ja työelämän kanssa, se menettää merkitystään symbolisesti, ja nuoret hakevat oppimiskokemuksensa ulkomaailmasta koulun ulkopuolelta. Uudet mahdollisuudet antavat kokemuksia ja valmiuksia, joita koulun organisatoriset luokkahuoneet eivät kykene tarjoamaan. Nuoret hakevat oppia harrastuksista, kulutuksesta ja mediasta, tilanteista, jotka poikkeavat täysin luokkatilaopetuksesta. (Aittola, ym. 1994)

Haastattelija: Mistäs te haette tietoa, jos te ette saa sitä täältä koulusta?

Opp: Kirjastosta.

Opp: Kysysin joltain.

Opp: Vanhemmilta.

Opp: Veljeltä.

Haastattelija: Mistä te hankitte tietonne, jos te ette saisi sitä koulusta?

Opp: Siskolta.

Opp: Isoveljeltä.

Opp: Vanhemmilta.

Opp: Internetistä.

Kasvatus on johdonmukaista työtä, joka edellyttää kasvattajaryhmien yhteistyötä. Kodin ja koululuokan täytyy jakaa tietonsa ja taitonsa yhteistyössä. Yhteydenpito vanhempiin vaikutta

myös opettajan viihtyvyyteen. Ristiriidat kodin ja koulun välillä tuovat ne hämmennystä nuoren elämään. Tällaisia ristiriitoja voi aiheuttaa esimerkiksi se, miten lapsen odotetaan käyttäytyvä koulussa ja toisaalta kotona. Suomalaisilla vanhemmilla on tiettyjä yleisluonteisia kasvatustavoitteita. Nuoresta odotetaan yhteiskuntaan sopivaa, työllään toimeentulevaa, työhön halukasta sekä luontevaan vuorovaikutukseen kykenevää. Vanhempien asettamat tavoitteet riippuvat vanhempien koulutuksesta ja elämäntilanteesta sekä arvoista, joita he pitävät tärkeinä. Epäsuotuisan ja suotuisan kasvatusympäristön käsitteitä on mahdoton määritellä. Voidaan puhua emotionaalisesta kylmyydestä, huolenpidon puuttumisesta, heikosta taloudellisesta asemasta sekä kasvatuksen epäjohtonmukaisuudesta, mutta selvää rajaa epäsuotuisiin ja suotuisiin olosuhteisiin ei ole olemassa.

(Saarinen, ym. 1994, 209-218)

Koululaitos on sopeutunut huonosti nuorten muutokseen (Hoikkala 1989, 46-50) ja yleensäkin elämisen tapojen muutoksiin. Koulun muodollinen pakko ja sisältö ei motivoi nuoria. Nuorilla on selkeitä pyrkimyksiä pysyä erossa koulusta tai tehdä koulu siedettäväksi nuorten omilla ehdoilla. Koulussa tapahtuva oppiminen, opetus ja koulun arvostamat ja korostamat tiedolliset arvot ovat vastenmielisiä. Huomattavasti tärkeämmäksi nousee koulun sosiaalinen luonne. Koulussa kohdataan vastakkainen sukupuoli, tavataan ystäviä, juoksetetaan opettajia ja suunnitellaan vapaa-aikaa. Koulu on halveksittu ja kirjoista opittu tieto on turhaa, joka ei kohtaa todellista elämää. Vain ainoastaan kadulla ja oikeassa elämässä tapahtuva ja koettu on oikeaa elämää ja vain kokemusten kautta voidaan oppia elämän hallintaa. Koulusta halutaan irti, jotta mahdollisimman pian päästään töihin ja käyttämään omaa rahaa. Raha ja työ merkitsee riippumattomuutta ja vapautta.

Koululaitos sopeutuu erinomaisen huonosti tämän päivän nuorten elämään. Koulu ei motivoi heitä. Koulusta pyritään pysymään erossa. "Välitunti on paras tunti." (Hoikkala 1989, 45-48)

2.2. Työrauha koulussa

Työrauhalle ei ole olemassa virallista määrittelyä, mutta esim. Erätuuli ja Puurula (1992) määrittelee työrauhahäiriöksi sellaista opettajan subjektiivista kokemusta, joka häiritsee hänen työtään, ja esti tai hidasti hänen ja oppilaiden etenemistä kohti asetettuja tavoitteita.

Kuitenkin määrittelyn tapaisia tulkintoja työrauhasta on olemassa, kuten Lahdes (1986, 248) pyrkii määrittelemään työrauhan: ”Työrauha on luokassa vallitseva tila, joka takaa oppilaille mahdollisuuden keskittyä oppimiseen. Työrauhasta ei välttämättä ole kyse silloin, kun luokassa on hiljaista. Tällaisessa tilanteessa oppilaat saattavat työskennellä passiivisesti tai vastentahtoisesti.”

Työrauha takaa esimerkiksi koululaiselle rauhalliset olosuhteet tehtävien suorittamiseen ja antaa vapauden työntekoon ja rauhalliset työsuhteet. (Nykysuomen sanakirja 1970)

Clarkin mallissa, johon Lahdes (1997, 125-126) viittaa, tulee esiin ne edellytykset, joita opettajalta vaaditaan. Perustasossa on henkilösuhteiden hallinta, johon katsotaan kuuluvan myös ns. työrauhan säilyttämisen taidon. Työrauhan säilyttämisen taito kuuluu niihin perustaitoihin, joita edellytetään pitkäaikaiselta ja tehokkaalta opettamiselta.

Haastattelija: Miten toimit, jos joku häiritsee tuntia? Mitkä ovat sinun konstisi säilyttää työrauhaa tunnilla?

Opettaja: Vaihdetaan istumajärjestystä, jos se ei auta niin ehkä hyvin äärimmäisessä tapauksessa saatan pistää ulos jäähyille. Keskustelu tunnin jälkeen on yks' konsti ja, jos tarvii, niin sit ehkä lappua kotiin taikka soitto kotiin. Mut näihin ei oo oikeestaan tarvinnu edes varautua, että tää jäähy on ollu oikeestaan ankarin, mitä on ollu.

Haastattelija: Mitä hyötyä on jälki-istunnosta?

Opettaja: En tiedä. Joskus tuntuu, et kyl niistä on ainakin ehkä semmonen niinku tavallaan pelotteluhyöty tai sillä tavalla, että kun tiedetään, että on ainakin edes joku keino, joka.. johon sitten kaikkein viimeisimpänä turvaututaan, jos ei o mitään muuta, jos puheet ja muut ei o auttanu, niin se on sitte se minkä voi vielä turvautua. Mä en mielellään siihen turvaudu, koska sitten sen jälkeen jos sekään ei auta ni sitten ei o enää mitään...

Työrauha (discipline) koululuokassa vallitsevat rauhalliset olot; häiriintymättömyyden tila. Työrauha kouluyhteisössä edellyttää yhteisön kaikilta jäseniltä sisäistynyttä kurinalaista toimintaa. Se on subjektiivista, suhteellista ja muuttuvaa ja kunnioittaa yhteisön laatimia sopimuksia sekä ottaa huomioon opetustilanteet, opetusaineet, oppilaiden ikäasteen, yhteisön jäsenten persoonallisuuden sekä koulua ympäröivän yhteisön vaikutteet. (Hirsjärvi 1983)

Haastattelija: Onko meidän koulussa hyvä kuri?

Oppilas: On.

H: Miten se ilmenee?

Opp: No, saa aika helposti jälki-istuntoja.

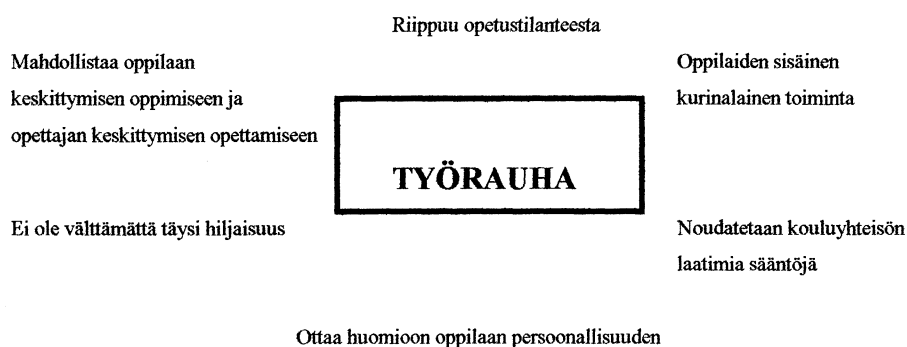
Haastattelija: Onko meidän koulussa hyvä kuri?

Oppilas: On.

H: Miten se ilmenee?

Opp: No opettajat pistää vastaan, jos joku tekee tyhmästi.

Lahdeksen (1986) mukaan työrauhakäsitykseen liittyy monia seikkoja (kuvio 1).

KUVIO 1: Työrauha (Lahdes 1986).

Oppiminen edellyttää rauhallista ympäristöä ja hyvää järjestystä. Tämä ei tarkoita kuitenkaan jäykkää ilmapiiriä, vaan ilmapiiriä, jossa kaikkien on mahdollista tuntea itsensä hyväksytyksi. Turvallisuuden kannalta työrauha liikuntatunneilla on ehdoton edellytys. Hyvä työrauha antaa hyvän pohjan myös onnistuneelle liikuntatunnille.

Häiriöiden taustana saattaa olla monia eri syitä. Syitä saattaa olla niin opettajassa, oppilaassa kuin työtilassa tai välineissä.

Oppilaan aiheuttamat häiriöt saattavat johtua myös kotioloista, eikä ainoastaan opettajista.

Opettajasta lähtevät häiriöt ovat usein suunnittelun puutetta, aineen hallitsemattomuutta, tai opettaja puhuu liian paljon ja saa ryhmän ikävystymään. (Jääskeläinen, Korpilauri & Tikkanen 1980)

Jalava (1994, 51-53) jakaa työrauhamotiivit opettajilla sisäisiin ja ulkoisiin motiiveihin. Ulkoisia työrauhamotiiveja ovat esimerkiksi: oma mielenterveys, oppilaiden edistyminen, kaikkien viihtyminen ja opettaja saa palkkaa. Sisäisiä motiiveja saattaisi olla: työrauhan vallitessa voi tapahtua luovuutta, esiintyy älyllisiä kiihokkeita eikä oppimista tapahdu, jos ei ole olemassa

otollista ilmapiiriä luokassa. Jalavan (1994) mukaan opettajat antoivat itselleen kouluarvosanan (keskiarvo) 8,5 työrauhan ylläpitäjinä.

Työrauhahäiriöitä aiheuttavat useat toisiinsa yhteydessä olevat syyt. Erätuuli ja Puurula (1990, 17) kuvaavat näitä syitä seuraavasti: Koulun ympäristö (asuntoalue), oman koulun fyysinen ja sosiaalinen ympäristö (koulun oma kulttuuri), opetusympäristö (fyysiset voimavarat, opettaja ja oppilaat, luokan ilmasto), sekä oppilas. Oppilaan omaan käytökseen vaikuttaa taas tietysti kotiympäristö.

Jokainen häiriötilanne on ratkaisultaan ainutlaatuinen, eikä yhtä ainoata ratkaisumallia voi antaa.

Kuitenkin johdonmukaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat peruslähtökohtia onnistuneelle ratkaisumallille. Hyvään ratkaisuun liittyy myös lujuus ja ymmärtäväisyys. Työrauhan säilyttäminen edesauttaa turvallisuuden tunnetta tunneilla.

Opettajan tulee näyttää tunteensa mahdollisimman aidosti ilosta, suruun, mutta vihaa hän ei saisi koskaan näyttää. (Jääskeläinen, Korpilauri & Tikkanen 1980)

Haastattelija: Mitä teet jos oppilas haistattelee sinulle, joko luokkatilanteessa .. ?

Opettaja: Ei ainakaan kauheen usein tapahdu. Mutta mitä mä teen sitten .. kyllä mä ainakin tulen kamalan vihaseks ja ne näkee sen heti, että nyt toi suuttu, et' .. että mä oon yrittäny kehittää semmosta, että mä en itte tuolla sisälläni suuttus, mutta näyttäs siltä, että mä oon kamalan vihane. Ihan tuodakseni julki sen, että mä en hyväksy semmosta. Mutta sitä yritän välttää, että en menis samalle linjalle oppilaan kanssa.

H: Saako sun mielestä opettaja näyttää vihan tunnetta?

Op: Saa. Se on elämää. Ei tarte silitellä siinä, jos on vihanen, niin on vihanen, pitää rajansa sillä tavalla, että .. et' ite tietää kuinka vihanen on. Ja, jos on liian vihanen, niin sit on parempi kun poistuu vähäks aikaa.

Pettymystä ja negatiivisia runteita voi ja on hyväkin näyttää. Rauhallisuus on tukalimmassakin tilanteessa hyvä lähtökohta ratkaistaessa ongelmaa. Hetken harkinta ennen toimintaa on aina paikallaan. Kahdenkeskinen keskustelu on yleensä parempi ratkaisu kuin opetusryhmän edessä suoritettu asioiden selvittely. Kahdenkeskisessä keskustelussakin on syytä näyttää tunteensa ja kertoa miltä opettajasta tuntuu, jos joku häiritsee tuntia. Olisi pyrittävä kahdenkeskiseen sopimukseen, jota noudatetaan seuraavilla tunneilla. (Jääskeläinen ym. 1980)

Haastattelija: Mitä teet jos oppilas satuttaa toista tahallisesti?

Opettaja: ... Siinä lopputilanteessa vetoaisin tämmöseen empaattiseen ajattelutapaan elikä kyselisin siitä, että miltä sinusta tuntuis itestäs, jos näin tapahtuis ja sitten tota must on aina tärkeetä, että se sovitaan se tilanne ja et' se ei niinku jatku ja jää siihen vaan mä panisin ne sitten sopimaan keskenään.

2.2.1 Aggressiivisuus ja riippuvuus

Itsenäistyminen, sosiaalistuminen, riippuvuus ja aggressiivisuus kulkevat yhteistä tietä nuoren kehityksessä. Kun aggressiivisuutta tarkastellaan, niin yleensä otetaan tilannetekijä ja persoonallisuuden vuorovaikutustekijät huomioon. Aggressiivisuus määritellään hyökkääväksi käyttäytymiseksi, jonka tarkoitus on vahingoittaa aggression kohdetta. Aggression kohde voi olla eloton tai elävä. Aggressiivisuus voi kohdistua myös tekijään itseensä. Aggressiivisuuteen liittyy usein tunne vihasta tai suuttumuksesta. Aggressiivisuus voi ilmetä luonteeltaan fyysisenä, sanallisena tai ilme ja ele ilmaisuna. Aggressiivisella käytöksellä on olemassa motiivi ja aggressiivisuutta käytetään keinona saavuttaa jotakin haluttua tulosta. Jos tulosta saavutetaan, niin syntyy käsitys aggressiivisuuden sallimisesta ja hyväksyttävyydestä. Aggressiivista käytöstä seuraava rangaistus taas kertoo sen tuomittavuudesta. Aggressiivisuuden oletetaan olevan opittua käytöstä, johon vaikuttaa kasvuympäristö, kaverit ja joukkotiedotus. Välinpitämätön kasvatusilmasto on omiaan lisäämään aggressiivisuutta. Rankaisu aggressiivisuustapauksissa osoittaa vain kieltoa, mutta ei sitä, miten vastaavassa tilanteessa tulisi toimia oikein. Nuorta tulisi ohjata kohtaamaan ristiriitatilanteet keskustelun avulla ja käyttämään vuorovaikutusta ongelmien ratkaisuun. (Saarinen, ym. 1994, 133-134)

2.2.2 Moraali

Moraalin perussääntönä voi pitää: "Tee minulle niin kuin tahdot itseäsi kohtaan toimittavan." Onko moraali sitä, että pyritään välttämään rangaistuksia ja auktoriteetteja, tottelemalla sääntöjä taas puolestaan haetaan omaa etua. Moraali nähdään sääntöjen ja auktoriteettien kunnioituksena ja tottelemisena. Kuitenkin oleellista on juuri toisen ihmisen rooliin asettuminen ja toisen näkökulman huomioon ottaminen. Moraalisesti oikean vastauksen etsimisessä voi käyttää tilannetta, jossa itse asettuu toisten rooliin ja kuitenkin kaikkien osapuolten kannalta voi hyväksyä ongelmatilanteen ratkaisun. (Saarinen, ym. 1994, 133-138)

Haastattelija: Mitä tarkoittaa; on eettisesti tiedostava?

Opettaja: Joo se on näitä uskontokasvatuksen periaatteita ... eliä tota kaikenkin kasvatuksen periaatteita ... Sanotaan.. arvostaa toista, mun mielestä nää uskonnosta tutut sanat ja ajatukset, että tee toisille se, mitä haluaisit tehdä ittelles, niin se on, ett'ymmärtää tämmösen asian, että jokainen ihminen on arvokas ja tota, sen minkä teet toisille, niin sen pitäs kelvata sulle ittellekkin. Mun mielestä se on aika hyvä eettinen ohje. Vuorisaarnan sanoma.

Nuoruudessa asetetaan kyseenalaiseksi asioita, joihin on aiemmin luotettu. Nuori hakee omaa rooliaan ja samalla hän myös seuraa esimerkeistä mielestään oikeita toimintatapoja eri tilanteissa. Nuoren yksi tapa reagoida tilanteeseen on oman nokkeluuden osoittaminen ja jos nokkeluus ei yllä kuin naiviin huutelun ja häiriköintiin, katsoo opettaja huomion haun olevan kielteistä ja rankaisee oppilasta. (Saarinen, ym.1994, 158)

Opettaja: Ne ei varmaan edes pidä sitä sillai vakavana (välituntilintsaus), se niitten mielestä vaan hauska leikki, mutta ei esimerkiks' semmosena, että joku vois antaa siitä jälki-istuntoa. ... "Emmä mitään oo tehny". Tosi kurja molemmin puolin.

2.2.3 Erilaisuus

Ihmiset ovat erilaisia. Koko väestössä voidaan kuvata jonkin piirteen tai ominaisuuden vaihtelua Gaussin käyrällä. Normaalijakauman mukaan kriteerinä voidaan pitää, että 1-2% väestöstä kuuluu tilastollisesti harvinaisiin tapauksiin. Tällaisia tapauksia voi olla ylilahjakuus tai esimerkiksi älyllisesti kehitysvammaiset. Kaikki tilastolliset erilaisuudet eivät ole yhtä lailla sosiaalisesti suotavia tai sopivia yhteiskuntamallimme. Ihmisen sopivuutta ohjaa aina yhteisön normit, säännöt ja odotukset. Näistä sopivista normeista poikkeavuutta pidetään yleensä sosiaalisina haittoina ja yksilö leimataan poikkeavaksi. Poikkeavuuden kriteerinä voidaan käyttää myös sitä miten hyvin yksilö sopeutuu muuhun ryhmään ja miten hänen toimintansa vaikuttaa muiden hyvinvointiin. Peruskouluikäisistä erityisopetuksessa on noin 15% oppilaista. Kokonaisuutena kyse ei siis ole tilastollisesta harvinaisuudesta. Ryhmään kuuluu luku- ja kirjoitushäiriöiset ja puhehäiriöiset, jotka ovat melko yleisiä. Sen sijaan esimerkiksi käytöshäiriöiset kuuluvat tilastollisen harvinaisuuden poikkeamaan. Käytöshäiriöiset jaetaan ryhmiin joko käytöksen sopimattomuuden tai itse koetun ahdistuneisuuden perusteella. Kuitenkin on muistettava, että niinkuin puhehäiriö saattaa korjaantua, jopa itsestään, niin myös käytöshäiriö saattaa korjautua ajan kuluessa ja oppilas voidaan siirtää takaisin normaaliopetukseen. (Saarinen, ym.1994)

Haastattelija: Miten herkästi annat jälki-istuntoa oppilaalle?

Opettaja: Hyötyä siitä ei ole, mutta mä en anna herkästi, mä annan sillon, kun jos on ihan selvästi sillai .. joku tietty koulun sääntö, josta on aina annettu, että se on automaatio. Mut' sit tupakointia mä en jaksa enää valvoa, jos ne on todella röyhkeitä. Ja nyt mulla odottaa esimerkiks' yks' sellanen .. just kirjottamista semmonen, että .. että yks' nuori mies koko kevään kun mä oon ollu välituntivalvojana niin se on .. se on aina siellä .. jonkun tolpan takana piilossa.

H: Minkä takia sä kuvittelet, että se kaveri on siellä...

Op: En mä tiedä.

H: Ooksä miettiny koskaan minkä takia ...

Op: Niinki mä oon miettiny sitä, että eikse .. kiusataanks sitä, että eiks' se mee sen takia, mut, että sit se kuitenkin aina niinku virnuua siellä, että..huomasikko?

H: Nii-i. Mitä luulet, että minkä takia se oikein ...

Op: Emmä tiä, mitäs sä luulet?

H: Kun mä oon jutellu nyt opettajien ja oppilaiden kanssa .. ne pitää sitä kilpailuna .. kisanana ..

Op: Leikkinä?

H: Leikkinä.

Op: Opettajan kanssa .. kissaa ja hiirtä..

2.2.4 Sukupuolierot

Sukupuoliroolit voivat ja ovatkin kehittyneet stereotyyppioiksi ja käsityksiksi siitä, mikä on eri sukupuolille suotavaa ja millaista käytöstä heiltä odotetaan. Sukupuoliroolin odotukset johtavat siihen miten lasta kasvatetaan ja mitä häneltä odotetaan ja mihin häntä innostetaan. Sukupuoleen kohdistuvaa ohjusta tapahtuu siitä huolimatta, että virallisissa ja julkilausutuissa kasvatustavoitteissa tähdennetään oppilaiden tasa-arvoisuutta ja tasa-arvoista kohtelua. Kuitenkin monet koulun käytännön ratkaisuista ohjaavat ja jatkavat sukupuoliroolien vahvistamista ja erojen syntymistä. Kotona tytöiltä odotetaan enemmän tottelevaisuutta kuin pojilta ja pojilta rohkeutta ja toimintakykyisyyttä jännittävässäkin tilanteissa. Pojat ovat koulussa huomion keskipisteenä niin hyvässä kuin pahassakin. Tytöt ovat jokseenkin näkymättömiä (paitsi niin sanotut poikamaiset tytöt). Opettaja kiinnittää enemmän huomiota poikiin ja poikien tekemisiin. Poikia kiitetään ja myös rangaistaan useammin kuin tyttöjä. Poikien sosiaalinen käytös on aggressiivisempaa kuin tyttöjen, se on myös sallitumpaa kuin tyttöjen aggressiivinen käyttäytyminen. (Saarinen, Ruoppila, ja Korkiakangas 1994)

Tytöt kärsivät luokan rauhattomuudesta enemmän kuin pojat tai ainakin ilmoittavat herkemmin häiriöistä kuin pojat. Koko luokasta noin puolet ilmoittivat kärsivänsä työrauhaongelmista. (Erätuuli ja Puurula 1990, 50-61)

2.2.5 Käytös ja huolellisuus

Haastattelija: Niin, että voiko sille oppilaalle antaa kympin, joka on hyvä liikuntataidoissa, mutta ei osaa käyttäytyä..

Oppilas: Ei jos se haistattelee, ni ei sen (opettajan) tarvi kymppiä antaa.

H: Haistattelee, mitäs muuta sen tarvis tehdä? Häiritsee toisia, niin ei voi antaa kymppiä? Minkälaiselle vois antaa kympin?

Opp: Tekee mitä opettaja käskee, tekee hyvin ne liikkeet.

Opp: Kannustaa.

Aslak Lindströmin (1996) mielestä käyttäytymiskulttuurin ehostamisen keinoja ovat välittäminen ja puuttuminen. Suomalaisessa kulttuurissa luonteenomaista on ennemminkin arvojen runsaus, hajanaisuus ja ristiriitaisuus. Perinteiset ja valtaa pitäneet auktoriteetit, kirkko, koti, koulu ja poliittiset puolueet, ovat menettäneet asemaansa markkinavoimille. Nykyään etäisyys sanoista tekoihin on pitempi kuin aikoihin. Kaikissa tekemisissämme on lopulta kyse oikeudenmukaisuudesta.

Lindström (1996) kirjoittaa vastuun ja toisesta välittämisen kulkevan käsi kädessä, jos toisella menee huonosti, niin se heijastuu lopulta muihinkin. Ystävällisyys, välittäminen, perinteet, vastuullisuus ja kokemukset kuulluksi tulemisesta ovat käymässä harvinaisiksi nykypäivänä. Moraalikysymysten ratkominen oikeassa elämässä tuntuu riippuvan siitä, mikä on kiinnijäämisriski missäkin tilanteessa. Oikean ja väärän rajat ovat hämärtyneet. Oman edun saavuttaminen ja voittaminen oikeuttavat vääriinkin tekoihin. Oikea ja väärä on siis sidonnainen tilanteeseen ja riskiin saada moitteita tai rangaistuksia. Rehellisyyden teema olisi opeteltava uudelleen.

Haastattelija: Mitä teet jos oppilas valehtelee päin naamaa ja tiedät, että kaveri valehtelee?

Opettaja: Sanon, että älä kuseta.

H: Nii...?

Op: Esimerkiks' tämmönen tapaus, että tässä yks kaveri muutti pisteitä, sillä oli semmonen punakynä nin se laitto johonkin .. niinku .. teki kun oli yks piste .. niin siitähän on helppo tehdä nelonen, et "se on nyt neljä pistettä ja sä oot laskenu nää väärin yhteen". Ja tota niin mä sitten muistin sen kaverin, et minkä verran siltä ensimmäiseltä sivulta tuli pisteitä .. niin tota mä sit huomasin, että tostahan se on tehty. Ja sitten mä tota sanoin sille, että älä kuseta, et tää alkaa ottaa päähän, niin hän sano, et' "kaikki keinot täytyy kokeilla". Et tota .. sehän on kun kerran on keksitty joku kaveri niin sen jälkeen sitä niinku aina epäillään ja se on syynissä.

Haastattelija: Onko meidän koulussa hyvä kuri teidän mielestä?

Oppilas: Tottakai.

H: Miten se ilmenee?

Opp: Kyllähän se nyt ilmenee, kun ei saa lähteä liian aikasin kotia eikä sillee..

Opp: On. On aika rauhallista tunneilla.

Opp: Ihan tarpeeksi hyvä.

Opp: No, tuota vähän liian kova.

H: miten se ilmenee, että on liian kova kuri?

Opp: No, tota. Ei voi pahemmin lintsailta tunnilta, et' jää heti kiinni.

Nuori tietää tekevänsä väärin, mutta laskee riskin kiinnijäämiselle ja on valmis kärsimään rangaistuksen, jos joutuu kiinni jostain rikkeestä. Oikean ja väärän arvoa säätelee riski jäädä kiinni ja siitä seuraavan rangaistuksen kovuus. Kadun lait määrittelevät oikean ja väärän. Se on tehtävä mitä haluaa ja pitää tehdä. (Hoikkala 1989, 48-49)

Haastattelija: Minkäs takia niitä sääntöjä rikotaan, vaikka ne tiedetään, että ne on olemassa. Minkä takia niitä rikotaan?

Oppilas: Emmä tiä.

Opp: Emmä tiä.

Opp: Emmäkä tiä.

Opp: Kyl se varmaan jotenki hauskaa on.

Haastattelija: Teetteks te aina niinku se (opettaja) käskee?

Oppilas: Joo, mut heti ku silmä välttää niin kumminki fuskataan.

H: Minkä takia te sitten heti fuskatte ku silmä välttää?

Opp: En mä fuskaa!

H: Ei mutta, minkä takia joku fuskaa jos...

Opp: Ei kiinnosta.

Opp: Tai ei osaa.

H: Niin...tai ei osaa. Teidän mielestä pitäis olla hyvä kuri liikuntatunneilla.

Opp: Joo. No se vähän helpottaa.

Pentti Takala (1996) pohtii hyvien tapojen tarkoittavan toisen ihmisen arvostavaa huomioon ottamista. Asenne toiseen ihmiseen näkyy kehon kielestä ennen kuin sanakaan on sanottu. Nuori ihminen on usein arka siksi, että hän pelkää mokaavansa. Pelon peittämiseksi saatetaan esittää karkeita ylilyöntejä. Tapanormien (käyttäytymismallien) luomisella voitaisiin välttää pelätyn mokaamisen aiheuttavan ikäviä seurauksia ja oppilaat voisivat saada uusia myönteisiä kontakteja ja malleja.

Mirja Kalliopuska (luento 18.1.1997) toteaakin, että Suomessa olevien työttömien määrä voidaan kolminkertaistaa työttömyydestä kärsivien lukumäärään. Me kannamme toistemme "taakkoja" sitä usein itse edes tiedostamatta. Voidaan myös olettaa, että tämä rasiitettu mielenrauha kumuloituu päiväkoteihin, kouluihin ja opettajiin kohdistuvina häiriötekijöinä. Oppilaat valvovat myöhään ja tietämättään jo nuorina joutuvat kohtaamaan "työttömyyden", laman ja niiden aiheuttamat mielenrauhan häiriötekijät.

Työrauhaan liittyvänä ongelmana Lindström (1996) näkee suomalaisille tyypillisen nolaamisperiaatteen. Nolaamista on joskus muinoin pidetty jopa kasvatusmetodinä suomalaisessa kouluissa. Ulkomaalaiset oppilaat ihmettelevät suomalaisten tapaa nauraa väärille vastauksille. Kaikillahan pitäisi olla mahdollisuus säilyttää arvokkuutensa myös tappion hetkellä.

Hyvät tavat edellyttävät vuorovaikutustaitoja. Näitä taitoja tulisi harjoitella koulun arkipäiväisessä työskentelyssä. On aliarvioitu lasten tarvetta kokea hiljaisuutta, kauneutta, aitoja elämyksiä ja todellista välittämistä.

2.3 Oppilas

Haastattelija: Kolme hyvän oppilaan ominaisuutta?

Opettaja: Oppilas osaa ja malttaa kuunnella mitä opettajalla on asiaa. Yleensä ainakin liikunnassa, niin opettaja ei hirveen paljon puhu mut se, että sen täytyy osata kuunnella se mitä opettajalla on hänelle asiaa. Se on mun mielestä henkilökohtaisesti mulle tärkeä, ja sitten toinen asia on, että tota oppilaan täytyy suhtautua toisiin oppilaisiin positiivisella tavalla, vaikka se ois kuinka hyvä niin se ei vähättele toisia ja vaikka se ois huonompikin niin se ei toisaalta karttele toisia, vaan sillä on tämmönen terve itseluottamus, että se pystyy ja uskaltaa ehkä toisten painostuksestakin joskus huolimatta niin tehdä parhaansa.

Nuoret itsessään ovat tietyllä tapaa luokittelematon ja rajaamaton yksikkö. Hoikkala (1989, 22-23) rajaa nuoret tiettyä ikäkautta eläviksi ihmisiksi tai henkilöiksi, joilla on menossa tietty ikävaihe. Nuoret voidaan määritellä moniin eri kategorioihin, ryhmiin ja asemaan. Koska nykykulttuurissa ei ole selviä rajoja nuoruuden alkamisesta tai sen loppumisesta, on nuoruus lähes mahdotonta rajata selkeäksi luokaksi. Willis (1984) jakaa tutkimansa nuoret eri sosiaaliluokan mukaan ryhmiin, mutta onko sillä merkitystä esim. työrauhan kannalta tai yleensä käyttäytymisen kannalta. Ovatko nuoret osa vastakulttuuria (Hoikkala 1989, 31),

jolloin kapinaa käydään jotain yhteiskunnan instituutiota vastaan: perhettä, kuluttamista tai esimerkiksi koululaitosta vastaan. Vastakulttuurit käyttävät myös viestintää ja symbolista ilmaisua keinoinaan ilmaista olemassa olostaan.

Suomalainen nuori istuu peruskoulussa noin 15 000 tuntia. Siltikään ei tiedetä mitä koulu varsinaisesti oppilaalle merkitsee. Tiedetään kylläkin, miten eri oppiaineet opitaan ja omaksutaan ja mitä valmiuksia oppilailta vaaditaan. Koulun jokapäiväinen rutiini ei sen sijaan ole juurikaan kiinnostanut tutkijoita. Paljon tutkitaan kouluja ja paljon tutkitaan nuoria, mutta niiden yhteyttä ja liitoksista toisiinsa ei olla kiinnostuneita. (Kivinen 1985)

Oppilastyypit voidaan jakaa Kivisen (1985, 74-90) mukaan myönteisyyden ja kouluaktiivisuuden mukaan neljään ryhmään:

1. "Hyväkseen käyttäjät" haluavat menestyä tulevaisuudessa ja nyt mahdollisimman hyvin. He myös osallistuvat annettuun opetukseen aktiivisesti.
2. "Sopeutujat" käyvät koulua koska on pakko ja yrittävät selviytyä. Eivät suhtaudu positiivisesti, mutta eivät myöskään negatiivisesti annettuun opetukseen.
3. "Vetäytyjät" kokevat koulumaailman ahdistavana ja pyrkivät vetäytymään siitä.
4. "Vastustajat" eivät viihdy koulussa, häiritsevät tunteja ja ovat usein luvatta poissa.

Haastattelija: Minkälainen on hyvä oppilas?

Oppilas: No, hyvä opiskelemaan ja sitte tarkka kaikissa asioissa ja suhtautuu toisiin hyvin.

Opp: Rehellinen.

Opp: Viittaa .. sitten ainakin auttaa.

Opp: Noudattaa koulun järjestyssääntöä.

Yleisin tyyppi on arvion mukaan sopeutuja tyyppi, joka kokee koulun pitkästyttäväksi, mutta käy koulussa, koska se on pakollista ja pitää koulun ulkopuolisia harrastuksia tärkeinä ja vetovoimaisina vaihtoehtoina koulun käynnille. (Kivinen 1985)

Identiteetin ja vahvan itsetuntemuksen luominen ja sen muotoutuminen on nuoren omissa käsissä. Ei ole olemassa enää varsinaisia malleja identiteetin luontiin, vaan ratkaisut on tehtävä itse. Oppimisprosessin kannalta on tärkeää (ehkä välttämätöntä) muodostaa oma identiteetti. Nuorten on perusteltava (itselleenkin) oma olemassaolonsa, eikä ole enää olemassa sellaisia

tuttuja, turvallisia tai arvostettuja auktoriteettejä, joihin voisi viitata tai joilta voisi hankkia valmiita vastauksia elämän kysymyksiin. Nykytilanne "pakottaa" unohtamaan perheen tai koulun kaltaisen auktoriteetin vanhanaikaisena. Tieto on hankittava muualta ja otettava itse selvää asioista. Nuoret myös suhtautuvat entistä kriittisemmin vallitseviin auktoriteetteihin. Kokemus koulusta tuntuukin riippuvan eri osapuolten sosiaalisista tulkintamalleista ja identiteettiodotuksista. (Ziehe 1991)

Nykyään nuoret tiedostavat oman asemansa yhteiskunnassa ja ovat siten muodostaneet oman kulttuurinsa. Nuoret ovat tietoinen sosiaaliryhmä, jolla on oma nuorisokulttuurinsa. Olennaista kulttuurin syntymisessä on ollut nuorten vanhempien parantunut taloudellinen tilanne ja asema. Tämä on mahdollistanut sen, että nuorisokulttuurista on tullut kaupallinen. Nuorisokulttuurin osoittimina toimii musiikki, vaatteet ja nuorten oma kieli. Ne ilmaisevat nuoren omaa maailmaa ja eristyneisyyttä vanhempien maailmasta samalla, kun sidonneisuus kotiin jatkuu yhä myöhempään nuoruuteen. Voimakkaimmin nuorisokulttuuriin ovat sitoutuneet 15-16-vuotiaat. Heidän elämänsä pyörii rockin, discon ja nuorten lehtien ympärillä. 10-12-vuotiaat liikkuvat vielä lapsuuden ja nuoruuden välimailla, kun 13-14-vuotiaat sen sijaan liikkuvat (ainakin pyrkivät) liikkumaan nuorten maailmassa. (Saarinen, Ruoppila, Korhokangas 1994, 188-189)

Se, miksi nuoriso kiinnostaa, voi olla niin sanotun hyvän vihollisen antama mahdollisuus arvostella ja tutkia suurennuslasilla vähäikäisten toimintaa. Pidetään silmällä huonoa käytöstä ja alkoholin käyttöä ym., mutta samalla ymmärretään nuorison olevan tulevaisuus. Huolta kannetaan siitä miten nuoret saadaan selviytymään aikuisuuteen kasvatusjärjestelmän avulla ja ottamaan vastaan vastuun ja kestämaan elämän myrskyt. Nuoriso ei ole ainoastaan symboli, vaan kulttuurin tulevaisuus. Huomiota kiinnitetään myös, koska nuoriso uhkaa koko ajan pitkään uurastaneen vanhemman polven tuloksia. Nuoret asettavat kaiken kyseenalaiseksi, ja kokevat itse olevansa uusi toivo, joka korjaa edellisen polven virheet. Mitä enemmän pelkoja ja toiveita nuorisoon asetetaan, niin sitä enemmän heitä tarkkaillaan ja sitä suurempi huomio heihin kiinnitetään. Nuorisosta keskustelelee erilaisten intressiryhmien edustajat, eivät nuoret itse. Kasvatuskentän keskustelussa muodostetaan jatkuvasti käsityksiä, normeja ja toimintamalleja nuorien käsittelemiseksi. (Hoikkala 1989, 90-92)

Jo se, että nuoret ja nuorten toiminta huomioidaan, luokittelee nuoret omaksi alakulttuurikseen, jonka toiminta ja puhetyyli eroaa tyyppillisen aikuisen toiminnasta. Kun nuoret voidaan luokitella omaksi kulttuurikseen, niin heistä osa kuuluu myös niin sanottuun vastakulttuuriin, jonka yhtenä tunnusmerkkinä voidaan pitää kapinaa jotain vallitsevan yhteiskunnan instituutiota vastaan. Näitä instituutioita voivat olla perheet, kuluttaminen, koululaitos jne. (Hoikkala 1989, 31-32)

Nuorten käyttäytymistä tulkitaan yhteiskunnan muutosten tekijöinä tai sitten muutoksista eniten kärsivänä väestönosana. Nuorista ollaan myös kiinnostuneita siksi, että työttömyys, lama, asuntopula ym. näyttävät kohdistuvan ensiksi juuri nuoriin. (Lähteenmaa & Siurala 1991, 7)

2.3.1 Häirikkö

Haastattelija: Onks sellanen sankari jolla on paljon jälki-istuntoja?

Oppilas: Ei vissiin.

Opp: Ei ainakaan nyt tuu mieleen.

Opp: Ei.

Opp: Ei oo.

H: Sä sanoit, että ei vissiin, mutta voiko semmonen olla sankari, jolla on paljon jälki-istuntoja?

Opp: No ei.

H: Onko se sitten enemmän vähän niinku pelletyyppi, jolla niitä rupee kasaantuun noin niinku oikein kunnolla?

Opp: Riippuu, et mist' tulee jälkkii.

Häirikkö-nimitykseen liittyy korostus seurauksista, joita oppilaan käyttäytyminen aiheuttaa muulle luokalle tai ympäristölle. Mitkä ovat todelliset taustat käytökselle. Onko kyse itsenäistymispyrkimyksistä vai kenties ympäristön vaatimukset ja joustamattomuus. Luokan häirikkö ja arkalainen voivat esiintyä samassa tilanteessa täysin poikkeavasti, vaikka stressin tai ahdistuneisuuden syyt olisivatkin aivan samat. Käyttäytyminen on ahdistuneisuuden tasapainottamista ja ongelmien käsittelyyn liittyvää toimintaa. Meillä kullakin on oma tension sietokykymme, jota ei saa ylittää ja toisaalta tietty tensiotaso jolloin toimimme parhaimmillamme ja luovimmillamme. On tärkeää huomata, että häirikkö saattaa käyttää omia vaikeuksiaan motiivina häiriökäytökseen. Häirikkö tarvitsee kenties ainoastaan yhden positiivisen kontaktin ja vuorovaikutusmahdollisuuden jossa hän voi purkaa omaa

jännittyneisyyttään. Tällöin hän voi käyttää myös vaikeuksiaan motiivina positiiviseen ratkaisuun pääsynä. Loppuunpalaminen on mahdollista myös nuorella, jolta odotetaan koulussa ja kotona paljon. Seurauksena saattaa olla uupuminen tai tahallinen tuntien häirintä.

(Saarinen, Ruoppila, Korkiakangas 1994, 153-157)

Haastattelija: Elikä kun säännöt on, niin minkä takia niitä pitää rikkoo? Helpompaa olis kun kukaan ei rikkos ni kaikki sujuis niinku hienosti?

Oppilas: No ne haluu näyttää toiselle kuinka kova jätkä se on. Ja koittaa saada niitten (muiden oppilaiden) suosion.

Opp: Yrittää päästä joihinkin jengeihin sisälle ja tällasta.

Opp: No pitää kisaa kavereitten kanssa jälki-istunnoista, et kellä on eniten tunteja.

Opp: Ne on idiootteja.

Haastattelija: Sitten minkäs takia joku rikkoo sääntöjä vaikka mekin tiedetään nää koulun järjetyssäännöt aika tarkkaan niin tuota, minkä takia niitä sääntöjä rikotaan?

Oppilas: No, ne haluu näyttää, et' ne on kingejä.

H: Onks' semmonen kingi, joka rikkoo niitä sääntöjä sitten?

Opp: On niit jotain.

H: Onks' semmonen kingi jolla on paljon jälki-istuntoja ?

Opp: On.

H: Mitäs mieltä tämä mies on?

Opp: No ne haluu näyttää, et' ne on kovia jätkiä.

H: Onks' ne kovia jätkiä?

Opp: Kai ne on.

H: Mitä tarkoitat?

Opp: On ne kovia ..

H: No mitäs mieltä nää kaks' viimestä miestä on?

Opp: Ei paljo osaa sanoo.

Opp: Ne vaan ei välitä koulusta, niin ne tekee mitä tahtoo. Ei ne niin kovii jätkii sitten oo.

Joskus tuntien häirintä on jännityksen hakemista ja oman käyttäytymisen kontrolloinnin hellittämistä hetkeksi. Mutta yleensä pitkäaikainen häirintä ei selity akuuteilla ongelmilla, vaan niiden taustalla on pitempiaikaisia ristiriitoja tai kokemuksia epäoikeudenmukaisuudesta. Henkilöihin kohdistuvalla väkivallalla on usein syynsä ja usein syyt ovat pitkäaikaisen tyytymättömyyden laukaisemia. Tyytymättömyyden ilmaisukeinona käytetään ainoastaan erittäin primitiivistä esille tuontikeinoa; väkivaltaa. Väkivaltainen henkilö ei ole oppinut muuta keinoa käsitellessään ongelmiaan tai muu keino on tuottanut pettymyksen, eikä empatia ole päässyt kehittymään toisia kohtaan. Houkuttelemalla ja innostamalla tai pelottelemalla saavat

häiriköt mukaan muitakin, siihen vähemmän taipuvaisia. (Saarinen, P., Ruoppila, I., Korkiakangas, M. 1994, 169-170)

Haastattelija: Mikä teidän mielestä on kova jätkä? Onks se sellanen jolla on paljon jälki-istuntoja?

Oppilas: No on se kova jätkä jälki-istuntoja ottaa, mut ei se todellisuudessa oo.

H: Mutta se kuitenkin on kova jätkä, muttei todellisuudessa?

Opp: No sillai se on kova jätkä, jos se jälki-istuntoja ottaa. Jälki-istunnoissa se on kova jätkä.

Haastattelija: Sankari?

Opettaja: Ymmärräks sä siis semmonen..., että se ei käyttäydy kauhean hyvin, se voi olla joskus aika sillai huonostikin sillä voi olla jälki-istuntoja, mutta ilmeisesti kuitenkin sankari on semmonen joka .. jolla on aika hyvä huumorintaju, ja joka osaa kun opettaja tulee komentamaan asiasta niin .. niin osaa sen opettajan kanssa toimia jollakin tavalla. Ni sitä ne ihannoit. Mut ei se, joka tota noi jatkuvasti kerää jälki-istuntoja .. se menettää jollain tavalla viehätöksensä.

Opettajan työympäristö on meluinen oppilaiden siirtyessä luokasta toiseen ja rasittavuutta lisää suuret ja vaihtuvat ryhmät. Luokkahäiriköinti lisääntyy. Opettaja kokee työrauhaongelmat usein omana ongelmanaan, eikä uskalla puhua ongelmastaan ääneen. Nuorten käyttäytyminen on vapautunut ja opettajan auktoriteettiasema heikentynyt siinä määrin, että opettaja saattaa tuntea konstien loppuvan työrauhan saavuttamiseksi. Entiset hallintakeinot eivät enää tehoa. Yksittäinen oppilaskin saattaa olla opettajan stressin kohde silloin kun kyseessä on häiriintynyt yksilö, joka ei sovellu ryhmäopetuksen piiriin. Häiriintynyt oppilas vie enemmän opettajan aikaa kuin opettaja voi aineeltaan antaa yhdelle oppilaalle ilman, että muun luokan opetus kärsii. Oppilaiden erivaiheinen kehittyminen varsinkin yläasteella luo ongelmia opettajalle. Opettaja ei kuitenkaan voi valita tulevaa luokka-astettaan. (Saarinen, ym. 1994, 226-228)

Opettajan ja oppilaan kuormittuminen ja väsyminen ovat sidoksissa toisiinsa. Toisen uupuminen lisää toisenkin stressiä. Yhteisen edun nimissä olisi luokassa oltava rauhallinen ja miellyttävä ilmapiiri, jossa olisi miellyttävä työskennellä kuin myös opiskella. (Saarinen, ym. 1994, 172)

2.4. Opettaja

Haastattelija: Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Mitä opettajan täytyy hallita?

Opettaja: Herkkä vainu, niinku semmonen ihmistuntemisvainu tavallaan, että, että kun on erilaisia .. ni pitää niinku aistia mitä .. minkälaisia suhteita kunkin kanssa voi tehdä. Joustavuutta ja kuitenkin tietyllä tavalla tiukkuutta, että uskaltaa tehdä tietyt asiat siellä.. että pystyy selviytyä kaikista niistä tilanteista...ymmärtämistä.

Opettaja on henkilö, joka vuorovaikutuksella pyrkii opetustavoitteisiinsa, jakamaan tietoja ja taitoja. Opettajalla tulisi olla pedagogista autonomiaa ja pedagogista erikoisosaamista, hänen tulisi olla myös taitava luokkahuoneen ongelmien ratkaisija ja tiedon välittäjä. Toimiessaan tehokkaasti opettaja tekee siis itseään tarpeettomaksi ryhmälleen. Hän syö omaa arvovaltaansa. Hän myy tietoaan (kauppatavaraa), mikä on erottanut hänet maallikosta. (Raivola 1991, 31)

Jalavan (1994, 40) tutkimuksissa työrauhasta, opettajia oli pyydetty rinnastamaan itseään joihinkin muihin ammatteihin tai nimikkeisiin ja 18% vastanneista rinnasti itsensä luotsiin, 17% oppaaseen ja 9% kapteeniin.

Opettajat palvelevat ahnasta organisaatiota, jolle uusi polvi, uusi raakile annetaan edellisen poistuttua eteenpäin. Opettaja harvoin näkee kättensä töitä tai saa kiitosta siltä polvelta, jota opettaa. Hän on opetettaviensa arvostelun kohde ja harvoin pystyy nousemaan tuon aseman yläpuolelle. Ainoastaan vahvalla itsetunnolla varustettu persoonallinen opettaja pystyy ymmärtämään työtään ja perustelemaan omaa tekemistään. (Raivola 1991)

Jokainen on koulun ja opettamisen asiantuntija. Se erikoistaito ja -tieto mikä opettajalla on opettamisesta, on usein vain opettajille ja tutkijoille itselleen selvä uskomus, mutta koska vanhemmat eivät halua luovuttaa lastaan opettajalle, katsovat he olevansa asiantuntijoita oman lapsensa kasvattamisessa. Vanhemmat eivät halua uskoa sitä, että opettaja osaa työnsä ja on opiskellut sitä varten. Opettajat itse katsovat olevansa ammattilaisia kasvattajina, mutta ongelma on siinä, että suuri yleisö ei katso näin olevan. (Raivola 1991)

Ennen opettaja saattoi olla varma auktoriteettiasemastaan ja toimia sen avulla. Kouluakaan ei arvosteltu tai kyseenalaistettu. Opettaja oli henkilö, jota oli toteltava. Koulu ja opettajat siis

hyötyivät perinteen antamasta tuesta ja vankkumattomasta auktoriteetista. Nykyään on opettajan hankittava toiminnallaan oma asemansa ja lunastettava auktoriteettiasemansa. Koulun ympäriltä on kadonnut sädekehä, joka piti yllä käsitystä illuusiosta koulun ja opettajan kaikkivoipaisuudesta. Koulu on nyt vain koulu, paikka, pelkkä sana, ei juuri muuta. (Sironen 1992, 11-12)

Haastattelija: Mitä tämä koulu tarkoittaa teille?

Oppilas: No .. tää on paikka jonne on pakko tulla.

Oppilas: Paikka jonne on pakko tulla opiskelemaan.

Oppilas: Tämä on paikka jossa yritetään oppia jotain.

Oppilas: Samat sanat.

Opettajuus oli kunnioitettu ja arvostettu ammatti niin kauan, kun

1. muodollinen kasvatus ulottui vain pieneen, tarkoin valikoituun osaan nuoria,
2. opetusta antoivat hengelliset johtajat muun toimensa ohella, siis amatööreinä,
3. opettajan toimesta ei saatu varsinaista palkkaa tai palkkiota,
4. opetuksessa ei välitetty konkreettisia arkivalmiuksia vaan esoteerista ja "tuotesuojattua" viisautta, mikä vihki oppineet salaisuuksien haltijaksi ja näin pelottavalla tavalla tavallisten ihmisten kohtaloiden herraksi ja
5. opettajan tärkein ja miltei ainoa tehtävä oli tiedon siirto sukupolvelta toiselle.

Mutta näistä teemoista on luovuttu jokunen vuosisata sitten. (Raivola 1991, 29)

Koulumaailmassa (Ziehe 1991) vallitsee ristiriitaisuus. Toisaalla on koulu hallinnollisena ja byrokraattisena laitoksena ja toisaalla ovat yhä tärkeämmiksi tulevat kulttuurin ja nuorten tarpeet ja toiveet. Nuoret ovat sosiaalistuneet aivan eri maailmaan kuin mitä perinteinen koulu edustaa. Opettajien tehtävät ovat siten myös kahtalaiset. Hän on samalla byrokratian koneistoa edustava hallintohenkilö ja toisaalta terapeutti, jolla on taipumus yksilöllistää ja psykologisoida kohtaamansa ongelmat oppilaiden ongelmiksi. Tästä syystä opettaja ei voi lähestyä oppilaita pehmeänä terapeutina, omana itsenään, sillä silloin koulun moraalisäädökset joutuvat koetukselle tai muuttuvat kokonaan. Opettajan olisi, valmiiden mallien etsimisen sijasta, pystyttävä avoimeen kommunikointiin ja välittömään vuorovaikutukseen, joka mahdollistaa perinteiden ja mallien romuttamisen ja vakiintuneiden roolien murtamisen.

Haastattelija: Mitä hyvältä opettajalta vaaditaan?

Opettaja: Pitkä pinna, se on ihan niinku ensimmäinen vaatimus ja näin.. sitten semmonen tarpeeks selkee ja yksinkertanen esitystapa, ei siis tarvi ite olla yksinkertanen ja siit' semmonen et' on .. on se oma ittensä, et' ne (oppilaat) on ihmisiä.

Ihmisenä ottaa ne oppilaat.

Haastattelija: Siis rooli pitää jäädä pois .. opettajan rooli?

Opettaja: Niin. On se jossain määrin oltava et' ei nyt ihan samalla lailla voi puhua kun kavereilleen.

Opettajan on tarkasteltava itseään kriittisesti. Opettajan on välitettävä oppilaistaan. Oppilaita on kunnioitettava. Opettajalla tulee olla sisäinen motivaatio opettamiseen. Ei ole tärkeää mitä opettaa, tärkeämpää on kuka opettaa.

(Abercrombie 1981)

Ihaneopettajaa ei voida määritellä. Erilaiset tehtävät ja eri asioiden opettaminen vaatii erilaista persoonaa. Eri ihmiskäsityksillä ja tieteenaloilla on eri käsityksiä siitä, millainen hyvän opettajan tulisi olla. Kun puhutaan hyvästä opettajasta niin puhutaan yleensä kliseistä ja kauniista sanoista. Avoimuus, positiivisuus, luottamus, tasapainoisuus, empatia jne. ovat adjektiivejä, joita käytetään. Oppilaiden vanhemmatkaan eivät ole yksimielisiä hyvästä opettajasta. Yleensä kuitenkin luotetaan opettajaan ja jätetään hänelle vastuu opettamisesta ja opiskelun valvonnasta. Jos vanhemmat eivät saa lapseen otetta kotona, niin opettajalta odotetaan puuttumista häiriökäyttäytymiseen. Onhan opettajalla auktoriteettiä ja pedagogista koulutusta. Opettajalle kuuluu vanhempien mielestä myös se, että opettaja estää fyysisen ja henkisen kiusaamisen ja vahingonteon. Toisaalta odotetaan ja uskotaan, että kurinpitoon ei liity pakkoa tai kovia otteita.

Oppilaiden olettamukset ja kokemukset hyvästä opettajasta vaihtelevat. Vaihtelua aiheuttaa ikä ja sukupuoli. Oppilaat kuvaavat hyvää opettajaa usein ymmärtäväiseksi, innostavaksi, demokraattiseksi, reiluksi, oikeudenmukaiseksi, lähestyttäväksi, yksilöä ymmärtäväksi, pitkämieliseksi, huumorintajuiseksi ja henkilöksi, joka pitää työrauhan, mutta ei pakolla. Nuorten toivomuksiin hyvästä opettajasta tulee kuitenkin suhtautua varauksella, koska on otettava huomioon myös kasvatustavoitteiden saavuttaminen. (Saarinen, Ruoppila & Korhonen 1994, 221)

Haastattelija: Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta, mitä opettajan täytyy hallita?

Opettaja: Aineensa, tuota... ihmistuntemus, ja tuota.. järjestyksen ylläpitotaidot.

Opettajan työ on monipuolista ja vaihtelevaa. Rutiininomaisesti toistuvia työpäiviä ei ole. Opettajan työ antaa paljon sisäistä tyydytystä ja palkkioita. Viihtyminen on koulussa kuitenkin erittäin yksilöllistä. Tulosten näkyminen on opettajan työssä yksi palkitsevimpiä tahoja. Se, että oppilas kehittyy ja itsenäistyy muutenkin kuin oppiaineen sisällä luo tyydytystä opettajalle. Dominoiva opettaja voi käyttää vallanhaluaan vaikuttamalla toisten toimintoihin ja voi muokata nuorten käyttäytymistä. Työssäviihtymiseen vaikuttavat koulun sosiaaliset suhteet. On merkittävää opettajan viihtymisen kannalta onko hänestä mukava tulla töihin ja onko hän oppilaidensa arvostama henkilö. Opettajan työn puitteet ovat väljät ja oman työnsä saa suunnitella melko vapaasti. (Saarinen, ym. 1994, 225)

Haastattelija: Mitä sana koulu sinulle tarkoittaa?

Opettaja: No, se toistaseks ainakin tarkoittaa ihan pelkkiä hyviä asioita. Eli joka aamu menen sinne ihan mielelläni. Ja tota, kun jotkut kollegat huokailee aina välillä sitä, että, että on raskasta olla työpaikalla ni kyllä mä olen ajatellu, että onneks ei itse vielä ole samassa jamassa. Että kyllä se merkitsee ihan hyvää työpaikkaa. Sitten se on, kun se on opettajan työtä ni aika pitkälle se on semmonen henkinen harrastuskin.

Opettajan työssä odotukset ja toisaalta niiden ristiriitaisuus luovat paineita. Koulu antaa säännöt, joiden mukaan koulua on käytävä ja toisaalta odotetaan oppilaan olevan luova ja aktiivinen. Kun oppilaista puhutaan tavoitteiden valossa tai käytännön ja opetussuunnitelman ristiriidassa, niin opettaja kokee tilanteen rasittavana ja itseään koskevana arvosteluna. Hyvän opettajan luokalla oppilaat menestyvät. Jotkut opettajat kokevat kasvatustehtävän erityisen rasittavana. Opettajan tulisi korjata kotikasvatuksen laiminlyönnit ja samalla opettaa asiasisällöt omasta aineestaan. (Saarinen, ym. 1994, 226-228)

Opettajan on oltava luokassaan positiivinen ja innostava siinäkin tapauksessa, että oma elämä ei ole raiteillaan. Opettajan on oltava empaattinen, vaikka hänellä olisi henkilökohtaisia vaikeuksia. Opettajan odotetaan olevan malli oppilaille ja hänen tulisi käyttäytyä vanhempien odottamalla tavalla. Ympäristön odotukset saattavat olla ristiriidassa opettajan oman persoonallisuuden kanssa ja aiheuttaa näin lisäpaineita opettajalle. Oppilaiden arvosteleminenkin saattaa jollekulle opettajalle tuottaa ongelmia. Opettaja päättää nuoren tulevaisuudesta numeroiden muodossa ja tavallaan hallitsee nuoren tulevaisuutta. Opettajan odotetaan olevan uudistumiskykyinen ja ajan hermolla pysyvä. Tällainen odotus saattaa aiheuttaa paineita varsinkin vanhemmalle opettajakunnalle. Opettajan odotetaan ottavan

uudistukset vastaan innokkaasti, vaikka saattaakin olla itsessään epävarma uudistusten parannuksista. Nuori opettaja huomaa varsin pian, ettei kaikki ihanteet toteudukaan arkisessa opettajan työssä. Saattaa olla, ettei hän ylläkään tuloksiin, joita on itselleen asettanut. Mitä korkeammalle opettaja tavoitteensa asettaa, niin sitä korkeammalta hän putoaa. Opettajan työ monipuolistuu ja tehtäviä tulee koko ajan lisää. Tekemättömistä töistä ei välttämättä muistuteta, mutta ne painavat tunnollisen opettajan mieltä ja aiheuttavat paineita. Opettajan odotetaan ottavan työnsä lisäksi myös yhteiskunnallisia luottamustehtäviä.

(Saarinen, ym. 1994, 226-228)

Jos opetustilanteet ovat pitkään ristiriidassa opettajan odotusten kanssa, niin saattaa käydä niin, että opettajakin uupuu. Samoin voi käydä monen oppilaan. A-tyyppin persoonallisuus uupuu helpommin ja nopeammin huomattuaan tavoitteidensa karkaavan käsistään. Voimakas työetiikka on riskitekijä opettajan uupumisessa. Persoonallisuuttaan opettaja ei pysty muuttamaan, mutta omia asenteitaan ja arvojaan voi tarkastella kriittisesti. Onko odottanut oppilailta liikaa ja onko asettanut itselleen kohtuuttomia tavoitteita tai tehtäviä? Uupuva opettaja voi itsekkin analysoida vointiaan ja jaksamistaan. Hän voi vähentää työmääräänsä ja ottaa lomaa palautuakseen ja tarkistaakseen tavoitteitaan ja arvojaan. Ulkopuolinen apu ei ole kaikkivoipa, muuta antaa aktiivista tukea uupumisesta selviytymiseen.

(Saarinen, ym. 1994, 229-232)

Opettaja: Että kun se opettajan rooli kaiken kaikkiaan menee enemmän siihen, että me niinku ihmisenä kasvatetaan niitä (oppilaita), me ei olla koneita kuitenkaan.

2.4.1 Liikunnanopettajan tehtävä

Liikunnanopettajan tulee kasvattaa oppilaita sovittujen tavoitteiden suuntaan.

Liikunnanopettajalla on kuitenkin mahdollisuus käyttää ehkä laajempaa skaalaa opetuksessaan kuin muilla opettajilla. Liikunnanopettajan tulisi kiittää, kannustaa, motivoida, innostaa mutta myös ojentaa ja opettaa sääntöjen noudattamista. Liikunnanopettajan tulisi hallita liikuntapsykologia ja kasvatussociologia siinä määrin, että hän ymmärtää oppilaidensa tunteita ja tarpeita eri tilanteissa.

Liikunnanopettajalle katsotaan myös kuuluvan terveyden edistämisen tietoisuus kasvatuksessa ja henkisten voimavarojen, kuin myös fyysisten voimavarojen, rajallisuuksien osoittaminen.

Liikunnanopettajan tulisi edistää terveiden asenteiden syntymistä terveyttä, liikuntaa, ravitsemusta, päihteitä, elinympäristöä, toisia ihmisiä, itsensä ilmaisemista kohtaan. Yksilön kehitykselle välttämättömät luonteenpiirteet tulevat esille juuri liikuntatunneilla, ja niiden esilletuominen oikeissa "mittasuhteissa" on yksi liikunnan tehtävistä. Ystävällisyys, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, huomaavaisuus, kohteliaisuus, avuliaisuus ja sietokyky pitäisikin olla yhtenä arvostelukriteerinä liikuntanumeroa annettaessa, ainakin yläasteen viimeisillä luokilla. Myös iloisuuden, surullisuuden, rohkeuden, aloittekykyisyyden ja luotettavuuden osoittaminen tulisi sallia ja antaa mahdollisuus kasvamiseen myös tunteiden esittämisessä.

Ongelmia syntyy liikunnanopetuksen uskottavuuteen, jos fyysisesti lahjakas oppilas ei pysty käyttäytymään reilusti opettajaa tai toisia oppilaita kohtaan. Tällöin on opettajan tarkoin harkittava liikunta-arvosanaa annettaessa, onko oppilas erinomaisen numeron arvoinen myös käytökseltään. Usein luokan paras urheilija on myös luokan johtaja ja vaikuttaa omalla esiintymisellään toisiin ikätovereihinsa.

Haastattelija: No onko oppilaitten keskuudessa semmonen sankari joka rikkoo sääntöjä siis selkeesti? Voiko olla sankari ilman, että rikkoo.. rikkomatta sääntöjä?

Opettaja: Siis jollain on omat sankarinsa. Aina löytyy semmonenkin kaveri joka rikkoo sääntöjä eli on jonkun sortin sankari, että vaikeempi on olla semmonen niinku sääntöjen mukaan toimiva sankari, sit jos jossain urheilulajissa menestyy hyvin.

Pelitilanteissa opettajan tulisi vaatia kaikilta sääntöjen noudattamista, ja osoittaa että sääntörikkomuksista seuraa rangaistus. Ihanteellisinta olisi, jos oppilaat kykenisivät saamaan sosiaalisen palkkion noudattaessaan reilun pelin -henkeä. Sosiaalinen palkkio voisi olla muiden oppilaiden myönteinen tai kannustava kommentti ja sisäinen palkkio olisi hyvänolon tunne reilusti tehdystä tai tekemättä jätetystä teosta. (Jääskeläinen ym. 1980)

Fyysinen työskentely ja ponnistelu vähentävät tensiota. Monet nuoret ovat sen huomanneetkin pyrkiessään rentoutumaan tai unohtaakseen ikävän asian. Evoluutiopsykologia olettaakin, ettei luonnonoloissa pysyvää tensiota päässytäkään syntymään. Elossa pysyminen ja suojautuminen edellyttivät ruumiillista työtä ja pelkotilat sekä tensiot purkautuivat suoremmin, voimakkaammin ja nopeammin. Nykyään joudutaan käyttämään tarkoituksellisesti rentoutusta tension vähentämiseksi. Liikunta eri muodoissaan on osoittautunut erinomaiseksi jännityksen vähentäjäksi ja elämän hallintakeinojen opettajaksi. (Saarinen, ym. 1994, 173)

Rehti peli on yksi kasvatustavoite. Toimintasäännöt kertovat hyvinkin tarkkaan mitä saa tehdä ja mitä ei. Ohjaaja on yleensä nuorten hyväksymä ja häntä on helppo totella, sääntöjä ei koeta kahlehtivina niin kuin koulumaailmassa. Mielenkiintoista on se miksei transferia esiinny sääntöjen noudattamisessa liikunnasta koulumaailmaan? (Saarinen, ym. 1994, 201-202)

2.5 Piilo-opetusta liikunnan varjolla

Piilo-opetussuunnitelmalla Broady (1986) tarkoittaa opetussuunnitelman ulkopuolella tiedostamatta tapahtuvia oppimistilanteita, joita ei ole tarkoitettu varsinaisesti opetettaviksi tai tilanteiksi, joita ei ole tarkoitus virallisesti tapahtua. Piilo-opetussuunnitelma koostuu tilanteista, joissa oppilaat saavat vaikutteita, käyttäytymismalleja tai epäsuoria kehotuksia käyttäytyä opetussuunnitelman vastaisesti tai erilailla kuin opetussuunnitelmassa kehoitetaan. On myös opetustilanteita, jolloin jotakin tiettyä taitoa vaaditaan, vaikka opetussuunnitelmasta kyseinen tavoite puuttuukin. Piilo-opetus on siis jokin ennalta suunnittelematon tapahtuma, jossa kuitenkin tapahtuu oppimista.

Alkukantaisessa yhteiskunnassa kasvatustoiminta oli yhtä eriyttämätöntä ja kokonaisvaltaista kuin kaikki muukin aktiivinen toiminta. Kaikki oli toimintaa elossa pysymiseksi ja turvallisuuden varmistamista. Kun yksilö saavutti ryhmästandardit, hänestä tuli ryhmän jäsen ja hänen tiedostamaton kasvatuksensa päättyi. Hänestä itsestään tuli opettaja ja malli nuoremmille. Epänormaali ja poikkeava käyttäytyminen pyrittiin tuhoamaan ja toisaalta opettamaan ryhmän toiminnalle välttämättömiä taitoja. Kasvatusta onkin sanottu "Seniiliksi käyvän sukupolven suojaumisstrategiana aggressiivista nuorta sukupolvea vastaan." (Raivola 1991, 24)

Piilo-opetustahan tapahtuu koko ajan koulumaailmassa. Oppilaat ottavat oppia opettajien käyttäytymisestä ja toimimisesta esimerkiksi sääntörikkomustilanteissa, joissa oppilaat tarkkailevat miten opettaja toimii sääntöjen rikkojaa kohtaan tai rikkooko opettaja itse laatimiaan sääntöjä. (Broady 1986)

Opettaja: Tohon kielenkäyttöön mä yritän aina kyllä puuttua, et' ne näkis jo ilmeestä, että toi ei tykkää tommosesta.

Haastattelija: Muistatko onko meidän järjestyssäänöissä sanottu mitään kielenkäytöstä?

Opettaja: Ei. Tieks' miksei sitä oo varmaankaan sanottu?

Haastattelija: No?

Opettaja: Kun sitä pidetään luonnostaan selvänä, että miten ihmiset puhuu toisilleen .. ni se on jätetty sen takia pois. Mä kuvittelisin niin. Et' kun niitä sääntöjä on tehty, niin semmosia vastauksia mitä nykyään tulee oppilailta ei oo silloin edes voimu tulla.

Eräs selvimmistä piilo-opetuskohteista on odottamaan opettaminen, jota ei mainita opetus-suunnitelmissa, mutta käytännön opettamisessa odottamisella on erittäin suuri ja merkittävä osuus ja tehtävä. Oppilaat opetetaan odottamaan ja olemaan hiljaa. Odottamisen taito on kiistämättä erittäin tärkeä ja oleellinen taito tulevaisuuden kannalta, mutta opetussuunnitelmissa ei odottamisesta puhuta mitään. Tunnit aloitetaan odottamisella (kunnes on hiljaista) ja lopetetaan usein siihen, että oppilaat kyselevät, "Joko päästään?". Nykymaailmassa ei olla totuttu odottamaan pitkiä aikoja ja kaikki tapahtumat ovat nopearytmisiä ja vaihtelevia. Nuoret ovat tottuneet vaihteluun ja nopeaan tahtiin. Nopeita ja äkkinäisiä vaihteluita nuoret saavat seuraamalla esim. nykyisiä televisio-ohjelmia, joissa kuva vaihtuu ja tapahtumat vyöryvät eteenpäin. Nuoret eivät ole tottuneet istumaan hiljaa paikallaan osallistumatta mihinkään. Koulumaailma odottaa kuitenkin passiivista kuuntelijaa pulpetin taakse. (Broady 1986)

Haastattelija: Miltä tulevaisuus nyt näyttää työrauhan osalta?

Op: Näyttäs siltä, että oppilaat on yhä lyhytjänteisempiä.. eli tuota siinä mielessä työrauha heikkenee.

Haastattelija: Mistä luulet, että se johtuu?

Op: No, kun katsoo tota Jyrkiä (TV -ohjelma) tai jotain muuta ni siellä tulee sellasia.. on nopeasti iskeviä .. johon opettajat ei pysty.

Haastattelija: Elikä tavallaan onko näin, että televisio periaatteessa kilpailee koulun kanssa ?

Op: Ja muu viihde myöskin.

Opetuksen päämääränä on tuottaa luovasti ja kriittisesti ajattelevia, positiivisesti itseensä ja ympäristöönsä suhtautuvia oppilaita.

Liikunnanopetuksen tulevaisuuden kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että oppilaat kokisivat positiivisia elämyksiä affektiivisella sektorilla. (Jääskeläinen ym. 1980)

Liikunnanopetus on osa liikuntakasvatusta. Se on tavoitteen suuntaista oppimista, jossa pyritään kehittämään yksilöä niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin.

Liikunnan didaktiikassa ovat etusijalla tavoitteet, oppiaines, menetelmät, välineet ja oppimistapahtuma. Liikunnan didaktiikka on koottu periaatteista, joilla suunniteltuihin tavoitteisiin pyritään. (Jääskeläinen ym. 1980, 10- 13)

Peruskoulun opetussuunnitelman (1994) mukaan "koululiikunta kasvattaa lapsia ja nuoria liikkumaan ja liikunnan avulla". Liikunta -käsite tulisi nähdä laaja-alaisesti, niin harrastusten merkeissä kuin myös aktiivisena liikkumisena luonnossa ja liikenteessä.

Tärkeätä nuorelle on saada tyydytystä liikunnasta niin ilon kuin elämystenkin muodossa. Liikunnan tulee vahvistaa myös itsetuntemusta ja omanarvontuntoa. Liikunnan avulla voidaan kehittää ilmaisukykyä ja itsensä ilmaisemista. Ahdistuneisuuden ja rentoutumisen sekä terveiden elämäntapojen omaksuminen on mahdollista koululiikunnan avulla. Yhteistyö ja toisten huomioon ottaminen sekä eettisten kysymysten ratkaisu kuuluu osana koululiikuntaan. Koululiikunnan tavoitteisiin kuuluu, että oppilas tuntisi iloa, omaksuu myönteisen suhtautumisen liikuntaan, oppii harjoittamaan fyysistä ja psyykkistä toimintakykyään monipuolisesti ja itselleen sopivasti, edistyy yhteistyötaidoissa, sääntöjen noudattamisessa, itsensä tuntemisessa ja ilmaisutaidossa. Lisäksi omaksuu liikuntatottumukset, jotka ovat turvallisia ja uimataidon.

Yläasteella koululiikunnassa korostetaan:

1. myönteisiä liikuntaelämyksiä,
2. monipuolisia lajitaitoja ja -tietoja,
3. nuoren ohjaamista itsensä hyväksymiseen ja rakentavaan tunnekäyttäytymiseen sekä
4. oman kunnan hoitamiseen ja liikunnan ja terveiden elämäntapojen yhteyksien ymmärtämistä.

(Opetushallitus, 1994)

Koulussa liikunta on kasvatusta liikuntaan, että myös kasvatusta liikunnan avulla. Sen pitäisi olla osa yksilön (oppilaan) kokonaiskehitystä.

Ohjatulla liikunnanopetuksella pyritään vahvistamaan sosiaalisuutta sekä vahvistamaan henkilön omaa persoonallisuutta. (Opetushallitus, 1994)

Koululiikunnan tulee tukea koulun muuta opetusta ja pyrkiä mahdollisimman hyvin täydentämään koulun opetustavoitteita. Koululiikunta mahdollistaa kasvatuksen ennen kaikkea sosiaalis-eettisissä tavoitteissa, kuten esim. toisten huomioiminen ja omien rajojen etsiminen, rehellisyys ja sääntöjen noudattaminen.

Koululiikunnalle onkin hieman epävirallisesti langetettu velvollisuuksia, jotka koskevat esimerkiksi tapakasvatusta, toisten hyväksymistä, yhteistyöhön tottumista jne.

Koululiikunnan tulisi virkistää ja rentouttaa oppilaiden arkipäivää, ja opettaa oppilaat yhteistyöhön. Fyysisesti vahva oppilas on myös vahva psyykkisesti ja pystyy paremmin keskittymään koulutyöhön. (Jääskeläinen ym, 1980, 23)

3. HAASTATTELUTUTKIMUKSESTA

Kysely- ja haastattelututkimukset ovat yhteiskunta- ja käyttäytymistieteissä tavallisia havaintoaineiston keruun menetelmiä, joita tilastotieteelliseen tutkimukseen liittyen alettiin laajemmin kehittää Yhdysvalloissa 1930-luvulla. Kyselyllä tarkoitetaan menetelmää, jossa tutkittavat henkilöt itse täyttävät tavallisesti kotonaan heille lähetetyn kyselylomakkeen.

Haastattelussa tutkija tai haastattelija merkitsee muistiin tutkittavan henkilön vastaukset. Koska kaikkia ihmisiä, joihin tulokset halutaan yleistää, ei yleensä voida tutkia, tyydytään tavallisesti otokseen. Sitä tutkimalla päästään tuloksiin, jotka tietyllä varmuudella pitävät paikkansa siinä perusjoukossa, josta otos on valittu.

(Otavan elektroninen tietosanakirja cd facta)

Puhekielessä haastattelu mielletään usein keskusteluksi tai jutteluksi kahden henkilön välillä.

Haastattelija osoittaa siis kiinnostusta haastateltavaa kohtaan ja haluaa tietää jotakin haastateltavasta tai haluaa saada selville jotakin, mitä on ennalta päättänyt saada selville.

Haastattelu mielletään yleensä melko lyhyeksi ja improvisoiduksi tapahtumaksi.

(Hirsjärvi 1995, 24)

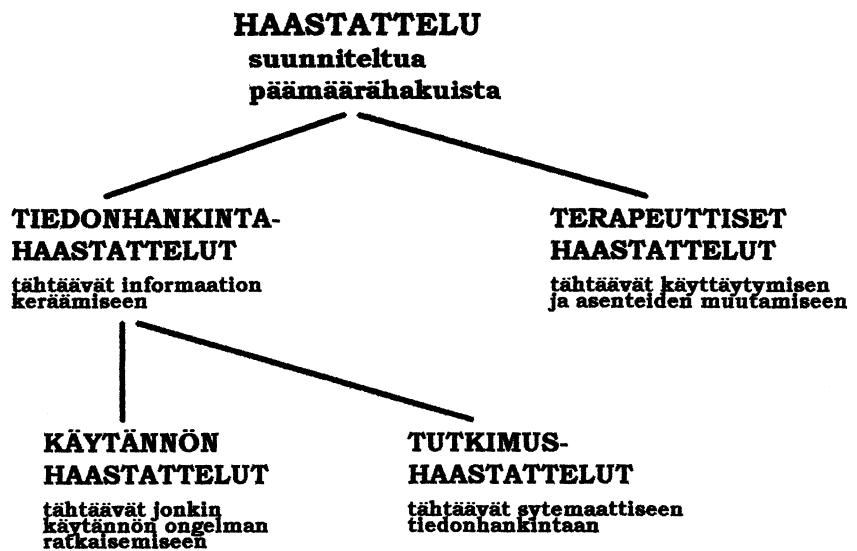
Haastattelu eroaa keskustelusta siinä suhteessa, että "haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on siis ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa." (Hirsjärvi 1995, 25)

Haastattelu on erityisen puhetilanteen tulosta. Jossa kaksi osapuolta puhuvat kulttuuristen konventioiden ohjaamina. Haastattelija saa usein prototyyppisen vastauksen, joka on haastateltavan käsitys kyseisestä asiasta tässä erityisessä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Haastateltava antaa mielipiteensä, joka on yleinen ja tyypillinen. Haastateltava jättää sanomatta kaiken, minkä voi jättää sanomatta. Haastateltava vetäytyy tietämättömyyden suojaan; omia periaatteita ei tuoda julki. (Hoikkala 1989, 19-21)

Haastattelutilanteessa yksikkönä on yksityinen ihminen. Yksikön valinta riippuu ongelmasta ja tavoitteesta, johon halutaan pyrkiä (Eskola 1975, 115)

Banakan (1971) käyttää nimitystä tiedonhankintahaastattelu, jolla hän tarkoittaa edellämainittujen haastattelujen kaltaisia yhdistelmiä. Banakan nimittää haastatteluja, jotka tähtäävät käyttäytymisen tai asenteiden muuttamiseen saatujen tietojen pohjalta, terapeuttisiksi haastatteluiksi. Useimmat sosiaalityöntekijöiden ja psykologien haastattelut pyrkivät juuri tietojen keruun ohella myös vaikuttamaan terapeuttisesti.

Eri haastattelumuodoista voidaan esittää kuvio (kuvio 2).

KUVIO 2: Haastattelun lajit (Hirsijärvi 1995, 26)

Tutkimushaastattelulle on ominaista, että haastateltava ei ole spontaanisti mukana haastattelutilanteessa, vaan häntä on suostuteltava, luottamukselliseen ja tasa-arvoiseen kanssakäymiseen haastattelijan kanssa.

Haastattelutilanne on yksisuuntainen tiedon keruun osalta, haastattelija kerää ja pyrkii tavoitteeseensa. Useat teemat vaativat haastateltavalta kuvitteellisia tilanteita ja mielikuvituksen käyttöä. Tutkimushaastattelu suoritetaan usein myös standardoiduissa olosuhteissa.

(Dahlström 1957)

Haastattelututkimus voidaan tiivistää muutamaa oleelliseen luonteenpiirteeseen:

- Haastattelu on ennalta suunniteltu, ainakin haastattelijan puolelta.
- Haastattelu on haastattelijan alullepanema ja ohjaama.
- Haastattelija joutuu motivoimaan haastateltavaa ja ylläpitämään motivaatiota.
- Haastattelija tietää roolinsa, mutta haastateltava oppii roolinsa haastattelun edetessä.
- Haastateltavan on pystyttävä luottamaan haastattelijaan.

(Hirsjärvi 1995, 27)

Tutkimushaastattelua voidaan käyttää tieteellisenä metodina. Tutkivan haastattelun lähtökohdaksi on haastattelijan teoreettinen tieto tutkimusaiheesta sekä tutkimuskohteen tunteminen.

Haastattelun eri osa-alueet ovat:

- haastattelurungon laatiminen,
- haastattelemine,
- tulosten rekisteröiminen,
- numeerisen koodin kehittäminen ja
- vastausten koodaus.

Tutkimushaastattelun eri alalajeja ovat lomakehaastattelu, avoin haastattelu ja teemahaastattelu.

(Hirsjärvi 1995, 35)

Teema- eli puolistrukturoitu haastattelu perustuu siihen, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle luonteenomaisten kysymysten tarkka muoto ja järjestys. (Hirsjärvi 1995, 36)

Merton, Fiske ja Kendal (1956) ovat määritelleet kohdennetulle haastattelulle neljä pääkohtaa.

1. Haastateltavien tulisi pystyä tuomaan esille kaikki ilmiöön liittyvät haluamansa näkökohdat.
2. Haastateltavien reaktioiden tulisi olla mahdollisimman spesifisiä.
3. Haastateltavan tulisi kuvata ilmiön affektiivisia, kognitiivisia ja evaluatiivisia merkityksiä.
4. Haastattelijan tulisi ottaa huomioon haastateltavan henkilökohtainen konteksti. Haastateltavan aiemmat kokemukset ja ominaisuudet on selvitettävä.

3.1. Roolit

Niin haastattelijaan kuin haastateltavaankin kohdistuu roolipaineita. Kumpikin osapuoli odottaa toiselta tietyn tyyppistä käyttäytymistä. Varsinkin haastattelija odottaa saavansa selkeitä vastauksia

kaikkiin kysymyksiinsä. Haastateltavan odotukset sensijaan saattavat olla moninaiset ja perustua moneen eri tilanteeseen esim. haastattelijan pukeutumiseen, käyttäytymiseen tai vaikkapa entisiin haastattelukokemuksiin. (Hirsjärvi 1988)

Haastattelijan toimintatapa ja rooli saattavat vaihdella tilanteen mukaan. Haastattelutilanne saattaa olla hyvinkin vapaamuotoinen, mutta toisaalta on myös mahdollista, että haastattelu on jäsenettyä ja standardisoitunutta. (Eskola 1975, 160)

Haastattelija aloittaa haastattelun saadakseen tutkimuksen kannalta relevanttia tietoa.

Haastattelijan rooli on kaksitahoinen: hänen tulee edistää tiedon kulkua loogisessa järjestyksessä ja toisaalta hänen tulee myös motivoida haastateltavaa koko haastattelun ajan. Haastattelijan olisi vastattava näitä odotuksia, jotta haastateltava ei pettyisi.

Haastateltavalla on myös tietynlaisia odotuksia haastattelutilanteesta. Hän saattaa odottaa uutistyyppistä televisiohaastattelua tai saattaa olla ettei vastaajalla ole minkäänlaista kokemusta haastattelusta aikaisemmin. (Hirsjärvi 1988)

Kielenkäyttö, puhuminen ja vastaaminen haastatteluissa ovat puhujan käsityksiä asiasta haastattelutilanteessa. Keskustelijat muodostavat tiettyjä odotuksia keskustelukumppaniltaan. Keskustelu konstruoituu sen mukaan ketkä keskustelevat ja millaisia odotuksia eri agentit asettavat, esimerkiksi nuorisotyöntekijä nuorilta. Puhetavan määrää sosiaalinen yhteiskuntaluokka ja henkilön ammatti ja näitä pidetään diskurssien tiiviinä kasautumina. Eli tapa puhua asiasta on yhteydessä elämäntilanteeseen ja tunteeseen pätevyydestään, sekä siitä millaisia vastauksia ajatellaan haastattelijan haluavan. Puhe tulee siis ymmärtää tiiviinä sidoksena sen esittäjään. Kuuntelija muodostaa oman tulkintansa puheesta. (Hoikkala 1989, 70-77)

Puhetapa on toimijakohtainen käsitys ja kielellinen ilmaus ja muoto, usein se on myös vakiintunut tapa tulkita puhetta sääntöineen: kuka voi sanoa mitä, milloin ja missä. Nuorison puhetapa tulee olla sellaista miksi se tavoissa ja kulttuurissa määritellään. Nuorisokulttuuri on aina sidoksissa oleviin kulttuurimme tapoihin ja malleihin. Tällöin voidaan puhua jopa pakottavista diskursseista. (Hoikkala 1989, 79-80)

Kieltä ei voi Leinin & Leinin (1988, 90-93) mukaan eristää puhujastaan riippumattomaksi järjestelmäksi. Puhujalla on omat tavoitteensa, tunteensa, tapansa ja toiveensa puhetilanteessa. Se mitä yksilö puhuu riippuu esimerkiksi hänen käsityksestään kuulijasta, puhetilanteen luonteesta ja keskustelussa siihen mennessä esiin tulleista asioista.

Pystyäkseen toimimaan jossain yhteisössä on yksilön hallittava tälle yhteisölle ominaisia tietoja ja taitoja. On hallittava tai käsitettävä myös yhteisön ajattelemisen järjestys ja tietynlainen yleinen koodi, joka ohjaa kognitiivista ajattelua ja ohjaa yksilön omaan paikkaansa yhteisössä. Jos yhteisön kognitiivinen ajattelu ohjaa vastaamaan tyypillisesti "hyväksytyjä" vastauksia, niin haastattelija saa vain tavalliset ja tyypilliset vastaukset. Me tiedämme miten missäkin tilanteessa pitää toimia esim. hautajaisissa tai häissä ja niin myös meillä on tietyt odotukset ja mallit

haastattelutilanteisiin. Haastattelutilanteessa toimimme saamamme tietoperinteen avulla.
(Hoikkala 1989, 73-74)

Haastattelija voi pienessä määrin opettaa oikeata suhtautumista ja reagointia haastatteluun. On myös kerrottava mihin haastattelulla pyritään (pyritään esim. saamaan syvällisiä vastauksia). Täytyy myös saada haastateltava vakuuttumaan siitä, että tutkija on kiinnostunut juuri hänestä ja hänen mielipiteestään. Haastattelijan tulisi ylläpitää luontevaa suhtautumista haastateltavaan, tapahtuipa lähes mitä tahansa tai kertoipa haastateltava kuinka riipaisevan tarinan tahansa. (Hirsjärvi 1988)

Tutkija, joka omaksuu haastateltavien näkökulmat ja jää niiden vangiksi, ei pysty jäsentämään sitä, mihin haastateltavan oma tulkinta perustuu. Ei-tulkitsevia tai teoriavapaita havaintoja ei ole olemassa. Aineistosta ei itsestään nouse esille mitään, vaan tutkija nostaa siitä jotain omasta mielestään tärkeää esille. Ongelma ei ole aineiston keräämisessä vaan aineiston tulkitsemisessä ja siinä mitä tutkija haluaa saada selville aineistostaan. Tutkijan käsitellessä aineistoaan on usein kysymys tulkinnoista, jotka "tukevat" toisiaan ja syntyy tulkintojen ketjuja, joihin tutkija nojaa tuodessaan omaa uutta käsitystään tutkittavista. (Hoikkala 1989, 18)

On selvää, että nuori puhuu vappujuhlien järjestämisestä vanhemmilleen erilailla kuin esimerkiksi kavereilleen. Koulussa tapahtuneen rikkeen selitykset ovat erilaisia rehtorille kuin oppilaskavereille. Toisaalta taas opettajat, poliisi, nuorisotyöntekijät, valmentajat käyttävät eri kieltä puhuessaan nuorisosta kuin markkinoijat, muusikot ja muotisuunnittelijat. Tämä jälkimmäinen ryhmä ei ole kylmä puhuttaessa tästä kulutuskykyisestä ryhmästä. Nuorison tutkijat lienevät myös tässä aktiivisesti perässäjuoksijoiden ryhmässä. Julkisuus on siis valtava nippu diskursseja joita tulkitaan vallitsevina käsityksinä tietyinä hetkenä. Jokainen ikäryhmä hankki itselleen spesifit kokemukset vallitsevasta maailmanmenosta ja tämä tietää sitä, että kasvattajat eivät voi tietää "kasvatettavien" ongelmia ja mitä kasvavalle polvelle kuuluu. Nuorten elämä pitäisi kiinnostaa vanhempaa sukupolvea, mutta kiinnostuksen muoto on jotenkin kieroutunut ja poikkeuksellinen. (Hoikkala 1989)

Nuorten haastattelututkimuksesta kiinnostutaan nimenomaan kulttuurisena ilmiönä. Ei niinkään henkilökohtaisena yksilön toimintaan liittyvänä toimintona vaan siitä, miten kulttuurinen ajattelu aukeaa yksilöllisessä puheessa. (Hoikkala 1989, 67)

Tutkiessaan nuoria Hoikkala (1989) on törmännyt ongelmaan miksi nuorista puhutaan paljon ja miten nuorista puhutaan aikuisten kesken ja nuoria koskevissa tutkimuksissa. Opettajat puhuvat tietyllä tavalla oppilaistaan, mutta kaikki nuoria koskeva puhe konventioidaan ja jäsenetään tyypillisyyksiksi. Kuinka nuorista puhutaan tavallisesti?

Kun toisen ihmisen puhetta toistetaan tavalla tai toisella, niin on kyse siitä, miten kuuntelija tai lukija on tulkinnut tekstin ja toisaalta miten asian tuo julki ja mitä asioita painottaa puheessaan. Jokainen nuorison tutkija on mediayhteiskunnan välittämän nuorisokuvan armoilla. Kukaan ei voi välttyä yhteiskunnan ylläpitämien nuorisokuvien sisäistämiseltä. (Hoikkala 1989, 7-11)

3.2. Teemahaastattelun luotettavuus

Teemahaastattelu on tutkimusmenetelmä ja sitä arvioidaan tieteellisin menetelmin.

Teemahaastattelu vaikuttaa "pehmeämmältä" vaihtoehdolta kyselylomakkeiden sijaan.

Kuitenkin haastattelu tuo oikeutta juuri todellisten vastausten moni-ilmeisyydelle ja taustoille, joista vastaukset johtuvat.

Tieteen asettamaa luotettavuuskriteeriä pohdittaessa on tarkasteltava, mitkä seikat eri tutkimuksen vaiheessa vaikuttavat luotettavuuteen. Luotettavuustarkastelu koskee koko tutkimusprosessia, ei pelkästään haastattelemista. (Hirsjärvi 1988)

Tulosten luotettavuutta arvioitaessa sivutaan validiutta kuin myös reliaabeliutta.

Käsitevalidius tarkoittaa arviointia käsitteiden luotettavuudesta ja niiden keskeisyydestä. Näitä arvoja tarkastellaan, kun arvioidaan ongelmanasettelua, haastattelurunkoa ym. Sisältövalidius on huono, jos emme tavoita tutkimamme ilmiön ydintä tai aseta oikeita kysymyksiä, joilla tavoitteisiin päädyttäisiin. Sisältövalidiutta voidaan parantaa kuitenkin lisäkysymyksillä. (Hirsjärvi 1988)

Haastattelun reliaabelius tarkoittaa sitä, saadaanko esimerkiksi toista haastattelijaa käyttämällä sama tulos tai onko haastatteluun liittyvät muuttujat jaoteltu oikein oikeisiin luokkiin.

Haastattelu on sitä luotettavampi, mitä pienempi on haastattelijoiden määrä. Haastattelijoiden määrän kasvaessa luotettavuus heikentyy, koska jokaisella haastattelijalla on oma käsityksensä tutkimuksesta ja siitä, mikä on kulloisenkin kysymyksen tarkoitus. (Hirsjärvi 1988)

Haastatteluun lähdetessä on punnittava tarkkaan kohde, jota haastatellaan. Jotta saadaan kunnollisia vastauksia on myös varmistuttava siitä, että valittu kohde vastaa asettamaamme ongelmanasetteluun. (Hirsjärvi 1988)

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös tietojen siirtäminen nauhoilta kortteihin ja tai lomakkeisiin. Jos tiedon siirtäjiä on useampia, on virhemahdollisuus suurempi.

Lopuksi saattavat tehdyt päätelmät olla virheellisiä. Aineiston koko tai muuttujien jakauma saattaa olla vääristynyt ja johtaa siten väärin päätelmiin ja lopputulokseen. Samoin saattaa jotkin vastaukset olla tulkittu väärin ja näin vaikuttavat lopputulokseen.

Luotettavuuden mittarina voidaan myös käyttää tutkijan omaa käsitystä tulosten ja todellisuuden vastaavuudesta. (Hirsjärvi 1988)

Yhteiskunnan (Hoikkala 1989, 70) tutkiminen puheesta vaatii erilaisten sosiaalisten jakojen ja voimien erittelyä. On todettava miten sosiaalinen todellisuus asettuu tutkijan kuvitelmissa. Ja mitkä asiat kuvaavat sosiaalista todellisuutta haastattelussa. Tuotettu teksti muodostuu tutkijan omista kokemuksista ja teoriataustoista. Tulkintahan "on aina ehdollinen, vajavainen ja yksipuolinen käsitys ilmiöstä". (Palonen 1988, 15)

3.3. "Hyvä kysymys"

Eskola (1975, 165-168) asettaa ehtoja hyvälle haastattelulle:

Yksi vaatimus on, että vastaaja ymmärtää kysymyksen tarkoitettulla tavalla. Kysymys on oltava yksiselitteinen ja sellainen, jossa ei ole vaikeita lyhenteitä tai "ammattikieltä". Kysymykseen on siis pystyttävä vastaamaan vastaajan ymmärrettyä kysymyksen. Vastaaja ei saa pelätä vastaavansa "väärin" kysymykseen. Kysymykselle asetetuista vaatimuksista yksi on se, että kysymykselle ei saa olla valmiiksi liian houkuttelevaa vastausta tai sellaista vastausta, jota vastaaja joutuisi jostain syystä häpeämään tai kiertämään. Vastaus ei saisi sisältää kovin

voimakasta tunnelatausta, jolloin vastaus helposti vääristyy. Hyvällä kysymyksellä tulisi siis saada kelpo vastaus.

Kysymyksissä ei saisi käyttää esim. sanoja: aina, kaikki, ei kukaan yms., jotka sulkevat pois eräänlaisen avoimen ajattelun mahdollisuuden. Nämä sanat eivät jätä yhtään tulkinnan varaa, varsinkaan mielipidekysymyksissä. (Eskola, 1975)

Kun kysytään asenteita, niin tiedolla ei ole suurta merkitystä, vaan eri vaihtoehtojen miellyttävyydellä, haastateltavan oma mielipide tulisi saada selville. Asenne kysymykset ja väittämät eivät saa olla tosiasialauseita, joihin on olemassa oikea tai väärä vastaus, ja joihin on annettu vastaus on riippuvainen yksinomaan vastaavan henkilön tiedoista. (Eskola, 1975)

Välittömän vastauksen on pohjaututtava henkilön mieltymyksiin ja tunnereaktioihin, mutta nämä kyllä voivat olla hänen tiedoistaankin riippuvaisia. (Eskola 1975, 176)

On myös vältettävä kysymyksiä, joihin on liian helppo myöntyä ja vältettävä ihmisen taipumusta myöntyä väittämiin.

Olisi hyvä, jos kysymysten väliin voisi mahdollisesti "upottaa" myös aiheeseen liittymättömiä kysymyksiä säilyttääkseen vastaajan mielenkiinnon haastatteluun. (Eskola 1975, 182)

3.4. Ennakkovalmistautuminen ja aiheen muotoutuminen

Aloittaessani kirjoitustyötä, löysin useita viitteitä sanoista työrauha ja koulu. Asiaa on tutkittu paljon ja pitkään (Esim. Aho, S., 1981, Jalava, M., 1994, Erätuuli & Puurula 1990 ja 1992, Kari, J. ym., 1980, Gröhn, T., 1979, Molnar, A. & Linqvist, B. 1994). Kari Jouko ym. (1980) on tehnyt tutkimuksen "Häiriköt ja häiriöt", jossa Kari pohtii syitä häiriköintiin, asiaa ovat tutkineet myös Taru Iivonen (Ope, tarvitsetko rautahermot, 1995) ja Tossavainen A-M (Yläasteen opettaja, 1995) opinnäytetöissään. Näissä töissä on keskitytty juuri työrauhan olemukseen ja sen käsitykseen ja siihen mikä katsotaan työrauhaksi ja mikä taas kadotetuksi työrauhaksi. Jalavan (1994) opinnäytetyö "Peruskoulun yläasteen opettajien työrauhamielikuvat" oli mielenkiintoinen ja raikas tutkimus työrauhaongelmasta yläasteella.

Etiikasta ja moraalista sain virallista käsitystä teoksista, joissa käsiteltiin oikeata ja väärää esim. "Kasvatuksen etiikka" (1996), "Moraali ja etiikka käytännössä" (Heikkonen, 1995), "Ne kovimmat pojat" (Kypö, 1989) sekä "Mikä on oikein" (Koskinen, 1995). Palaan eri yhteyksissä vielä näihin edellä mainittuihin tutkimuksiin ja teoksiin.

Ennakkovalmistautumisen pohjalta pystyin tarkentamaan ja kohdentamaan suunnittelemani kysymyksiä. Pystyin myös tarkentamaan aiheen valintaa kohti työrauhakäsitystä yläasteella ja oppimisympäristön kokemista opettajien ja oppilaiden näkökulmista. Opettajat tulivat kuin itsestään selvänä osapuolena mukaan haastatteluun ja seitsemännen luokan pojat valitsin haastatteluun sen takia, että juuri heidän kanssaan ensimmäinen syksy tuntui vaikealta ja raskaalta juuri työrauhattomuuden kannalta.

Karkean esikyselyn työrauhasta teetin eräällä kahdeksannella luokalla kirjallisena. He antoivat jo sen verran erikoisia vastauksia, että tiesin haastattelusta tulevan mielenkiintoinen.

Halusin saada selville yläasteen opettajien ja seitsemännen luokan poikien käsityksiä työrauhasta. Halusin selvittää millaisilla termeillä työrauhasta puhuttaisiin ja miksi sääntöjä ylipäättään rikotaan. Halusin saada selville, mitkä ovat ne konstit, joilla työrauhaa säilytetään Orimattilan yläasteella ja mitä konsteja oppilaat itse pitävät tehokkaina? Toisaalta minua kiinnosti myös se, että miksi oppilaat käyvät koulua opettajien mielestä ja mikä saa oppilaat käymään koulua yleensäkin? Lisää irtokysymyksiä on varmasti tulossa.

Aloitin tämän tutkimuksen työn (Orimattilan yläasteen tuntiopettajana: liikunta pojat) ohella 1996 syksyllä ja minulla oli mahdollisuus haastatella Orimattilan yläasteen oppilaita ja opettajia tässä tutkielmassa. Nauhurin omistan itse ja sain tarvittaessa koululta lainanauhurin. Paras tähän työhön olisi "jalkapolkimilla" toimiva sanelulaite, jolta purkaminen tietokoneelle olisi helpompaa. Omistan tietokoneen, jossa minulla on hyvät tekstinkäsittelyohjelmat (MS Works ja WP 6,0). Luvan haastatteluihin pyysin sivistystoimenjohtaja Mauno Väänäselältä (liite) ja sanallisesti koulun rehtorilta Seppo Sissalalta. Kyseessä on yksi koulu, Orimattilan yläaste. Rahallista korvausta en tutkimuksesta saa ja näin ollen menoiksi voidaan laskea ostamani c-kasetit (7 kpl), tarvittava paperi ja kulutettu sähkö ja aika. Aikaa kului itse haastatteluihin kaikkiaan noin kaksikymmentä tuntia ja niiden purkamiseen taas noin nelin-, viisinkertainen

aika. Pohdinta ja vastausten käsittely vei aikaa noin sata tuntia. Teoriataustan etsiminen ja tutkiminen vei aikaa noin 400 tuntia.

Koko opinnäytetyötä on rakennettu ja aihetta muutettu vuosia. Oletin olevani valmis liikunnanopettaja jouluna 1995. Näin ei käynytäkään, vaan gradu jäi "roikkumaan" tuskastuttavasti näihin päiviin saakka. Työn ohella ei kirjoittamisesta tullut mitään. Opettaminen on raskasta työtä, eikä siitä selviä virka-ajan puitteissa, kuten olin kuvitellut innokkaana uutena opettajana. Teen tutkimusta yksin ja uskon näin välttäväni virheitä esimerkiksi haastatteluvaiheessa, jolloin kysymysten asiasisältö pysyy samana, eikä toisesta haastattelijasta johtuvaa käsityseroa ja näin ollen eri tulosten saamista pääse syntymään. Haastattelutilannetta ei missään tapauksessa ole monessakaan mielessä helppo tai mielekäästä toistaa muissa olosuhteissa, koska vastauksiin sisältyy paljon oman koulun kulttuuria ja se, että oppilaat tunsivat minut kuluneen lukuvuoden ajalta ja päivän tapahtumat saattavat olla moninaiset haastatelluille ja haastattelijalle. Jonkun toisen koulun vastaavassa haastattelussa antaisi varmasti kuitenkin samansuuntaisia vastauksia. Poikkeavuudet johtuisivat ehkä juuri "kulttuurisista" tavoista ja eroista.

Haastattelun motivaatioina kerroin oppilaille, että ehkä jonakin päivänä tulevaisuudessa opettajat ja oppilaat ymmärtävät toisiaan hieman paremmin. Yksi todellinen motivaatio oppilaille oli se, että he saivat olla omalta tunniltaan "leppoisassa" haastattelussa oman oppitunnin sijaan. Opettajia ei tarvinnut erikseen motivoida, he keskustelivat mielellään työrauhasta. Haastattelupaikaksi etsin aina tyhjän ja rauhallisen tilan, jossa saimme olla rauhassa muulta koulun toiminnalta ja hälinältä.

Kysymysten ymmärrättevyyteen pyrin kiinnittämään huomiota ja itse haastattelutilanteessa rajaamaan hieman esille tulevia vastauksia, jotta pysyisimme aiheessa. Kysymysten avulla on tarkoitus saada selville oppilaiden ja opettajien käsityksiä työrauhasta ja koulun merkityksestä yleensä. Opettajista haastateltavat valitsin sattuman varaisesti sen perusteella kenellä opettajista saatui olemaan "hyppytunteja" samanaikaisesti kanssani. Opettajien haastatteluissa pyrin saamaan vastauksia monipuolisesti eri aineiden parista. Haastattelin erikseen sovittuna aikana vielä varta vasten liikunnanopettajat, kielenopettajan, kaupallisten aineiden opettajan ja fysiikan- kemianopettajan. Opettajien haastattelut olivat yksilöhaastatteluja, jolloin istuimme haastateltavan kanssa kahden "nenätysten". Haastateltuja opettajia oli kuusi. Haastateltujen opettajien ikähaitari oli kahdestakymmenestäseitsemästä vuodesta reiluun kuuteenkymmeneen

ikävuoteen. Eri ikäiset henkilöt antoivat haastatteluille mielenkiintoisen aika-akselin, jolla työrauhan käsitystä ja kehitystä saattoi vertailla. Eri kouluaineita oli edustettuna varsin monipuolisesti (kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, kaupalliset, äidinkieli, liikunta). Haastattelematta jäi oikeastaan vain yksi historian opettaja, jonka olisin halunnut mukaan haastatteluihin. Emme kuitenkaan löytäneet sopivaa yhteistä aikaa haastattelulle. Oppilaiden haastattelut olivat ryhmähaastatteluja, joissa oli 2-4 seitsemännen luokan poikaa vastailemassa käsityksistään työrauhasta. Ryhmiä oli kahdeksan (oppilaita yhteensä 30). Kaikille ryhmän pojille en esittänyt aina samaa kysymystä, vaan pyrin kiinnittämään huomiota kiinnostaviin ja poikkeaviin vastatuksiin, jotka tuntuivat kuitenkin aidoilta vastauksilta. Esikysymykset olin suorittanut kahdeksannen luokan oppilailla kirjallisena, jonka jälkeen tarkistin kysymyksiäni tavoitteitteni suuntaan.

3.4.1. Tutkimusaineisto

Orimattilan yläaste on kaupungin ainoa yläaste ja oppilaita siinä on noin 580. Lisäksi samassa koulurakennuksessa toimii lukio, jossa oppilaita on noin 150.

Koulurakennus on rakennettu 1975 ja urheilutalo joka on yläasteen rakennuksen yhteydessä on rakennettu muutama vuosi myöhemmin. Koulu on parhaillaan peruskorjauksen ja muutostöiden alla. Remontti koskee luokkien kokoa ja ilmastointia ja on varsin laaja. Remontin oletetaan olevan valmis vuosituhannen vaihteessa.

Vakinaisia opettajia yläasteella on noin 45.

Yläasteen lukujärjestyksessä toteutetaan viisijaksojärjestelmää yläasteen osalta. Ainoastaan liikuntaa, oppilaanohjausta ja 7lk:n kotitaloutta, teknistä- ja tekstiilityötä sekä musiikkia on tasaisesti koko lukuvuoden ajan.

(Orimattilan koulutoimi 1996-1997)

Työrauhaongelmista kertovat lukuvuosittain jaetut noin 500-600 jälki-istuntoa. Luokasta poistoja ei enää merkitä muistiin "rangaistusvihkoon", joka on rangaistuksia valvovan vararehtorin mielestä heikkous, varsinkin niissä tapauksissa, joissa joudutaan ottamaan yhteyttä kotiin työrauhaongelmien johdosta. (Puhelinkeskustelu Kirsti Laatusen kanssa 20.12.1997)

Orimattilan yläasteen opetussuunnitelman perustana on teema: Ohjaa elämäsi!

Toiminta-ajatuksena on antaa oppilaille tiedot ja taidot elää tulevaisuuden muuttuvassa yhteiskunnassa työstään, ympäristöstään, kanssaihmisistään ja itsestään vastuullisena kansalaisena.

Oppimiskäsityksessä painotetaan oppimisen ideaa ja monipuolisia työtapoja oppimistulosten saavuttamiseksi.

Opetussuunnitelman mukaan koulu, opettajat ja oppilaat ja oppilaiden huoltajat voivat osallistua arviointiin. Itsearviointia pidetään edellytyksenä uudistuvalla koululla.

Arvioinnin tehtävänä on antaa oppilaalle palaute hänen omasta edistymisestään. Keskeistä on, että arviointi on yksilöllistä ja oppilaan kehitysvaiheen ja edellytykset huomioon ottavaa.

Alustavissa arvokeskusteluissa olivat korostuneet: minäkuva, suhde muihin ihmisiin, elinympäristöön, yhteiskuntaan ja työhön.

Tavoitteina on esimerkiksi:

rehellisyys, oikeudentajuinen oppilas, kurinalainen työskentely, itsensä ja muiden kunnioittaminen, vastuun ymmärtäminen muista ihmisistä, auttamishaluisuus, vuorovaikutus- ja yhteistyökykyisyys, halu noudattaa hyviä tapoja.

Oppimiskäsityksessä käsitellään oppimiskäsitettä ja todetaan päämääränä olevan oppimisen idean sisäistämisen monipuolisia työtapoja käyttäen.

Liikunnan (pojat) osalta on todettu tavoitteista:

Liikuntakasvatuksen tavoitteet perustuvat peruskoulun yleistavoitteisiin. Pää tavoitteena on saada oppilas kasvamaan liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaasta pyritään saamaan myös hyväkuntoinen, tasapainoinen, itsensä hyväksyvä, yhteistyökykyinen, itsenäinen, luova, vastuuntuntoinen ja rauhantahtoinen ja toisia kunnioittava. Liikuntatunneilla pyritään antamaan valmiudet hengenpelastukseen ja ensiaputilanteisiin sekä turvalliseen käyttäytymiseen maa- ja vesiliikenteessä.

Liikunnan kursseja yläasteella on kuusi (2 / lukuvuosi). Jokaiselle kurssille on annettu oma sisältönsä, mutta jokaisella kurssilla ovat samat tavoitteet. Tavoitteet on jaettu neljään; fyysis-motoriset, kognitiiviset, sosiaaliset ja emotionaaliset tavoitteet.

Sosiaalisissa ja emotionaalisissa tavoitteissa on mainintoja yhteistoiminnasta, oikeasta kilpailusta, rohkeudesta, yritteliäisyydestä, luovuudesta, itseilmaisusta, ilon tuottamisesta kuin myös reilun pelin sääntöjen sisäistämisestä.

Muita kuin varsinaisia aineeseen liittyviä oppimistavoitteita (tarkoitin yleisiä opiskeluun ja "elämään" liittyviä arvoja ja tavoitteita) käsitellään opetussuunnitelman alkutavoitteissa ja lisäksi äidinkiessä, uskonossa, elämäkatsomustiedossa, historiassa, yhteiskuntaopissa, matematiikassa, fysiikassa, kemiassa, musiikissa, kuvaamataidossa, kotitaloudessa, teknisessä- ja tekstiililyöissä, oppilaanohjauksessa sekä edellä mainituissa liikunnoissa (tytöt ja pojat). Erityisistä valinnaiskursseista voidaan mainita esimerkiksi lakitietokurssi ja nuiskukurssi (ihmissuhdekurssi). Näissä aineissa on haluttu ottaa huomioon myös laajempia tavoitteita myös ”oman” aineen ulkopuolelta.

(Orimattilan yläasteen opetussuunnitelma: Ohjaa elämäsi)

Päivittäinen työskentely Orimattilan yläasteella oli vaihtelevaa. Omat opetustilamme olivat hyvin riippuvaisia säätilasta ja kovin pitkälle meneviä suunnitelmia ei pystynyt tekemään ennen kuin aamulla, kun näki säätilan. Meitä oli viisi liikunnan opettajaa ja oli myös tunteja, jolloin me kaikki saatoimme olla opettamassa samaan aikaan. Tuolloin liikuttelimme yhtäaikaan noin 110-125 oppilasta. Liikuntatilat ovat hyvät, mutta rajalliset oppilaiden lukumäärän suhteen. Liikuntasali on jaettavissa kolmeen lohkoon väliverhojen avulla (ei äänieristystä). Lisäksi käytettävissämme oli monitoimihallin tila, joka on käytännössä toimii ampumaratana iltaisin.

Millainen mahtaa olla oppilaiden ja opettajien ero tavassa puhua koulusta. Halveksivatko oppilaat koulua ja opettajat taas ehkä nostavat koulun jalustalle? Käyttävätkö opettajat huomattavasti eri "kieltä" kuitenkin puhuessaan oppilaiden kanssa samoista asioista. Näille kysymyksille halusin saada vastauksia ja pohjaa. Kysymykset pohdin itse ja tarkensin niitä esikyselyn jälkeen. Tekemieni kysymysten jälkeen jää vielä paljon "miksi kysymyksiä", mutta jostain on aloitettava.

Ensimmäinen tehtäväni oli saada oppilaat ja opettajat motivoituneiksi haastatteluun. Kuitenkin työn aihe on niin ajankohtainen niin oppilaille kuin opettajillekin, että kiinnostus tuntui heräävän heti aihe-esittelyssä. Yleensä käytin lyhyttä alustusta, jossa kerroin kuka olen ja mitä teen,

kenelle ja minkä takia. Haastattelujen alussa pyrin luontevaan kielenkäyttöön ja esiintymiseen. Opettajien kanssa haastattelu olikin luontevaa jo heti alusta, mutta oppilaat tuntuivat hakevan hieman omaa rooliaan usein haastattelujen alussa.

Esimerkki haastattelun aloituksesta:

Mun nimi on Silokankaan Kalle ja mä teen semmosta haastattelua Jyväskylän Yliopistoon missä kysellään; Mitä mieltä oppilaat ovat ja mitä ajatuksia taas opettajilla on semmosesta asiasta kuin työrauha. Haetaan sitä, että joskus vois ehkä oppilaat ja opettajat ymmärtää toisiaan paremmin. Onko niin, että opettajat aina ymmärtää teitä?

Haastateltavien nimet olivat seuraavaksi vuorossa. Selitin, että kaikkien nimet ja henkilöllisyys pysyisi ainoastaan minun tiedossani, joten vastaukset olisivat luottamuksellisia. Nimien kysyminen oli lähinnä harjoittelua vastaamiseen ja rauhoittavan tunnelman hakua. Paineet ikäänkuin purkautuvat ensimmäisiin vastauksiin.

Mitä koulu Sinulle tarkoittaa?

Mikä on tehtäväsi koulussa?

Ovat peruskysymyksiä joilla halusin saada selville mistä oikein puhutaan. Onko aihe haastateltavasta miellyttävä vai kokonaisuudessaan epämiellyttävä tai epäselvä. Näillä kysymyksillä pääsee haastateltavan ajatusmaailmaan - Mistä puhutaan, kun puhutaan koulusta ja mitä koulu tarkoittaa haastateltavalle. Mielestäni nämä ovat kysymyksiä joita juuri opettajan tulisi pohtia silloin tällöin oman motivaationsa säilyttämiseksi.

Millainen Sinun mielestäsi on hyvä oppitunti?

Mitä kuri tarkoittaa tunneilla?

Kysymyksiä joilla halusin vahvistusta edellisille kysymyksille. Mitä oppilaat odottavat hyvältä oppitunnilta ja mitä taas opettajat haluaisivat hyvällä oppitunnilla tapahtuvan ja kenen johdolla. Työrauhakysymykseen pureutuminen alkaa näillä kysymyksillä. Kurin ilmenemismuodot tai niiden erot oppilaiden ja opettajien mielestä kartoitetaan myös näillä kysymyksillä. En

määrittele kuria etukäteen mitenkään, vaan annan haastateltavien tehdä määrittelyn ja kertoa oman mielipiteensä hyvästä tai toimivasta kurista.

Haluaisitko, että tunnit olisivat rauhallisia?

Millainen haluaisit tunnin olevan kurin puolesta?

Millaisen toivoisit kurin olevan teidän tunneilla?

Pitäisikö Simun mielestäsi tunneilla olla hyvä kuri?

Onko teidän tunneilla hyvä kuri? / Miksi EI? Miksi on?

Ovatko tunnit usein rauhattomia?

Ylipäätään -toivovatko haastateltavat, että tunnit olisivat rauhallisia vai haluaisivatko he, että tunneilla olisi "kova meno päällä". Onko esimerkiksi hiljaisuus edellytys oppimiselle?

Toivovatko opettajat lisää "keinoja" työrauhan ylläpitämiseksi?

Saako käyttäytyminen vaikuttaa numeroon?

Voiko oppilaalle antaa kymppiä, jos hän ei ota huomioon muita oppilaita/opettajaa?

Onko taidot ja tiedot tärkeämpiä kuin hyvä käytös?

Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta?

Mainitse kolme hyvän oppilaan ominaisuutta?

Arvostavatko haastateltavat enemmän ainetaitoja kuin yleistä hyvää käyttäytymistä ja näkykö käyttäytyminen oppilaan arvosanassa ja saako se näkyä opettajien mielestä. Pitävätkö oppilaat tietoja ja taitoja tärkeämpiä kuin hyvää käytöstä. Millaisena haastateltavat näkevät hyvän oppilaan tai mitä asioita arvostetaan hyvässä opettajassa? Noudattaako hyvä oppilas sääntöjä tai pitääkö hyvä opettaja tiukkaa kuria luokassa?

Onko teillä erityisiä keinoja ärsyttää / hermostuttaa opettajaa? (oppilaille)

Onko opettaja asettanut sääntöjä, joita te rikotte tietoisesti ja tahallanne?

Onko teidän mielestänne mukava rikkoa jotakin sääntöä?

Omassa nuoruudestani muistan, että meillä oli omia keinoja kullekin opettajalle saada tunti venymään tai keskeytymään jollakin varmallalla konstilla. Tietyt opettajat hermostuivat tietyistä asioista ja keinoja ei kaihdettu käyttää. Ovatko opettajat taas toisaalta tietoisia, että heitä varten on olemassa "varmoja" konsteja työrauhan häiritsemiseksi ja oppitunnin venyttämiseksi.

Onko sellainen sankari, joka rikkoo sääntöjä?

Minkälainen on oppilaiden sankarikuva tai kovan tyypin tunnusmerkit ja miten vahvasti jälki-istuntojen kerääminen liittyy "kovan jätkän" rooliin. Millainen on opettajien kuva koulun sankarista? Voiko sankari olla ns. hiljainen sankari -johtaja, joka ei pidä ääntä itsestään.

Onko työrauha ollenkaan tarpeellinen tunneilla?

Tarvitaanko kuria tunneilla laisinkaan / mitä hyötyä siitä on?

Onko hiljaisuus välttämättömyys oppitunnilla, jotta opittaisiin?

"Koitetaas olla hiljaa, että pystytään opiskelemaan!", tuttu kommentti opettajalta ja toisinaan myös oppilailta. Onko hiljaisuus välttämätön oppimisen ja opiskelun kannalta vai saako luokassa olla pulinaa ja sählinkiä? Miten opettajat kokevat tilanteen ja miten toisaalta oppilaat arvostavat hiljaisuutta?

Mitkä ovat kolme eniten rikottua järjestyssääntöä koulussamme?

Miksi sääntöjä rikotaan?

Onko jälki-istunnoista hyötyä?

Mitkä ovat Orimattilan yläasteen kolme rikottuinta sääntöä. Eroavatko oppilaiden ja opettajien käsitykset sääntöjen rikkomisesta tai niiden rikkomisen vakavuudesta. Tiedostavatko oppilaat ylipäänsä rikkovansa sääntöjä ja onko oppilaista ihmeellistä, miten helposti sääntöjä voi rikkoa ilman rangaistusta. Miten opettajat suhtautuvat sääntöjen rikkojiin ja mitkä ovat tavalliset toimenpiteet sääntörikkokojen käsittelyssä. Onko jälki-istunnoista hyötyä vai olisiko kenties olemassa parempia ratkaisuja. Miksi sääntöjä rikotaan, vaikka sääntöjä noudattamalla olisi kaikilla helpompaa.

Mitä Sinun mielestäsi tarkoittaa? :

Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?

Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?

Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?

Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?

Tuntee vastuuta omasta työstä?

Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?

Hyväksyä itsensä?

On esteettisesti kokeva?

On eettisesti tiedostava?

Nämä ovat otteita Orimattilan yläasteen opetussuunnitelmasta (Ohjaa elämäsi). Halusin saada selville mikä merkitys näillä tavoitteilla ja sanoilla on haastateltaville? Ymmärtävätkö oppilaat sanojen tarkoitusta tai edes opettajat? Pitäisikö opetussuunnitelman tavoitteet tuoda konkreettisemmalle tasolle ja lähemmäksi oppilaiden jokapäiväistä elämää?

Mieti hetki mitä liittyy sanaan työrauha?

Liittyykö opettaja mitenkään työrauhaan?

Ydinkysymykset. Mitä haastateltavat tarkoittavat puhuessaan työrauhasta? Eroavatko haastateltavien ajatukset työrauhasta? Onko työrauha sotilaskuria, ilmapiiri tai tunnelma, jossa on miellyttävä tehdä työtä, opiskella vai koetaanko työrauha ahdistavaksi pakoksi? Mitä työrauha merkitsee opettajalle ja oppilaille? Pystyvätkö oppilaat ajattelemaan työrauhaa opettajien kannalta tai opettajat oppilaiden kannalta? Miten työrauha ilmenee ja kenelle siitä on hyötyä vai onko kenellekään?

Miltä tulevaisuus näyttää työrauhan kannalta? (opettajille)

Onko tulevaisuudessa vaikeampaa vai helpompaa? Mihin ollaan menossa? Voidaanko työrauhasta puhua enää muutaman vuoden jälkeen? Ollaanko palaamassa takaisin autoritaariseen järjestelmään? Tarvitsisiko jotain tehdä työrauhan säilyttämiseksi tai saavuttamiseksi tulevaisuudessa?

Aineiston siirtäminen tapahtui kuuntelemalla (C-kasetti) nauhalta pieni osa haastattelua ja kirjoittamalla se tietokoneelle (Ms Works). Virheitä saattoi syntyä esimerkiksi epäselvistä tai hiljaa puhutuista vastauksista. Taustamelusta johtuvaa epäselvyyttä oli yhdessä haastattelussa. Samoin kirjoitusvirheitä saattoi tulla, mutta tuskin nekaan vaikuttavat asiasisältöön. Sisältövalideettiin olen tyytyväinen sikäli, että mielestäni kysymykset olivat oikein asetettuja ja antoivat hyviä, oikeita ja aitoja vastauksia. Jos epäselvyyttä ilmeni vastauksessa tai kysymyksissä, niin niissä tapauksissa tehtiin lisäkysymyksiä tai selventäviä kommentteja vastauksiin tai kysymyksiin.

Reliaabelius on tässä tutkimuksessa huono, koska kyseessä on tutkimus, joka on nimenomaan tehty Orimattilan yläasteelle ja kysymyksessä on siis tapaustutkimus. Valitut ryhmät olivat kuitenkin sopivia ja innostuneita antamaan vastauksia ja olivat itsekin kiinnostuneita aiheesta. Saatua aineistoa käsittelen siten, että kerään kysymysalueittain vastauksia opettajilta ja oppilailta ja kirjoitan pohdinnan heti vastausten perään. Kiinnitän huomiota yleiseen vastaukseen ja niihin hieman erilaisempiin vastauksiin, joita toivottovasti myös tulee. Oma käsitykseni on se, että tehty tutkimus on luotettava tapaustutkimuksen valossa ja tehdyt kysymykset toivat esiin vallitsevan tilanteen työrauhan osalta niin oppilailta kuin opettajiltakin.

4 AINEISTON TULKINNASTA

4.1. Koulun merkitys

Koulun merkitys oppilaille ja opettajille on joissakin vastauksissa hyvin samankaltainen. Sekä oppilaat, että opettajat tunnustavat koulun paikaksi, jossa pitäisi oppia ja kasvaa. Oppiminen ja kasvaminen tulisi tapahtua elämän suuntaan. Oppilaiden ja opettajien kannalta koulua kuvataan kasvunpaikaksi ja paikaksi, jolla on merkitystä tulevaisuudelle.

Toisaalta oppilaiden vastauksissa heijastuu se pakko, mikä kouluun liittyy oppilaiden ajatuksissa. Oppilaat eivät tunne koulua omakseen, vaan ainoastaan sanaksi tai laitokseksi, jossa on pakko käydä päivittäin. Kolme oppilaista kuvasi koulua sanoilla "huono paikka". Yksi oppilas kuvasi koulua keskusvankilaksi, jossa voi kyllä opiskellakin. Opiskelun sijasta käytettiin myös sanaa raataminen. Koulun merkitystä kuvattiin myös sanoilla: painajaisunet ja arghh.

Osa seitsemännän luokan pojista kylläkin totesi käyvänsä koulua nimenomaan tulevaisuutensa turvaamiseksi ja paremman työpaikan saamiseksi.

Opettajat kertovat koulun merkitsevän ennen kaikkea työtä ja työpaikkaa (leipää pöytään). Opettajat puhuvat koulusta positiiviseen sävyyn ja yksi opettajista mainitsee koulun merkitsevän pelkkiä hyviä asioita -paikka, johon menee mielellään.

Kahden opettajan mielestä koulu merkitsee kasvun paikkaa niin opettajille kuin oppilaillekin. Toisaalta taas eräs opettaja mieltää koulun lasten paikaksi.

Koulun merkitystä oppilaille mutkistaa se, että oppilaat pystyvät nimeämään jonkun muun tietolähteen koulun tilalle, jos koulua ei olisikaan. Tietoa oppilaat voivat hakea kirjastosta, vanhemmilta, siskoilta, internetistä yms. Jos koulua ei olisikaan, niin tietoa voitaisiin hakea jostain muualta -ehkäpä miellyttävämmällä tavalla.

Koulun merkitys -vastauksista saa jo sen käsityksen kuinka eri vaiheissa kehityksessään seitsemännän luokan pojat ovat ja toisaalta se lohduton kuva millaisena koulu heille avautuu. Orimattilan tapauksessa ikävää on myös se, että jaksojärjestelmän mukaan opiskellessa tulevat

kaikki numerot näkyviin keskiarvoina päästötodistukseen. Tällöin kaveri, joka tulee "järkiinsä" yhdeksännellä luokalla, ei voi juurikaan enää vaikuttaa omaan numeroonsa. Seitsemännen luokan pojan tulisi jo tässä elämänsä vaiheessa ymmärtää koulun merkitys omaan tulevaisuuteensa.

Opettajat siis tuntevat koulun miellyttäväksi paikaksi, mutta oppilaat eivät. Miten muutamme koulua oppilaille mielenkiintoisemmaksi oppimisympäristöksi? Mikä osa oppilaiden "tulevaisuus" ja "pakko" -vastauksissa on opittua ja mikä osa taas on itse pohdittua totuutta?

4.2. Tehtävä koulussa

Opettajat katsoivat tehtäväkseen kasvattaa, opettaa tai ohjata oppilaita. Opettajat tunsivat olevansa tiedon lähteitä, mutta halusivat ohjata nuoria itse löytämään ratkaisut, niin oppiaineessaan kuin myös elämässä yleensä. Kaikilla opettajilla tuli vastauksista esiin, että he halusivat ehkäpä oman aineensa kustannuksellakin toimia kasvattajina ja samalla pyrkivät myös itse kasvamaan. Vastauksissa korostuu tapakasvatus ja siihen huomion kiinnittäminen.

Tällainen ajattelu tuntuu oikealta ja hyväksyttävältä. On kuitenkin valitettavaa opettajien kannalta, että tavallaan asiat jotka tulisi olla ikään kuin itsestään selviä, vievät opettajan aikaa hänen omalta aineeltaan ja hänen omista tavoitteistaan. Se kenelle tapakasvatus kuuluu, on tietysti klassinen kysymys, mutta saaduista vastauksistakin voi päätellä, että opettajat ovat huolissaan tulevan polven käyttäytymisestä ja omasta jaksamisestaan, vaikka eivät sitä suoraan sanokaan.

Oppilaat katsovat tehtäväkseen käydä koulua, koska on pakko tai että saa hyvän työpaikan myöhemmin. Jako kahteen on melko selkeä. Ne, jotka katsovat käyvänsä koulua pakosta, eivät välttämättä ole menestyneet huonosti koulussa ja toisaalta ne, jotka toteavat käyvänsä koulua tulevaisuuden takia, eivät ole välttämättä menestyneet koulussa hyvin.

On kuitenkin selvää, että osalle oppilaista koulun käymisen idea on kadoksissa. Ei oikein tarkasti tiedetä miksi koulua käydään. Kaikki myöntävät, että koulua käydään, jotta opitaan.

Mutta mitä opeilla tehdään, on monelle seitsemännen luokan pojalle epäselvä. Monen oppilaan mielestä koulussa opitaan ja opiskellaan paljon turhaa, millä ei tehdä mitään milloinkaan.

Oppilaiden erikoisempia vastauksia kysymyksiin: Mikä on tehtäväsi koulussa? Miksi käyt koulua?

- koulua käydään huvikseen
- saadaan hyvä arvosana
- kuunnellaan opettajaa
- äiti pakottaa
- kirjojen lukeminen
- opettajien miellyttäminen
- opettajien kiusaaminen
- ei mitään hajuu

Ilmaan jääviä kysymyksiä on paljon. Miten saadaan oppilaat ymmärtämään koulunkäymisen idea jo yläasteen ensimmäisillä luokilla? Onko opettajan otettava vastuu oppilaan käyttäytymisestä? Miksi koulu tuntuu vastenmieliseltä oppilaille? Onko opettajien kiusaaminen tosiaan koulunkäynnin pääasia?

4.3. Hyvä opettaja

Opettajien mielestä hyvä opettaja hallitsee aineensa, on positiivinen, innokas, huumorintajuinen ja asiansa takana. Opettajat myös viittaavat siihen, että hyvän opettajan tulisi olla oppilaille johtaja, johon oppilaat voivat luottaa ja oppilaat tietävät, että viime kädessä opettaja on se, joka osaa sanoa miten menetellään ja mitä tehdään (oppilaiden tulee tietää kuka on aikuinen). Ihmissuhdetaitoja hyvän opettajan on hallittava siten, että hänellä on herkkä ihmissuhdevainu ja hän osaa ottaa oppilaat ihmisinä. Hyvältä opettajalta vaaditaan myös pitkää pinnaa, joustavuutta kuin myös toisaalta tiukkuutta. Järjestyksenpitotaidot kuuluvat myös hyvän opettajan ominaisuuksiin. Hyvä opettaja kuuntelee, ajattelee ja tuo ajatuksensa julki ymmärrettävällä ja yksinkertaisen selkeällä esitystavalla.

Aineensa hallinnasta puhui haastattelussa ainoastaan yksi opettaja, mutta jälkepäin "äänittämättömissä" keskusteluissa opettajat pitivät oman aineensa hallintaa itsestäänselvyytenä ja yhtenä peruslähtökohdista. Opettajat tuovat paljon hyvän opettajan ominaisuuksia esille ja uskon heidän myös itse pyrkivän näihin ominaisuuksiin. Clarkin mallissa opettajalta vaaditaan näitä samoja ominaisuuksia, mutta mielestäni opettajien antamat kuvaukset ovat ihmisläheisempiä ja lähempänä uutta oppimiskäsitystä. Opettajien vastauksissa korostuvat ihmissuhdetaidot ja oppilaiden "ymmärtäminen".

Oppilaiden mielestä hyvä opettaja ei huuda, ei anna jälki-istuntoja, ei läksyjä, eikä muutenkaan pakota kirjoittamaan hirveästi. Oppilaiden mielestä hyvä opettaja on hauska, huumorintajuinen ja reipas. Oppilaille näyttää olevan tärkeätä, että opettaja on rehellinen ja oikeudenmukainen ja pitää lupauksensa. Hyvä opettaja on myös hyvä opettamaan.

Työrauhan kannalta hyvä opettaja pitää suhteellisen hyvän kurin, muttei pidä kuitenkaan tiukasti kuria, eikä hän ole hirveän tiukka -hyvä opettaja ei heitä ulos luokasta. Tärkeänä oppilaat pitivät hyvässä opettajassa sitä, että tunneilla katsotaan paljon videoita ja että opettaja osaa myös käyttää videoita.

Oppilaat eivät pystyneet selkeästi ilmaisemaan sellaisen opettajan tunnusmerkkejä, joka pitäisi työrauhan yllä ilman huutamista tai jälki-istuntoja. Oppilaat kuitenkin myönsivät, että sellaisiakin opettajia on, jotka pystyvät säilyttämään työrauhan ilman karjumista, mutta eivät pystyneet nimeämään tai osoittamaan kuka sellainen opettaja voisi olla. Hyvä opettaja on siis ilmeisesti "mestarihuijari", joka pystyy säilyttämään työrauhan huijaamalla oppilaat opiskelemaan. Oppilaat eivät edes huomaa opiskelevansa, koska heillä on hauskaa tai aktiivista tekemistä koko ajan.

4.4. Hyvä oppilas

Oppilailta kysyttäessä: "Millainen on hyvä oppilas?", tuli hyvin kirjava joukko erilaisia vastauksia. Toiset oppilaat vastasivat hyvän kaverin mukaan ja toiset se mukaan millainen oli heidän käsityksensä hyvästä oppilaasta, joka menestyy koulussa hyvin. Jos keskusteltiin hyvästä oppilaasta ilman lisäkommentteja kaveruudesta, niin silloin korostuivat kouluarvosanat ("kaikki numerot yli seiskan") ja käyttäytyminen koulussa (viittaa tunneilla ja tekee

tehtävänsä, ei lintsaa, ei tupakoi, keskittyy tunneilla, on hiljaa tunneilla, noudattaa koulun järjestyssääntöä jne.). Jos taas puhuttiin haastateltavien hyvistä kavereista, niin korostuivat kavereiden hauskuus ja se, että ei kiusaa, ei ota toisten tavaroita ja suhtautuu toisiin hyvin. Yhteisenä ominaisuutena hyvä kaveri sekä hyvä oppilas yrittävät parhaansa.

Opettajien kanta hyvään oppilaaseen on selkeä. Hyvä oppilas yrittää parhaansa, ottaa muut huomioon on aktiivinen ja oma-aloitteinen. Nykyään on tulossa yhä tärkeämmäksi se, että oppilas hyväksyy itsensä ja rakentaa itselleen terveen ja kestävästä identiteetin. Luonteva vuorovaikutus opettajaan ja oppilaisiin on myös arvostettu ominaisuus oppilaassa. Kukaan opettajista ei luokitellut oppilaita arvosanojen valossa, opettajat arvioivat hyvän oppilaan ennen kaikkea hänen käytöksensä ja yrittämisensä perusteella. "Kutosen oppilaskin voi olla hyvä oppilas." Hyvä oppilas siis yrittää parhaansa ja hallitsee vuorovaikutuksen niin opettajan kuin oppilaidenkin kanssa.

4.5. Hyvä oppitunti

Oppilaiden yksikantainen mielipide hyvästä tunnista, on sellainen, että katsotaan videoita ja saadaan vain vähän tai ei ollenkaan läksyjä. Lisäksi: "Hyvältä tunnilta päästään ajoissa pois tai ehkä vähän aikaisemminkin". Myös sellainen tunti on hyvä, jonka pitää joku sijainen. Oppilaat ovat ehdottomasti sitä mieltä, että hyvällä tunnilla tehdään asioita, on toimintaa, eikä yksikään nuku. Hieman toisenlaisia olivat ehdotukset hyvästä oppitunneista, joilla opettaja ei ole luokassa tai hyvä liikuntatunti on sellainen "kun nilkka on nyrjähtänyt, eikä tarvitse tehdä mitään". "Tunnin olisi oltava reipasta meininkiä, eikä tyhjän niuhottamista."

Opettajien mielipide hyvästä oppitunnista poikkeaa hieman oppilaiden mielipiteestä (ainakin sanojen perusteella). Sillä opettajien mielestä hyvä oppitunti antaa positiivisia elämyksiä ja oppitunnilla on havaittavissa vuorovaikutusta. Hyvältä tunnilta oppilaat lähtevät hyvällä mielellä ja odottavat seuraavaa tuntia. Hyvä ja toimiva oppitunti on opettajan ja oppilaiden yhteinen työ.

Sekä opettajat että oppilaat ovat samaa mieltä siitä, että hyvällä oppitunnilla tehdään asioita ja että hyvällä tunnilla tapahtuu oppimista. Hyvällä tunnilla liikutaan mielenkiintoisissa aiheissa ja

pystytään konkreettisesti tekemään jotain näkyvää ja sen kautta oppimaan uutta. Tällaisen toiminnan kautta opettajakin voi itse oppia ja kasvaa oppilaidensa kanssa.

Oppilaat ja opettajat puhuvat huomattavan eri lailla hyvästä oppitunnista. Oppilaille koulun jälkeinen loppupäivä ei saisi heidän mielestään kulua läksyjen teossa. Opettajat eivät kiinnitä läksy -asiaan huomiota laisinkaan. Oppilaat mainitsevat usein sijaisen ja videot hyvästä tunnista puhuttaessa. Molemmat ovat ilmeisesti "uusia" ja mielenkiintoisia oppilaille. Molempien kustannuksella saa oppitunteja kulumaan vaivattomasti itseään rasittamatta.

Kuinka paljon vaatiikaan hauska ja nokkela "sijaisen jymäyttäminen" energiaa, älyä ja suunnittelua siltä luokan häiriköltä, josta "koskaan ei tule mitään"?

4.6. Eniten rikotut säännöt

Sekä oppilaat, että opettajat puhuvat täysin samoista asioista, kun puhutaan eniten koulussa rikotuista säännöistä. Molemmat tunnustavat tupakoinnin olevan yksi kolmen joukkoon kuuluvista ongelmista. Tupakointi on opettajien sekä oppilaiden mielestä eniten rikottu sääntö Orimattilan yläasteella. Tupakointiin liittyy oleellisena myös koulun alueelta poistumiset. Opettajat ja oppilaat mainitsevat myös välituntilintsauksen sisällä yhdeksi kolmesta eniten rikotuista säännöistä. Mopopesut ovat vielä tuoreina mielessä seitsemännen luokan pojilla. Opettajat mainitsevat sääntörikkomuksista myöhästelyn, huonon kielenkäytön ja sen, että tunneille tullaan koputtamatta tapaamaan kavereita, jos oppilaan oma tunti on jo päättynyt. Oppilaat muistavat mainita myös lumipallojen heittelyn, vaikka haastattelujen aikaan ei enää lunta ollutkaan. Muita oppilaiden mainitsemia sääntörikkomuksia olivat "kiellettyjen" tavaroiden tuominen kouluun (korvalappustereot, pornolehdet, ym.).

4.7. Miksi rikotaan

Se, miksi sääntöjä rikotaan, on etenkin oppilaille oudohko kysymys. Oppilaat eivät osaa kunnolla sanoa mistä on kyse ja miksi sääntöjä rikotaan, vaikka toteavatkin, että elämä olisi paljon helpompaa, kun sääntöjä noudatettaisiin. Ilmeisesti sääntöjä rikotaan huvikseen ja siksi, ettei koulu kiinnosta ja halutaan päästä piireihin tai porukoihin. Sääntöjen rikkoja ei kuitenkaan

ole oppilaiden mielestä sankari, vaan ennemminkin "idiootti" tai "vähäaivoinen". Sankarin titteli riippuu myös paljon siitä, mitä sääntöjä rikotaan ja miten.

Oppilaiden mielestä sääntöjä rikotaan siksi, että opettajat eivät laita tarpeeksi ajoissa rajoja. Sääntöjen rikkominen voi johtua myös siitä, että oppilas ei osaa sitä, mitä tunnilla tehdään ja pistää shown pystyyn sen tähden. Toisaalta välituntilintsauksen syyksi oppilaat ilmoittavat, että lintsaus ja opettajien pakoileminen on peliä, eräänlaista kissa-hiiri -peliä, "Katsotaan kenen hermot pettää". Eräs vastatuksista kertoo, että: "On kiva kiusata siivoojia ja opettajien kiusaaminenhan se pääasia on koulussa".

Opettajat eivät myöskään osaa sanoa selkeitä syitä siihen, miksi sääntöjä rikotaan. Ilmeisesti on kyse huomion tarpeesta ja huomion kerjäämisestä. Sääntöjen rikkominen on helppo tapa tulla huomatuksi niin kotona kuin koulussakin. Sääntöjen rikkomisella haetaan kontaktia vanhempaan henkilöön varsinkin, jos valvojana on opettaja, joka ei opeta häiritsevää oppilasta. Toisaalta opettajat kokevat sääntöjen rikkomisen kohdistuvan persoonaansa siten, että oppilaat testaavat kuinka pitkälle kenenkin opettajan kanssa voi mennä. Sääntöjen rikkomisen kohdalla opettajat puhuvat sosiaalisesta pelistä ja nuorten perusvastustamishalusta "systeemiä" kohtaan.

4.8. Miten työrauha säilytetään

Oppilaiden mielestä työrauha oppitunneilla säilyy parhaiten huutamalla, karjumalla ja jälki-istunnoilla uhkaamisella. Soveliaampi keino työrauhan säilyttämiseen olisi, jos oppilaat ja opettajat tulisivat toimeen toistensa kanssa. Kova kuri ilmenee koulussa sillä, että jälki-istuntoja jaetaan herkästi ja häiritsevä oppilas "heitetään" ulos luokasta. Tai, että opettajat pistävät heti vastaan, jos joku oppilas tekee jotain tyhmästi. Erikoisempia muotoja työrauhan säilyttämiseen on sienellä päähän heittäminen ja pallolla munille heittäminen. Oppilaiden mielestä nämä keinot olivat kuitenkin erittäin tehokkaita.

Oppilaat tunnustavat, että heillä on keinoja hermostuttaa tietyt opettajat tietyillä konsteilla. Jotkut opettajat hermostuvat pölisemisestä tai juttelusta. Tuntia voidaan myös kuluttaa siten, että kysellään opettajalta esimerkiksi koirista, jolloin opettaja saattaa puhua koko tunnin koiristaan ja siten saadaan mukavasti tuntia kulumaan. Takin jättäminen päälle tai lippiksen

pitäminen tunnilla on varmoja konsteja hermostuttaa tietyt opettajat tai jonkun tietyn kappaleen laulaminen tai viheltäminen ovat varmoja konsteja opettajien hermostuttamiseen.

Rankaisukeinoista jälki-istunto ja luokasta ulos heittäminen ovat oppilaiden mielessä päällimmäisenä. Se, onko jälki-istunnoista hyötyä, jakaa oppilaat kahtia. Toisten mielestä jälki-istunnoista on hyötyä tai ainakin se pistää miettimään, kun istuu ja toisten mielestä jälki-istunnosta ei ole mitään hyötyä esimerkiksi myöhästelyyn. Kuitenkaan oppilaat eivät osaa sanoa parempaa tai toimivampaa ratkaisua jälki-istuntojen tilalle.

Kahden keskinen keskustelu ja asioista sopimukseen pyrkiminen oli opettajien mielestä kestävin keino säilyttää työrauha. Jos kahdenkeskisellä puhumisella ei sopimukseen päästä, niin apuun otetaan rehtori tai opinto-ohjaaja. Opettajat otaksuivat, että varsinainen syy häiriökäyttäytymiseen löytyisi keskustelun avulla ja taustalta usein löytyy jotakin häiritsevää kotoa tai kaveripiiristä (esim. kiusaaminen). Opettajan tulee myös selkeästi ilmaista ja näyttää tunteensa, jos ei pidä häiriköinnistä tunnilla. Toisin sanoen opettaja voi myös näyttää vihan tai hermostumisen luokan edessä, kunhan säilyttää itse tietoisuuden omasta hermostumisen tasostaan, eikä "lähde samalla kinastelun linjalle oppilaiden kanssa". Opettajan keino säilyttää työrauha on myös se, että hän noudattaa tunteillaan selkeää kaavaa tai rakennetta, joka tulee oppilaille tutuksi. Hyvä tunti on myös valmisteltu ja toisaalta hyvällä tunnilla voidaan nopeasti muuttaa suunnitelmaa, jos tarvitsee.

Perinteisiä keinojakin kannatettiin opettajien keskuudessa. Tunnilta poistaminen ja jälki-istunnot olivat keinoja, joita ei voi välttää, kun keinot alkavat käydä vähiin. Opettajat eivät kannattaneet jälki-istuntojen antamista, mutta totesivat, että joissain tilanteissa on pakko antaa jälki-istuntoa, jos sääntöjen rikkominen on selkeä ja opettaja on valvojana esimerkiksi välitunnilla. Jälki-istunnon tehokkuus katsottiin olevan siinä, että jälki-istuntoja jaetaan harvoin ja, että tieto menee kotiin jälki-istunnosta. Toivottiin myös, että jälki-istunto pyrittäisiin istumaan heti rikkeen tapahduttua, eikä vasta viime tingassa ennen todistusten jakoa keväällä. Huutamista ja karjumista ei kukaan opettajista tunnustanut hyväksi keinoksi säilyttää työrauhaa ja se kuulostaa lohdulliselta. Omasta mielestäni huutava opettaja on hävinnyt opettaja. Mc Manus (1989, 62-64) toteaa opettajien tavallisesti käyttäneen työrauhaongelmien selvittämiseen: ”ajoissa puuttumista” työrauhaongelmaan ja myös taustojen selvittämistä työrauhaongelman taustalta.

Yksi ehdotus työrauhan säilyttämiseksi oli se, että opettajat vetäisivät yhtä köyttä. Tarkoittaen sitä, että kaikki opettajat vaatisivat samoja asioita oppilailta, eivätkä sulkisi silmiään riketapahtumissa. Oppilaille olisi selvää, että kaikki opettajat vaativat samoja asioita ja seuraa rangaistus, jos sääntöjä rikotaan.

Se, onko oppilailla tietoisia konsteja hermostuttaa tiettyjä opettajia oli epäselvää vastanneille opettajille. Osa opettajista tiesi, että keinoja varmasti on, mutta opettajat eivät olleet tulleet koskaan ajatelleeksi, mitä keinoja oppilaat käyttävät juuri heidät hermostuttaakseen. Opettajat totesivat, että varmasti oppilailla keinoja kyllä löytyy.

4.9. OPS:n outoja juttuja

Orimattilan yläasteen oma opetussuunnitelma sisältää paljon erilaisia tavoitteita ja pyrin pääsemään niistä muutamaa sisälle -mitä niillä oikein tarkoitetaan?

Opettajille oli melko selvää kurinalaisuus ja tavoitteellisuus, mutta moraali, etiikka, esteettisyys ja kulttuuri olivat sanoja, joita ei pystytty selkeästi tuomaan käytännön tasolle. Moraali ja etiikka saavat uusia määritelmiä ja kysymykset haluttiin mielummin sivuuttaa kuin antaa niihin vastauksia. Tavoite itsestään toteuttavasta ja hyväksyvistä yksilöstä kuitenkin herätti opettajat vastaamaan ja toteamaan, että puhutaan tärkeästä ja ajankohtaisesta asiasta. Opettajien mielestä identiteetin löytäminen on nykynuorisolle vaikeaa perinteisten aikuisten mallien puuttuessa. Vastauksina OPS:n tavoite -kysymyksiin saattoi tulla: Kylläpä teit vaikean kysymyksen, höpö höpö, toi on tosi vaikee, kylläpä on hienoja tehty sinne opetussuunnitelmaan.

Jos olivat kysymykset vaikeita opettajille, niin vaikeita ne olivat myös oppilalle. Sanat: moraali, normi, eettinen, esteettinen ja kulttuuriympäristö ovat vieraita oppilaille. Vastauksina sain: seuraava, emmä tiä, ei lamppu syty, kertokaa mikä on normi, jaa-a, oisko se jotain alastomuuteen liittyvää, buu, örkki, mjää jne.

Tosin tuli myös vastauksia, jotka olivat "oikein" ja hyviä esimerkkejä moraalista ja vastuusta, mutta perin harva vastaus oli sellainen, mikä sen "pitäisi" olla.

Mielestäni vastaukset kertovat sen, että OPS:n tavoitteita suunnitellessa olisi otettava käytäntö ja käytännön tilanteet realistisemmin huomioon ja tuotava tekstit lukijoiden tasolle

ymmärrettävään muotoon. Nyt OPS:t ovat lähinnä sanhelinää ja pölyyntyvää arkistopaperia. Sanat kuten moraali ja etiikka olisi "suomennettava" tarkoitustaan vastaavaksi tekstiksi.

4.10. Työrauhan merkitys

Ydinkysymykseen oppilaat ja opettajat vastasivat erinomaisen samankaltaisesti. Molemmat ilmoittivat työrauhan merkitsevän mahdollisuutta tehdä töitä rauhassa, toisten häiritsemättä ja toisia häiritsemättä. Työrauha kuvailtiin myös eräänlaiseksi tunnelmaksi tehdä töitä. Kaikilla on turvallisuuden tunne ja mukava opiskella. Työrauha ei missään nimessä tarkoita hiljaisuutta, vaan nimenomaan mahdollisuutta työhön niin opettajalle kuin oppilaallekin.

Opettajien mielestä työrauha tarkoittaa sitä, että pyritään yhdessä sovittuun päämäärään, naapuria ei häiritä, mutta saadaan apua, jos tarvitaan. Työrauhaan kuuluu myös opettajien mielestä se, että oppilaiden ei tarvitsisi pelätä vääriä vastauksia. Työrauha voi merkitä myös "inhimillistä fiilistä" ohjata oppilaita, eikä sitä, että "opettajan tarvitsisi olla poliisina lastentarhassa".

Oppilaat eivät pystyneet kovin selkeästi kuvailemaan työrauhan merkitystä opettajalle; "koska eivät ole opettajia". Kuitenkin joukossa oli vastauksia, joista voi päätellä, että oppilaat ymmärtävät oman panoksensa työrauhan säilyttämiseen. Oppilaiden mielestä työrauha merkitsee opettajalle sitä, että; "Opettaja pystyy tekemään hommiaan työpöydän ääressä, ettei tarvitse koko ajan komentaa oppilaita". Osaltaan oppilaat toivovat myös opettajalle enemmän työrauhaa, "ettei kotiin tule niin paljon läksyjä ja muutenkin se voi olla opettajalle helpompaa, kun on hyvä työrauha".

Opettajat kuvailivatkin työrauhan taas enemmänkin oppilaiden kannalta, eivätkä niinkään omalta kannaltaan. Oppilaat eivät katsoneet, että työrauha olisi heistä kiinni, vaan siitä kuinka lujasti ja nopeasti opettaja asettaa rajoja ja pitää niistä kiinni. Se, että hyvään työrauhaan vaaditaan opettajien ja oppilaiden yhteinen panos, vahvistuu myös seuraavissa oppilaiden vastauksissa työrauhasta: "Opiskelun ja opettamisen iloa se tarkoittaa" ja "Silloin on parempi työilmapiiri."

Johtopäätöksenä voisi pitää, että ne opettajat, jotka pystyvät pitämään työrauhan yllä ilman huutoa, ovat juuri niitä erinomaisia oppilaiden huijareita, elikä pystyvät pitämään työrauhan yllä oppilaiden sitä suuremmiten huomaamatta. Opettajan tulisi siis pystyä työllistämään kaikki oppilaat sille taitotasolle, että opiskelu on oppilaalle mielekästä ja mukavaa. Opettaja voi myös vaatia oppilaita miettimään työrauhan merkitystä niin itselleen kuin myös opettajalle ja vaatimaan tunneilleen sitä "inhimillistä fiilistä" opettaa, koska oppilaat ymmärtävät oman käyttäytymisensä vaikuttavan opettajaan ja koko oppitunti tapahtumaan (toisin kuin Erätuuli ja Puurula (1990) väittävät). Opettajan tulee olla siis hauska ym. oppilaiden mielestä, mutta oppilaat myös odottavat oppivansa tunneilla ja ovat valmiita auttamaan opettajaa hyvän työrauhan saavuttamiseksi.

4.11. Tulevaisuus

"Miltä tulevaisuus näyttää työrauhan kannalta?", kysymykseen opettajat vastasivat sekä pessimistisesti että optimistisesti.

Optimismia on luvassa Orimattilan yläasteen remontin jälkeen, jolloin luokkakoot pienenevät ja luokkatilat tulevat paremmiksi (yläaste jaetaan kahteen eri kouluun). Samoin optimismia luo se ajattelu, että nuoret kehittyvät nykyään nopeasti ja osittain tasaisemmin. Siten yläasteen viimeisiä luokkia on jo "ihan inhimillistä" opettaa. Uudessa kahden yläasteen systeemissä mahdollistuu myös se, että ala-asteelaiset saavat kosketuksen aikaisemmin, niin yläasteen oppilaisiin kuin myös yläasteen opettajiin ("uusi" yläaste tulee ala-asteen yhteyteen).

Pessimismia opettajissa taas herätti se, että yhteiskunnan ongelmat lisääntyvät ja ongelmat kasaantuvat nuoriin ja lapsiin, ja toisaalta oppilaat ovat yhä lyhytjänteisempiä keskittymisessään: "Opettajan pitäisi pystyä samaan kuin Jyrki (TV-ohjelma)".

Toisaalta eräällä opettajalla heräsi kysymys kurin tarpeellisuudesta; kytikö "entisen autoritaarisen opettamisen" aikaan enemmän vihaa oppilaiden mielissä. Nyt oppilaat uskaltavat paljon enemmän joka sektorilla. Nykyään oppilaat tuovat siis oman mielipiteensä helpommin ja kuuluvammin esiin.

5 POHDINTA

Haastattelut on purettu ja pohdinnat pohdittu, mitä sitten: Mitä opimme, voiko auttaa?

Haastattelut sivuavat jo ennen tehtyjen tutkimusten tuloksia suuremmista otoksista. Onko vain todettava, että näin on ja järjestelmä jatkaa kulkuaan ”johonkin” suuntaan?

Orimattilan yläasteen tilanne työrauhan kannalta kuulostaa erittäin positiiviselta. Opettajat ja oppilaat ”puhuvat” samaa kieltä ja molemmat ymmärtävät, niin oman panoksensa kuin myös toistensa panoksen oppituntien onnistumiseen. Aina ei vain käy, niin kuin lauluissa kerrotaan ja työrauha rikkoontuu. Miksi näin?

Orimattilan opettajat myötäilevät vastauksissaan ”OKL -perinnettä” hyvästä opettajasta, joka minä -viestein säilyttää työrauhan ja selvittää ongelmien taustat kahdenkeskisillä keskusteluilla. Kuitenkin opettajat ovat epätoivoissaan ”konstien” loppuessa kesken työrauhan säilyttämiseksi.

Opettajat tietävät, että heidän toimiessa yhteistyössä ja vaatiessa tiukasti samoja asioita oppilailta olisi työrauha säilytettävissä. Oppilaathan osaavat toimia loistavasti yhteistyössä rikkoessaan työrauhaa. Opettajilta vaaditaan siis yhteistoimia ja yhteishenkeä käännettäessä oppilaiden yhteistyön voima työrauhan kannalle.

Oppilaat on motivoitava käymään koulua. Opettajien on itse keksittävä keino oppilaiden motivoimiseksi. Miksi oppilaat käyvät koulua? Miksi oppilaat tulevat juuri minun tunnilleni? Mitä he saavat tältä tunnilta tai tältä aineelta? Opettajat saavat koulun käymisestä palkkaa - mitä oppilaat saavat ja mitä hyötyä siitä heille on? Kysymys ei ole oppilaiden ongelma, vaan se on opettajien ongelma.

Koulun ilmapiiri on saatava muistuttamaan muutakin, kuin ”keskusvankilaa, jossa voi myös opiskella”. Koko koulun käymisen idea on sisäistettävä (aivopesu?) oppilaille. Koulusta tulisi tehdä paikka ”jossa opiskellaan ja siellä on hauskaakin”. Hauskuus tulisi kohdata, niin opettajia kuin oppilaitakin.

Työrauha aiheen ajankohtaisuutta ei voi kiistää. Tällä hetkellä on menossa selkeä murros ja muutosten aikakausi työrauhakysymyksissä. Uusi aikakausi juontaa juurensa 50-luvulta, jolloin kiinnitettiin erityishuomiota nuorison käyttäytymiseen ja moraalikäsitteeseen. Valtakunnan medioissa käydään tänäänkin avointa keskustelua "meidän" nuorisomme käyttäytymisestä ja nuorison tavasta ottaa vastuuta tulevaisuudesta. Kysymyksessä on nuorisoon kohdistuva viharakkaussuhde. Nuorilta odotetaan paljon, heitä neuvotaan ja opastetaan "äidilliseen" tyyliin ja kuitenkin tiedetään ja toivotaan, että heissä on tulevaisuutemme ja edelleen toivomme, että nuoret tekisivät itse elämästään elämisen arvoisen, omilla ehdoillaan toimivan kokonaisuuden. "Maailma muuttuu Eskoseni" olisi monessa tilanteessa erinomainen huomautus nuorison neuvoijille.

Toisaalta opettajien työ on nyt raskaampaa kuin koskaan ja mitä kaikkea opettajien tulee sietää oppilaiden taholta ja miten pitkään. Kuinka pitkälle oppilaat voivat mennä ja missä tulee raja vastaan opettajien jaksamisessa. Mauttomuuden raja on saavutettu ja ylitetty jo ajat sitten, mutta milloin opettajan työ luokitellaan siten, että tiedostetaan ne tilanteet mihin opettajat päivittäin törmäävät työssään ja milloin aletaan kiinniittää suurempaa huomiota opettajien psyykkiseen rasituneisuuteen ja jaksamiseen.

Otetaanko opettajan koulutuksessa tarpeeksi huomioon "oikeaa" koulua? Voidaanko päättöharjoitteluun kuuluvien opetustuokioiden kaltaisia "pehmeitä" työrauharatkaisuja käyttää toistuvasti koulussa? Johtavatko pehmeät ongelmanratkaisut kestäväan työrauhaan?

Lama, työttömyys ja "uusioperheet" tuovat omat ongelmansa oppilaiden mukana opettajille ja opettajan työpäivät ovat oman jaksamisen, rakkauden ja huomion jakamista oppilaille. Suurien koulujen työrauhaongelmat ovat ja tulevat olemaan päivittäisiä ja jatkuvia.

Tämänpäivän etiikka ja moraalit ovat jotakin aivan muuta kuin pari vuosikymmentä sitten. Nuorten käsitykset oikeasta ja väärästä keskittyvät kiinnijäämisen riskiin ja oman edun tavoitteluun. "Porukat" ja "piirit" vaativat röyhkeätä käytöstä, jotta "jätkä" voidaan hyväksyä sisäpiiriin. Opettaja kyllä pystyisi halutessaan ruokkimaan toisenlaista sankarikuvaa oppilaille. Opettaja voisi esimerkiksi kehua ja kuunnella "hyvän johtajan" ehdotuksia ja vahvistaa muidenkin oppilaiden arvostusta tällaista "hiljaista sankaria" kohtaan. Tällainen hiljainen sankari saattaa olla esimerkiksi aktiivisesti liikuntaa harrastava nuori, joka osaa hoitaa

koulutehtävänsä hyvin ja kykenee luontevaan ja rikkaaseen vuorovaikutukseen niin oppilaiden kuin opettajienkin kanssa.

Työrauhaongelmaan on kiinnittänyt huomiota myös opetusministeriö, joka julkaisi tapakasvatusohjelmansa syksyllä 1996. Ohjelman alku oli ponnekasta ja uutisissakin asiaa käsiteltiin julkisesti, mutta nyt vuoden jälkeen ei tapakasvatuksesta ole medioissa puhuttu enää mitään. Yritys hyvä.

Tässäkin kirjoitelmassa on tullut esille auktoriteettien vallan häviäminen ja opettajan roolin muuttuminen tiedon jakajasta, tiedon ohjaajaksi. On tunnustettu uudet oppimismenetelmät ja oppilaita pyritään ohjaamaan oivaltamaan ja itse hakemaan tietonsa. Opettajan tulisi pystyä lähtemään oppilaiden tietojen ja mielenkiinnon kautta kohti omia opetustavoitteitaan. Ollaanko oikealla tiellä, sitähan ei tiedä kukaan.

Työmuodot uusiutuvat koko ajan ja yhä nuoremmille annetaan enemmän vastuuta omasta opiskelustaan. Pystyykö ala-asteen oppilas ottamaan vastuun omasta opiskelustaan ja toteuttamaan ja antamaan oman panoksensa esimerkiksi ryhmätöissä? Miten taataan se, että kaikki ovat vastuunkantajia, etteivät jotkut oppilaat syrjäänny jo ala-asteella? Onko tulevaisuus niiden jotka pystyvät jo lapsina ottamaan vastuuta ja miten käy niiden, jotka jo ala-asteella jäävät takarivin hiljaisiksi myötälijöiksi. Oppiminen on uusien tutkimusten mukaan jotain aivan muuta kuin mihin ollaan perinteisesti totuttu, Turun opettamisen ja oppimisen tutkimuslaitos tekee koko ajan työtä saadakseen selville opettamisen viisasten kiven. Toivotaan, että jotakin ratkaisevaa löydetään ja koulusta saadaan miellyttävä oppimiskeskus niin oppilaille kuin henkilökunnallekin.

Miten nuori "futari", joka peleissä ja harjoituksissa tottelee pelin sääntöjä, voi ollakin koulun häirikkö, miten voidaan saada transferi syntymään liikunnan ja koulun välillä?

Koulumaailma voitaisiin muuttaa jalkapallokentäksi, jolloin opettaja olisi tuomari ja pelkillä "keltaisilla" korteilla varmistaisi työrauhan. Opettajan ei tarvitse perustella jokaista "vihellystään", koska oppilas itse aivan varmasti tietää missä on tehnyt rikkeen.

Yksi ajatus on luopuminen kokonaan niin sanotuista koulun säännöistä, jolloin vedottaisiin täysin oppilaiden ja heidän vanhempiansa moraali- ja etiikkakäsitykseensä. Koulun säännöt

sisältäisivät ainoastaan koulun alkamis- ja päättymisajat, sekä koulun alueen ja lähes kaikessa muussa toiminnassa vedottaisiin terveeseen järkeen ja yhteiseen mukavuuteen ja empatiaan. Kaikki moraalisesti arveluttava otettaisiin keskusteluun, käsittelyyn ja perusteltaisiin (vähempikin hölmöily); miksi niin ei saa tehdä. Rehtorin ei tarvitsisi vedota pykäliin ja säädöksiin, vaan siihen mikä on moraalisesti oikein ja haluaisiko oppilas, että hänelle tehtäisiin samoin. Oliko teko oikein ja miten tilanteesta jatketaan eteenpäin.

Opettaja on mielestäni vastuussa kehittyvästä nuoresta, koska kaikki suomalaiset suorittavat oppivelvollisuuden loppuun ja viettävät noin 1700 päivää elämästään koulun tiloissa. On kuitenkin kiistämätön tosiasia, että oppivelvollisuuden päättymiseen asti suomalaisen nuoren ei ole tarvinnut kuin syntyä tähän maailmaan ja hänet on siirretty "puoliväkisin" läpi oravanpyörästä, joka häntä ympäröi. On siis havahduttava siihen tosiasiaan, että peruskoulun jälkeen alkaa taistelu tulevaisuudesta ja nuori itse joutuu valitsemaan tiensä eteenpäin. Tulevaisuuden valintojen hetkellä toiset ovat paremmassa asemassa kuin toiset hyvän todistuksensa turvin, kun taas heikommin peruskoulusta selvinneet jäävät lähtörynnäkössä elämän kilpailussa jalkoihin. Maailma on tyly ja se katsoo kaikkea kauppatavarana tai rahana. Nuoren ainoa todellinen pääoma, jota hän kauppa maailmalla, on hänen todistuksensa, tiedot ja taidot ja sosiaaliset taidot, jotka nuori omaa. Hänen kauppatavaransa, pääomansa on hänen oma päänsä. Tämän tosiasian kertominen on eräällä tavalla tabu ja vaiettu tosiasia Suomen kouluissa, koska kaikki ovat kuulema tasa-arvoisia ja nykynuoret ovat tottuneet siihen, että heidät siirrellään eteenpäin. Nykynuoret eivät ymmärrä, että kaikki on juuri heistä itsestään kiinni. He sanovat usein, että muut tekevät päätökset heidän puolestaan, ja niinhän peruskoulun loppuun asti onkin.

Haastattelija: Onko nää koulun säännöt ja tämmöset systeemit tarpeellisia, -tarvitaanko näitä?

Oppilas: Tarvitaan.

Haastt: Minkä takia niitä tarvitaan?

Opp: No, jos ei niitä olis, ni et sä vois tehdä siäl mitään koska ei käy koulua.

Haastt: Nii, mutta miten se liittyy siihen kuriin?

Opp: Ai kuriin?

Haastt: Niin ja siihen käyttäytymiseen, minkä takia teillä täytyy olla tämmöset säännöt?

Opp: No, jos toinen tulee vaikka vastaan ja sä sanot, että haista vittu, ni mitä järkee siinä on?

Haastt: Nii-i?

Opp: Mut nyt kun on säännöt, sä sanot: "Hyvää päivää ja huomenta".

Haastt: Kyllä. Näihinhan ei ole oikeita vastauksia oikeestaan... Opettajat ajattelee nää jutut vähän erilaila .. tai ehkä ne ajattelee samalla lailla, mutta niillä on erilainen toteutus kuin mitä teillä on.

Opp: Me ollaan kakaroita ja te oottekin tommosia vanhuksia, -te ootte isoja.

Haastt: Nii-i, meillä on vaan .. me ajatellaan varmaan samalla lailla, mutta tehdään eri lailla.

Opp: Te oottekin käynty kaikki koulut ja kaikki muut.

LÄHTEET

- Abercrombie, B. (1981) Philosophical musings and ponderings related to the art of teaching and learning: the savored views of a long time teacher. *Physical educator* 38 (4), 177-179.
- Aho, S. (1981) Opetustyön stressaavuus ja oppilailla esiintyvät työrauhahäiriöt. Turku. Turun Yliopisto Kasvatustieteen laitos. Julkaisusarja A 78.
- Aittola, T., Jokinen, K. & Laine, K. (1994) Nuoret, koulu ja oppimisympäristöt. *Kasvatus* 25 (5), 472-481.
- Banaka, W. (1971) Training in depth interviewing. New York: Harper & Row.
- Broady, D. (1986) Piilo-opetussuunnitelma. Jyväskylä: Gummerus.
- CD Facta elektroninen tietosanakirja. [CD-ROM]. Helsinki: WSOY, 1994. Järjestelmävaatimukset: 80386-prosessori, 4 MB RAM, Windows 3.1. ISBN 951-0-207918.
- Dahlström, E. (1957) Intervju- och enkättekniik. Stockholm: Natur och Kultur.
- Erätuuli, M. & Puurula, A. (1990) Miksi häiritset minua? Työrauhahäiriöistä ja niiden syistä yläasteella oppilaiden kokemana. Helsinki. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 81.
- Erätuuli, M. & Puurula, A. (1992) Miksi häiritset minua? (2.osa) Opettajan näkökulma työrauhahäiriöihin yläasteella. Helsinki. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 106.
- Eskola, A. (1975) Sosiologian tutkimusmenetelmät II. 2. painos. Helsinki: WSOY.
- Gröhn, T. (1979) Opettajien ongelmallisina kokemat koulutilanteet ja heidän toimintansa näissä tilanteissa. Helsinki. Helsingin yliopiston kasvatustieteenlaitos. Tutkimuksia 72.
- Heikkonen, J. (1995) Moraali ja etiikka käytännössä. Juva: WSOY.
- Hirsjärvi, S. (toim) (1983) Kasvatustieteen käsitteistö. Keuruu: Otava OY.
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. (1988) Teemahaastattelu. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. (1995) Johdatus kasvatustieteeseen. 4. painos. Porvoo: WSOY.
- Hirsjärvi, S., Liikanen, P., Remes, P. & Sajavaara, P. (1993) Tutkimus ja sen raportointi. 4.-5. painos. Jyväskylä: Gummerus.

- Hoikkala, T. (1989) Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Helsinki: Painokaari.
- Iivonen, T. (1995) Ope, tarvitsetko rautahermot? Nuorten opettajien kokemuksia työrauhaongelmista. Julkaisematon Pro-gradu tutkielma. Hämeenlinna. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajan koulutuslaitos.
- Jalava, M. (1994) Peruskoulun yläasteen opettajien työrauhamielikuvat, -metaforat ja motiivit säätelemässä työrauhan ylläpitämistä. Julkaisematon Pro Gradu tutkielma. Rauma. Rauman kasvatustieteen laitos.
- Jääskeläinen, L., Korpilauri, A. & Tikkanen, J. (1980) Liikunnan didaktiikka. Keuruu: Otava.
- Kadushin, A. (1972) The social work interview. New York: Columbia University Press.
- Kari, J., Remes, P. & Väänänen, J. (1980) Häiriöt ja häiriköt. Koulun työrauha tutkimuksen valossa. Jyväskylä. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen selosteita ja tiedotteita 160.
- Kivinen, O. (1985) Koulun käytännöt. Turku: Turun yliopisto.
- Korkiakangas, M., Ruoppila, P. & Saarinen, P. (1994) Kasvatuspsykologian kysymyksiä. Salpausselän kirjapaino.
- Koskinen, L. (1995) Mikä on oikein. Suomentanut Torsti Lehtinen. Juva: WSOY.
- Kyppö, E. (1989) Ne kovimmat pojat. Jyväskylä: Gummerus OY.
- Lahdes, E. (1986) Peruskoulun didaktiikka. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Lahdes, E. (1997) Peruskoulun uusi didaktiikka. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Leino, A-L. & Leino, P. (1988) Kasvatustieteen perusteet. Jyväskylä: Gummerus.
- Lindström, A. (1996) Tavattomasti tapoja. Opetushallituksen monistejulkaisu.
- Linnakylä, P. & Malin, A. (1997) Oppilaiden profiloituminen kouluviihtyvyyden arvioinnissa. Kasvatus 28 (2), 112-127.
- Lähteenmaa, J. & Siurala, L. (toim.) (1991) Nuoret ja muutos. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Mc Manus, M. (1989) Troublesome Behaviour on the classroom. A Teachers' Survival Guide. New York: Routledge.
- Merton, R. K. (1956) The focused interview: a manual of problems and procedures. Glencoe: Free Press cop.

- Miettinen, R. (1989) Minkälaista oppimista koulun opetussuunnitelmakäytäntö tuottaa. Tiedepolitiikka 4 / 89, 3-20.
- Miettinen, R. (1990) Koulun muuttamisen mahdollisuudesta. Otaniemi: OFFSET
- Molnar, A. & Lindquist, B. (1994) Tavoitteena työrauha. Suomentaja Tapio Malinen. Juva: WSOY.
- Mäkelä, K. (1990) Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus OY.
- Niemi, I. & Pääkkönen, H. (1989) Ajankäytön muutokset 1980 -luvulla. Helsinki: Painokaari OY.
- Nykysuomen sanakirja (1970) Porvoo: WSOY.
- Ohjaa elämääsi (1995) Opetussuunnitelma Orimattilan yläasteelle. Orimattilan kaupunki.
- Palonen, Kari (1988) Tekstistä politiikkaan: johdatusta tulkintataitoon. Tampere: Vastapaino.
- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet (1994) Opetushallitus.
- Pitkänen, P. (toim.) (1996) Kasvatuksen etiikka. Helsinki: Edita.
- Raivola, R. (1989) Opettajan ammatin historia. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Sironen, E. (1992) Miksi piiriin? Thomas Ziehe koulusta, nuorisosta ja itsestään selvyyksien murenemisestä. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.
- Takala, T. (1996) Tavattomasti tapoja. Opetushallituksen monistejulkaisu.
- Tossavainen, A-M. (1995) Yläasteen opettaja. Yläasteen 8. luokkien opettajien käsityksiä kasvatuksesta, arvoista ja työrauhahäiriöistä. tapaustutkimuksen perusteella. Julkaisematon Pro-gradu tutkielma. Joensuu. Joensuun opettajan koulutuslaitos.
- Turunen, K. (1992) Arvojen todellisuus. Johdatus arvokasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Willis, P. (1984) Koulun penkiltä palkkatyöhön. Jyväskylä: Gummerus.
- Ziehe, T. (1991) Uusi nuoriso. Suomentajat Raija Siironen & Jussi Tuormaa. Alkuperäisteos julkaistu 1982. Jyväskylä: Gummerus.

OPETTAJA 1

- +Tässä on nyt Opettaja 1 haastattelussa ja hän opettaa yläastetta ...xxxx. aineissa.
- Joo.
- +Ensimmäinen kysymys on niin helppo kun, että mitä sana koulu sulle tarkoittaa?
- No, mulle se on työpaikka ja tota ...
- +Mitä kaikkea se voi tarkoittaa?
- No, tietysti se on paikka missä ois tarkoitus että, että tota .. sinne tulevat ihmiset oppis jotain ja tarkoitan sillä myös opettajia, että opettajat oppis jotain. Et mun mielestä se ois hyvä .. jos se ois paikka jossa kaikki niinku kasvaa.
- +Mikä on sinun tehtäväsi koulussa?
- Kasvaa itse ja sitten ohjata oppilaita kasvamaan enemmän myös.
- +Ohjata oppilaita?
- Nii.
- +Mitä kuri tarkoittaa Sinun mielestä tunneilla?
- Että on tietyt yhteiset pelisäännöt ja ymmärtää miks ne on ja noudattaa niitä niin pitkälle kun on tarpeellista, että pystytään työskentelemään.
- +Haluaisitko, että tunnit olis rauhallisia?
- Suhteellista. Tota .. Kielissä ois oikeestaan vähän pakko .. olis melko rauhallisia, mutta kokemus on se, että jos on liian rauhallista niin saattaa olla jopa painostavampaa työskennellä kun jos on pieni eloisa hyörinä ympärillä. Pääasia on että, ois semmonen ilmapiiri jossa tuntuu, että kaikki haluaa tehdä työtä siellä.
- +Onko hiljaisuus Sinun mielestä edellytys oppimiseen.
- Ei.
- +Onko sinun tunneilla hyvä kuri?
- Minun mielestä usenmiten on. Joskus ei oo, mutta eikö se oo aina niin. On tilanteita jolloin ei voi olla hiljaa.
- +Minkälaisia keinoja käytät sitten kun työrauha häiriintyy? Mikä on ehkä yleisin tai jotain muuta?
- Se lähtee asteittain niin, että ensin käytän katsetta, eiku ei tää oo mistään oppikirjasta, mutta tota siis katsetta ja jos ei mikään tehoo semmonen .. tota kun, kun moittiva katse niin, nii tota sitten mainitsen henkilön nimen ja vaativammin ja vaativammin sit sen mukaan miten tilanne kehittyy, ja jos mulla on semmonen tilanne myös, että mä pystyn liikkumaan luokassa eli esimerkiksi me tehään harjoituksia tai muuta vastaavaa, niin mä meen sinne ja tota yleensä se jo auttaa sitte ku mä meen vierelle ja tota sanon: Rupees töihin. Ja tota, sit jos on semmonen tilanne jossa tota mul on nii ku, niiku opetusvaihe menossa ja mä en pysty menemään jonkun luokse, ni tota jos se on pahasti häiriö menossa mut et se opetustilanne häiriintyy kokonaan ni sit mä tota keskeytän sen tilanteen ja tota vaihtelevasti riippuu tilanteesta ja henkilöstä mitä .. mä teen, et joskus mä vaihdan istumajärjestystä siksi tunniksi ja tota joskus mä laitan muut tekemään jotain ja lähen sen tyyppin kanssa ulos siitä luokasta ja juttelen sen kanssa. Se aina riippuu.
- +Selvä. Onko tunti sun mielestä rakennettava oppilaiden vai opettajan halun mukaan? .. Vaikee kysymys?
- Kysynpä kuitenkin. Tota, mä en oikeestaan.. mun mielestä mä en rakenna niitä kummankaan toiveiden mukaan. Ei opettajallakaan oo aina semmonen tunti että, että se on niinku näin hän haluais tehdä. Mä yritän rakentaa ne niin, että mä .. ehkä enemmän oppilaita ajatellen sillä tavalla että, et mä kuvittelen että tämän verran ja tässä järjestyksessä ne jaksais ehkä tehdä asioita, mut sitte sekin aina vaihtelee sen tilanteen mukaan jos se on semmonen ryhmä jossa on .. on niinku jonkun asian takia ollu kiire tai, että tota ollaan jäljessä tai muuta ni sit on niinku pakko ehkä tehdä enemmän semmonen oppilaille vastemielisempi tunti.
- +Minkälainen oppilas tai henkilö sinun mielestä ansaitsee kymppin esimerkiksi ruotsin aineessa? Vaikuttaako siihen käytös?
- Ei vaikutaa.
- +Pelkät koenumerot?
- Nii. Se on tota koenumerot ja sitte se, että tekee sen mitä on kotiin annettu, sitte se miten osallistuu tunnilla, että kyl mul on ollu välkkyjä häiriköitäkin, et sillä tavalla ei se, että pulisee tai muuta siellä ni ei se vaikuta sit alentavasti siihen itse numeroon mut kyllä monissa tapauksissa on semmosia tapauksia jotka itse häiritsevät itseään niin paljon etteivät pysty enää opiskelemaan, et mun mielestä se ei niinku sit oo sama asia ..
- +Onko oppilailla erityisiä keinoja hermostuttaa esimerkiksi sinua?
- On.
- +Tietääkö ne semmosen konstin?
- Tietää. Kyl mä uskon, et ne tietää sen millä opettajan saa..
- +Elikä kun oppilas rikkoo sääntöä tai jättää noudattamatta jotain sääntöä niin minkä takia oppilas tekee sun mielestä sen yleensä?
- Siihen voi olla monta syytä. Mun mielestä se luokkatilanne on niinku sosiaalinen peli, että tota hirveen moni asia on sitä, että kaivataan huomiota ja jotkut kaipaa niinku opettajan huomiota ja jotkut kaipaa sit luokan huomiota jotkut kaipaa vaan kenenkä ja minkälaista huomiota hyvänsä ja ne käyttää mitä vaan keinoja saadakseen sen huomion.
- +Mitä teet jos oppilas haistattelee sulle luokkatilanteessa?
- Suutun yleensä kyllä.
- +Mitä teet jos oppilas tahallisesti rikkoo jotakin luokassa?
- Ilmoitan hänelle, että hän on korvausvelvollinen ja yleensä ne kyllä uskoo.
- +Mitä teet oppilas satuttaa toista luokassa?
- Oiskohan mulle koskaan sattunut? No..
- +Jos toinen lyö vaikka toista ?
- Mulle ei o kyllä tunnilla sattunut, mut mitä tekisin? No tota mä kyl erottasin ne välittömästi jos vaan pystyn ja tota mä ottasin ne siitä luokasta ulos ja juttelisin niiten kanssa ja kysysin et mikä on hätänä, jos must tuntuu, et mä en ite pystys sitä selvittämään siinä tilanteessa ni sit mä veisin ne jonkun luokse juttulemaan rehtorin tai opon tai jonkun joka sitte tota ois ehkä ulkopuolinen ja pystyis niinku käsitteleen sitä henkilöä sitte.
- +Mitä teet jos oppilas valehtelee selkeesti? Oot aivan varma, että kaveri valehtelee.
- No, ilmoitan hänelle, et mä tiedän, et hän valehtelee ja kysyn miks hän sen teki, koska yleensä on syy.
- +Miten herkästi annat jälki-istuntoa?
- En.. Luokkatilanteesta en oikeestaan kovinkaan helposti.
- +Mitä hyötyä on jälki-istunnosta? Vai onko siitä sinun mielestä hyötyä?
- En tiedä. Joskus tuntuu, et kyl niistä .. on ainakin ehkä semmonen niinku tavallaan pelotteluhyöty tai sillä tavalla, että kun tiedetään, että on ainakin edes joku keino joka.. johon sitten kaikkein viimeisimpänä turvaututaan jos ei o mitään muuta jos puheet ja muut ei o auttanut, niin se on sitte se minkä voi vielä turvautua. Mä en mielellään siihen turvautu, koska sitten sen jälkeen jos sekään ei auta ni sitten ei o enää mitään...
- +Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Elikä mitä opettajan täytyy hallita tai sitten niitä ominaisuuksia .. kolme? .. Ehkä tärkeintä? Voi olla personaanikin liittyviä.
- Herkkä vainu niinku semmonen ihmistuntomis vainu tavallaan, että, että kun on erilaisia .. ni pitää niinku aistia mitä .. minkälaisia suhteita kunkin kanssa voi tehdä. Ja tota .. Joustavuutta ja kuitenkin tietyllä tavalla tiukkuutta, että pystyy niinku ... uskaltaa tehdä tietyt asiat siel.. et pystyy selviytyä kaikista niistä tilanteista .. Tuliks niitä..
- +Nyt on kaks.

LIITE

- Kaks? No, ymmärtämistä.
- +Ymmärtämistä. Joo. Mainitse kolme hyvän oppilaan ominaisuutta.
- Tarkottaaks tää niinku milläläilla hyvän oppilaan?
- +Hyvä oppilas sanotaan niinku mikä sinun mielestä on hyvä oppilas.. Onko se numero vai onko se persoona vai ...?
- No jos aattelis sitä, et minkäläisen oppilaalla ois sitten hyvät eväät jatkaa eteenpäin elämässä ni tota ainakin semmonen joka... joka tota on niinku valmis oppimaan oppimista ... vastaanottavainen ja tota valmis tekemään paljonkin töitä .. montako ..kolme.
- +Kolme tuli siinä. Sitten tämmösiä nopeita gallupkysymyksiä elikä muutamalla sanalla voit vastata, että mitä sinun mielestä tarkoittaa: Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
- Mun mielst se on sisäistä kurinalaisuutta ja, että itsellä on asetettu oma tavote johon pyrkii.
- +Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
- No, on sisäistänyt ja sillä tavalla, et ymmärtää miks on tiettyjä normeja ja tota sillä tavalla kunnioittaa, että elää niiden mukaan sillon kun tarvi mutta ei o orjallinen eikä kumartele niinku.
- +Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
- Se on melkein pakko jos meinaa ihmisten kanssa elää ja tehdä töitä ni tiedostaa se, että on toisistaan riippuvainen.
- +Tuntee vastuuta omasta työstään?
- Tajuua, että kukaan muu ei voi tehdä sitä sun puolestas ja jos haluat saavuttaa ne tavoitteet jota oot itselles asettanut ni ...
- +On eettisesti tiedostava?
- Hm..
- +Jos ei tu mitään mielee ni ei o pakko vastata..
- No, Tietää mikä on ... sillä tavalla ihmisten kanssa toimiessa hyvän ja pahan ero ja oikeen ja väärän.
- +On esteettisesti koeva?
- Esteettisesti?
- +Esteettisesti kokeva.
- Toi on tosi vaikee..
- +Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
- Ehkä niinku arvostaa semmosiakin asioita joista ei o itse kiinnostunut ja niinku oivaltaa sen osaksi myöskin minua ja meitä ja yhteiskuntaa kaikenlaisen kulttuurin osa-alueita vaikei niistä oiskaan itse niin suoraan kiinnostunut.
- +Selvä ja sitten toiseks viimenen kysymys on, että miltä tulevaisuus näyttää koulumaailmassa?
- Synkimmän epätoivon hetkellä kaaottiselta ja tuota sitten..
- +Missä mielessä kaaottiselta?
- Siinä mielessä, et jos ajattelee, että yhteiskunnan ongelmat lisäänty ni tulee olemaan vaikeempaa ja vaikeempaa saavuttaa se tavote, että kaikki sais tasapuolisesti yhtä hyvän koulutuksen. Ja sitten tota sillon ku mä ajattelen ja toivon, et mikä ois niinku etenemissuunta jos se ois hyvä nii tota semmonen koulu tai koulutus missä tota ois hyvä olla ja missä voi toteuttaa itseään.
- +Onko opettaminen sitä mitä kuvittelit?
- On ja ei . Tota ..pahimmalla epätoivon hetkellä ja suurimman ilon hetkellä ni molemmista päistä on kyl löytyny niitä mielikuvia mitä on aikanaan ollu, mut on se paljon muutakin sitten mitä ei osannu.... Osa on niiku toteutunu ja osa on semmosta mitä on niinku vasta työssä huomannu, et mitä kaikkee tää on.
- +Sitten saat muutaman minuutin tai minuutin aikaa miettiä, että mitä sinä takotat sanalla työrauha.Laitan ton nauhan siks aikaa kii. Elikä, mitä sana työrauha merkitsee?
- Työrauha ... semmoset olosuhteet työskennellä, että .. että pystyy itse työskentelemään ja myöskin muut ympärillä pystyy työskentelemään. Ei välttämättä mikään täys hiljasuus. Niinku semmonen sopiva kompromissi.
- +Selvä. Kiittämiset... loppu.

OPETTAJA 2

- +No, niin tänään on Opettaja 2 tullut tähän haastateltavaksi ja hän opettaa nyt viimeistä kevättä tässä koulussa ja on ollut täällä opettajana nyt ..
- Reilu kaksikymmentä ..
- +Reilu kaksikymmentä vuotta ja tuota voi olla vähän niinku tuollasta pitempää katsomusta tähän hommaan ja.. yläasteelle ja ensimmäinen kysymys on niin helppo kun, että mitä tämä sana koulu tarkoittaa sinulle?
- Oppimispaiikkaa.
- +Oppimispaiikkaa. Mikä on sinun tehtäväsi koulussa?
- Opettaa ja kasvattaa.
- +Ja kasvattaa. Minkälainen on sinun mielestä hyvä tunti, kun pidät hyvän tunnin niin minkälainen se on ?
- Tunti jossa oppilaat osallistuvat täysin.
- +Onko se.. Se ei siis ole hiljainen tunti.
- Ei välttämättä.
- +Ovatko tunnit usein rauhattomia meidän koulussa?
- Monesti. Ei usein vaan monesti.
- +Mitkä ovat sinun keinoja säilyttää työrauha tunnilla?
- Panna oppilaat töihin, pistää ne kuriin ja järjestykseen ja siinä ne kaks tärkeintä.
- +Annatko helposti jälki-istuntoja?
- Tarvittaessa.
- +Onko niistä hyötyä?
- On.
- +Miten ne auttaa yleensä tai mikä se on se teho keino mikä siinä auttaa, että ..se vaan rauhoittaa tilanteen tai sen oppilaan?
- Kun niitä antaa harvoin niin se on tehokas.
- +Mitä teet jos joku häiritsee tahallaan tuntia tai sitten esimerkiksi rikkoo jotakin luokassa. Miten toimit?
- Tahallaan häiritäjät ulos tai muuten järjestykseen ja rikkoja korvaa rikkomansa.
- +Tiedätkö onko oppilaila erityisiä keinoja ärsyttää tai hermostuttaa juuri sinua tai onko niillä joku tietty konsti millä ne juuri sinut hermostuttaa?
- Höpöttämällä.
- +Selvä, näitä on tullut erilaisia.. erilaisia tossa..
- Lippis päässä, jalat pöydällä.

LIITE

- +Lippis päässä jalat pöydällä, ni on varma konsti. Joo. Onko meidän koulussa tai .. meidän koulun järjestyssääntöjä kun rikotaan ni mitkä ovat ne kolme .. kolme semmosta top rikottavia sääntöjä joita tässä koulussa eniten rikotaan, ja on niinku selkeimpiä?
- Tupakan poltto, myöhästyminen, ja tuolla sisällä maleksiminen.
- +Mistä tää sisällä maleksiminen johtuu? Mun mielestä tää on tän koulun semmonen joku leikki tai perinne. Onko se sitä?
- Kissa ja hiirileikki.
- +Joo.
- Huomion kerjääminen.
- +Huomion kerjääminen ja kissa ja hiirileikki. Tiukentaisitko koulun kuria jos se olisi mahdollista?
- Kyllä.
- +Miten se tapahtuis? Olisko opettajalla jotain lisäkonsteja esimerkiks?
- Kaikki vetäs tuota .. yhtä köyttä.
- +Elikä opettajat pitäs kiinni näistä säännöistä mitä on. Joo. Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta, mitä opettajan täytyy hallita?... Ne tärkeimmät ehkä.
- Aineensa, tuota... ihmistuntemus, ja tuota.. järjestyksen ylläpitotaidot.
- +Mitkä olis vastaavasti kolme hyvän oppilaan.. ei välttämättä.. sanotaan .. saat käsittää onko se kympin oppilas tää hyvä oppilas. Mitkä on kolme hyvän oppilaan ominaisuutta.
- Aktiivinen, yritteliäs ja no.. mitäs on ..oma-aloitteinen.
- +Sitten muutama .. mitä .. nää on suoraan meidän opetussuunnitelmasta nää seuraavat tekstit, ja tota, ihan lyhyesti mä kysyn muutaman ja mitä mieltä olet niistä tai mitä ne mielestäsi tarkoittaa? Näitä samoja kysytään oppilailta. Mitä tarkoittaa; Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
- Sitä, että pyrkii tiettyyn asetettuun päämäärään .
- +Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan ?
- Niin, ettei .. kukaan ei voi olla kun sika pellossa.
- +Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
- Aika vaikee vastata tuohon mitä .. et sanotaan.. No, noudattaa niitä suomessa sovittuja käytös- ja muita tapoja. Ei syödä hattua päässä.
- +On eettisesti tiedostava?
- Niin .. tuota.. yleisesti hyväsytyy moraalikäsitys.
- +Sitten tuota.. Miltä sinun mielestä nyt kun .. on pitkä kokemus opettajan ammatista, ni voit verrata entisiin aikoihin tai sitten muuten .. Miltä tulevaisuus nyt näyttää tämän työrauhan osalta?.. ja niinpäin pois..
- Näyttäs siltä, että tul.. oppilaat on yhä lyhytjänteisempiä.. eli tuota siinä mielessä työrauha heikkenee.
- +Mistä luulet, että se johtuu?
- No, kun katsoo tota Jyrkiä (TV -ohjelma) tai jotain muuta ni siellä tulee sellasia.. on nopeasti iskeviä .. johon opettajat ei pysty.
- +Elikä tavallaan onko näin, että televisio periaatteessa kilpaillee koulun kanssa tai antaa erilaisia kuvia.
- Ja muu viihde myöskin.
- +Kyllä ja sitten ihan hetki ni saat miettiä mitä työrauha tarkoittaa ja se otetaan tähän sitten loppu ydinlauseeks.
- Elikä mitä työrauha tarkoittaa.
- Sitä, et jokaisella ..Jokainen oppilas pystyy opiskelemaan toisten häiritsemättä.
- +Kuin myös opettaja?
- Ei se opettaja ole tärkeä vaan oppilas.
- +Selvä..... kiittämiset.

OPETTAJA 3

- +Nyt on tällä kertaa haastateltavana Opettaja 3. Ja tutota ensimmäinen kysymys on niin yksinkertainen kuin, että mitä sana koulu merkitsee sinulle?
- Se merkitsee työtä, leipää, tietysti mukavia oppilaita ja .. siinä oikeestaan mitä ekana tulee mieleen.
- +Sitten heti seuraavaksi että, minkälainen on hyvä oppitunti?
- Hyvä oppitunti? Se on valmisteltu sikäli, että tietää mitä siellä aikoo tehdä. Sitten tietysti .. hmm .. mitäs sitä nyt muuta olisikaan. Oppilaat täytyy saada sikäli hiljaseks, että ne kuuntelee mitä sanottavaa mulla on ja sit taas vastaavasti mä kuuntelen mitä sanottavaa niillä on. Mutta se edellyttää, et' kun meitä on paljon ni täytyy puhua vuoronperään .. ja siinä vaiheessa kun tehdään sitten jotain harjoituksia esimerkiks' niin siinä vaiheessa voi naapurin kanssa vaikka vähän aioista neuvotellakin eli, että oppii puhumaan niistä asioista.
- +Sitten mikä sinun tehtäväsi on tässä koulussa?... Mikä on sinun tehtäväsi tässä koulussa yksinkertaisesti?
- No ykköstehtävä on varmaan oikeestaan kasvattaja, mut sitten siinä sivussa pitäs saada jonkunlaisia kemian, matikan, fysiikan prustaitoja. Eli, että ne nyt jollainlailla pärjäis edes tuolla asioidessaan.
- +Annatko helposti jälki-istuntoja?
- En, koksä mä oon huomaannu, että tässä koulussa ni se jälki-istunto se ei oikeestaan oo rangaistus.
- +Mitä tarkoitat onko siitä niinku sinun mielestäsi siis hyötyä ollenkaan tässä koulussa?
- Ei mun mielestä oo.
- +Miten toimit jos joku häiritsee tunteja, mitkä ovat sinun konstisi säilyttää työrauha tunnilla?
- Vaihdetaan istumajärjestystä, jos se ei auta niin ehkä hyvin äärimmäisessä tapauksessa saatan pistää ulos jäähyllä. Keskustelu tunnin jälkeen on yks' konsti ja jos tarvii, niin sit ehkä lappua kotiin taikka soitto kotiin. Mut näihin ei oo oikeestaan tarvinnu edes varautua, että tää jäähy on ollu oikeestaan ankarin mitä on ollu.
- +Mitä teet jos joku rikkoo jotakin tunnilla tahallisesti esimerkiksi .. mikä nyt vois olla .. jonkun koeputken tai jotain mäjäyttää hajalle?
- Semmosta ei oo sattunu. Että sikäli ei niinku osaa oikeestaan sanoo miten toimii, et' tietysti hirveät nuhtelut täytyy .. ja jos on tämmönen esimerkiks joku koeputken tahallinen rikkominen ni kyllä korvausta täytyy vaatia tahallisista jutuista.
- +Miten toimit jos joku satuttaa toista tahallisesti?
- Siinäkin varmaan ensimmäinen ase on puhuttelu. Eipä siinä oikeestaan muuta oikeestaan oo vaihtoehtoo meillä.
- +Onko meillä liian vähän vaihtoehtoja tämmösiin kurinpidollisiin toimiin?
- On. Siis meilläähän ei oo aseita oikeestaan ollenkaan, et tuntuu, et keskustelu on aino mitä voi yrittää.
- +Mikä olis seuraava vaihe sinun mielestä mitä tarvittas lupaa meillä olla, että sais niinku jotain tehdä jos jotain sattuu?
- No, emmä nyt mistään kiinnikäymisestääkään oo innostunut vaan pitäs olla semmoset välit, että se keskustelu auttais. Tai ei tulis edes semmosia tapauksia.
- +Jos joku oppilas saa sinulta kympin jostakin matikasta tai niin pois päin .. vaikuttaako siihen numeroon esimerkiks käyttäytyminen vai pelkät tiedot ja taidot?
- Kyllä käyttäytymiselläkin on pieni osuus koska yleensä jos on tämmönen häiritsevä käyttäytyminen ni sitten on harvoin kympin oppilas. Et' tietysti pyrkii, ettei se nyt kauheesti vaikuttas siihen, mutta kyllä se jossain aina näkyy.

LIITE

- +Vaikuttaako koko luokan semmonen ilmapiiri, sitten niinku periaatteessa koko luokan numeroihin esimerkiksi jos on häiritsevä luokka, ni tottakai se vaikuttaa niihin oppilasiinkin, mutta vaikuttaako se numeron antoon siinä vaiheessa kun numeroita annetaan?
-Toivottavasti ei.
- +Tiedätkö onko oppilailla semmosia varmoja konsteja millä sinut saa hermostumaan tai käyttääkö ne semmosia varmoja konsteja, että sinä hermostut?
-En oo huomannu. Mä oon tunnilla aika pitkä pinnanen, että mua harvoin saa siellä kiukustumaan. En usko.
- +Ettei o mitään semmosta, että jättävät tekemättä jotain tai tulee tarkotuksella takki päällä luokkaan?
-Ei semmosilla saa mua hermostumaan, mut esimrkiks' jos tehtävät jättää tekemättä niin mä yritän selittää, että ei mulle oo siitä kiusaa, et ittelleen kiusaa tekee.
- +Mikäs sinun mielestä jos sanotaan, että kolme semmosta meidän koulun järjestyssääntöä mitä rikotaan eniten tai jos ei nyt eniten mutta tahallaan eniten ehkä?
-Tupakanpolttohan on kielletty, sitä varmasti rikotaan. Välituntialuetta ei noudateta. Tää pitää myös sisällään sen, että välitunnille ei mennä. Joo, siinä ne oikeastaan sitten on.
- +Mites toi välitunnille meno esimerkiksi mikä siinä sinun mielestä on niin ongelmallista, esimerkiksi nyt keväällä on ollut hienot ilmat ja yhtä takkusta se on ollu kun talvella toi välitunnille meno?
-Onko se vaan sit joku perusvastustamishalu vai mikä? Oon ihmetelly sitä itekkin. Se on ihan käsittämätön juttu.
- +Vähän niinku se ois tän koulun perinne tai leikki, että sitä tehään vaikeeks. Onko näin?
-Juu toi leikki kuulostaa oikeestaan aika hyvältä, koska se on välillä semmosta mennään piiloon ja juostaan ympäri tuolla .. joo oikeessa oot.
- +Sitten jos voisit mainita kolme hyvän oppilaan ominaisuutta tai tapaa tai jotain muuta vastaavaa elikä ominaisuutta lähinnä. Kolme hyvän oppilaan ominaisuutta?
-Kuuntelee muita, ajattelee ja saa ne ajatukset vielä ulos jollain ymmärrettävällä tavalla.
- +Ja sitten vastaavasti kolme hyvän opettajan ominaisuutta?
-Oiskohan ne nää samat.
- +Selvä .. sitten tota. Miltä nyt vaikuttaa .. sinä oot nyt toista vai kolmatta vuotta täällä koulussa. Toista vuotta opettajana, että miltä vaikuttaa tulevaisuus ja noin niinku työrauhan ja kurin kannalta? Onko siinä vaihtelua?
-Pahaa pelkään, eli vähän on semmonen tuntuma, että ehkä menee vaan pahempaan suuntaan.
- +Mistähän se vois johtua?
-Onko se tää yleinen levottomuus kenties mikä näkyy kaikissa muissakin kun pelkästään vaan koulussa. Eli riehutaan tuolla pitkin kaupunkia ja .. emmä usko, että siihen mitään sen kummempaa erityisempää sormella osotettavaa syytä on, siis pelkästään ainakaan koulussa.
- +No mistä tää kaupungilla riehuminen sitten johtuu?
-Sen kun tietäis.
- +Ja sitten saat hetken aikaa mieltä, että tämmönen kokoova tähän, että mitä työrauha merkitsee tunneilla .. saat hetken aikaa mieltä nyt sitä mitä työrauha merkitsee sinulle, mitä se merkitsee oppilaille? Elikä mitä se työrauha merkitsee koulussa?
-Jokainen saa työskennellä rauhassa, apua saa jos tarvii .. mul oli joku vielä mielessä äsken .. Naapurია ei häiritä, mutta naapurilta saa apua. Kaikilla on lepposa olla. Ei tarvi pelätä jos vastaa esimerkiksi väärin. Se oli se mitä mä äsken ajattelin joo.
- +Hyvä, kiitoksia.

OPETTAJA 4

- + Ja nyt alkaa nämä varsinaiset kysymykset. Mitä sana koulu sinulle merkitsee?
-Työpaikka.
+Mmm.
-Ja lasten paikka.
+Mikä on sun tehtäväs koulussa?
-Jonkunlainen ohjaaja.
+Ohjaaja? Selvä. Mitä sinun mielestä sana työrauha tarkoittaa tunneilla?
-Oppitunnilla siis
+Esimerkiksi sinun tunneilla?
-Se on .. kyllä riippuu aika paljon onks kysymys matematiikan tunnista vai kaupallisten aineitten tunnista .. et' matematiikan tunnilla, niin silloin kun on tää uus opeteltava asia niin silloin puhun ainoastaan minä. Ja sit harjotteluvaiheessakin niin pitäis olla semmonen työrauha, että kaikilla on mahdollisuus työskennellä. Ei absoluuttinen hiljasuus, mutta niin .. ja sit viimeistään siinä vaiheessa kun on pari kertaa sanottu niin pitäis puhe mennä perille.
+Mahdollisuus työskennellä lyhyesti?
-Joo.
+Haluaisitko, että tunnit olisivat rauhallisia vai onko sillä merkitystä lopputuloksen kannalta?
-Matematiikan tuntien haluan olevan rauhallisia, kaupallisten tunnit, et kun tehdään ryhmätöitä ja osallistutaan niin pikemminkin päinvastoin. Että siellä on kuolettavaa ja on semmosta sulkeutunutta, hiljasta väkeä.
+Kenen mukaan sinun mielestä pitäis tunti rakentaa oppilaiden vai opettajan mielipiteen mukaan tai suunnitelman mukaan?
-Oppilaita varten, mutta .. ja oppilaiden tason mukaan mut, et opettajahan sen suunnittelee.
+Sitten .. Saako käyttäytyminen vaikuttaa lopulliseen numeroon? Esimerkiksi matematiikassa?
-No käyttäytymisnumerohan on erikseen, mut et kyl tuntityöskentely .. no ei varsinaisesti käyttäytyminen, mut tuntityöskentely kyllä.
+Onko .. tiedätkö, että onko oppilailla tai onko sinun mielestä oppilailla tiettyjä keinoja ärsyttää esimerkiksi sinua tai .. tiedätkö, että niillä on siihen konstit?
-No en nyt keksi.
+Et keksi? No tota .. Onko semmosta sääntöä meidän koulussa mitä oppilaat tietosesti tai tahallaan rikkoo?
-No välitunnilla ulos meno..
+Sä oot välitunilla ulosajajana joskus ..
-Joo.
+Minkälaista hommaa se on?
-Kun on ulkovalitunti niin jäädään siihen eteiseen ja yritetään tulla takasin ja jokaselle tarvis erikseen sanoo, että sinä siinä lähdet ulos, et tota se niinku on semmonen .. sit tietysti tupakoitsijat on ... tupakointikin on kielletty..
+Mitä sä ..
-Ne on tullu aika härskeiks.
+Mitä sä luulet, et miks ne haluaa sinne sisään?

LIITE

- No, jos on huonot vaatteet niin ulos on tietysti kurja mennä, tulee kylmä, ja sitten nii, no se on semmonen tilanne varmaan niinku missä on tota semmonen kiva leikki ärsyttää opettajaa ja olla piilossa ja kokeilla, koska siinä saa kontaktia semmisiin opettajiin jotka ei opeta niin siinä on semmonen olo, et' voi huudella vähän enemmän.
- +Eli jonkinlainen leikki on kyseessä?
- Niin juuri.
- +No onko oppilaitten keskuudessa semmonen sankari joka rikkoo sääntöjä siis selkeesti? Voiko olla sankari ilman, että rikkoo.. rikkomatta sääntöjä?
- Siis jollain on omat sankarinsa. Aina löytyy semmonenkin kaveri joka rikkoo sääntöjä eli on jonkun sortin sankari, että vaikeempi on olla semmonen niinku sääntöjen mukaan toimiva sankari, sit jos jossain urheilulajissa menestyy hyvin.
- +Minkälaiset olis sun omat säännöt koulutunnille jos saisit laatia siis tommoset absoluuttiset joita noudatetaan väkisin niin muuttusko ne paljon näihin nykyisiin verrattuna?
- Ei ... en nyt äkkiä nyt keksi .. keksi, et nin tota onhan siel kaikki hyvät asiat kirjattu; lakit pitää ottaa pois ja lippalakit ja tämmöset niinku .. jo se jos pidettäs kynät ja vihot ja laskimet ja muut vehkeet nii .. niinku kunnossa, että ei menis niitten ettimiseen aikaa...
- +Mitä teet siinä tapauksessa, että esimerkiksi siinä tapauksessa, että oppilas haistattelee päin naamaa sulle?
- No..
- +Miten toimit?
- Ootas nyt .. En hyväksy sitä. Että se on sitten käytävässä haistattelemassa .. Ei .. semmosta, että haista vittu , niin semmosta ei oo tullu, mut et sittenhän on yksi keino, et sanoo niinku vitut sillälailalla, että ei sano sitä suoraan opettajalle, mut tarkoittaa .. sanoo sen kuitekin sen verran kovaa, et se varmasti kuulee ja sitten se voi sanoa, et mähän sanoin vaan tolle kaverille, vaik' kaverillekaan ei tietysti pitäis niin sanoa. Et jos nyt joku tulis haistattelemaan päin naamaa niin .. ois joko käytävässä tai sitten lappu .. lappu haistattelu ja siihen lainaus merkeissä, et mitä sanoo.
- +Selvä. Mitä teet jos oppilas tahallisesti rikkoo jotakin luokassa? Ota joku esimerkki.. Mitä se vois olla jotain teijän tauluviivottimia?
- No, noi laskimethan on koko ajan ilkeiden kohteena, että sitä mä nyt oon odottanut, et sais jonkun kiinni napattua siitä, ja siinä tota .. se riippuu vähän tilanteesta mut, et jos se on niinku joku tempu ja hajalle mennä juttu niin se jää tunnin jälkeen selvittään sitä asiaa ja jos se on rahallinen korvaus niin sitten kansliaan mut ei nyt ollu semmosia tapauksia tässä.
- +Mitä teet jos oppilas satuttaa toista tahallisesti luokassa? Onko sattunut kertaakaan? Tökää lyjykynällä poskeen ... semmonen hauska pila tai jotain?
- Mua harmittaa hirveesti ainakin sillälailalla, et' tota siinä on nyt taas sitä lastentarhanopettaja saa paikan .. paikan meininkiä. Et se kans niin riippu tilanteesta, mut tota niin .. potuilen jotakin sille siihen tyylin, että se opettaa. Et esimerkiksi voit sä ton ihastuksen muullakin tavalla ilmasta, että tän tyyppistä.
- +Mitä teet jos oppilas valehtelee päin naamaa ja tiedät, että kaveri valehtelee?
- Sanon, että älä kuseta.
- +Nii...
- Esimerkiks tämmönen tapaus, että tässä yks kaveri muutti pisteitä, sillä oli semmonen punakynä nin se laitto johonkin niinku teki kun oli yks piste niin siitähän on helppo tehdä nelonen, et se on nyt neljä pistettä ja sä oot laskenu nää väärin yhteen. Ja tota niin mä sitten muistin sen kaverin, et minkä verran siltä ensimmäiseltä sivulta tuli pisteitä niin tota mä sit huomasin, että tostahan se on tehty. Ja sitten mä tota sanoin sille, että älä kuseta, et tää alkaa ottaa päähän, niin hän sano, et kaikki keinot täytyy kokeilla. Et tota sehän on kun kerran on keksitty joku kaveri niin sen jälkeen sitä niinku aina epäillä ja se on syynissä.
- +Aika jännä juttu on tuo kyllä. Miten herkästi annat jälki-istuntoa? Onko tapahtunut tämmöstä kiristymistä jälki-istumisen anossa taikka löystymistä?
- Ei .. saadaan prosenttien nousu, et' viime vuonna annoin yhden ja tänä vuonna kaks'.
- +Jaa.
- Ei se ja .. sillon jos niinku valvova opettaja ja on ulkovalvonnassa ja joku vetää siinä nenän alla tupakkaa, niin pakkohan se on antaa. Et sillon niinku on tämmönen velvollisuus tilanne tai .. joku lähtee luvatta tunnilta .. Et kaks' on ollu tupakoinnista ja yks' luvatta tunnilta poistuminen.
- +Onko näistä jälki-istunnoista sun mielestä hyötyä?
- Joskus voi olla ... enempi siitä tiedosta kun se menee kotiin.. enempi siitä kun siitä kun, että se on siä jossain kopissa.
- +Sitten tulee semmonen vaikeempi kysymys kun mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta?
- Pitkä pinna, se on ihan niinku ensimmäinen vaatimus ja näin.. sitten semmonen tarpeeks selkee ja yksinkertanen esitystapa, ei siis tarvi ite olla yksinkertanen ja sit' semmonen et' on .. on se oma ittensä, et' ne on ihmisiä. Ihmisenä ottaa ne oppilaat.
- +Siis rooli pitää jäädä pois .. opettajan rooli?
- Niin. On se jossain määrin oltava et' ei nyt ihan samalla lailla voi puhua kun kavereilleen.
- +No mainitse kolme hyvän oppilaan ominaisuutta, millainen on hyvä oppilas .. kolme ominaisuutta.
- No siinä mielessä huolellinen, että pitää niinku huomauttamatta huolen näistä koulutarvikkeistaan ja repuista sun muista ja sitten .. niin semmonen että se ottaa kaverinsa siellä huomioon, et se ei vedä niinku semmosta omaa showta ja, että hänen ehdoilla ja vauhtia ja ymmärtää, että siellä on muitakin .. mitähän sitten vielä .. kolmas .. no yrittää parhaansa riippumatta sitten siitä, että onko kutosen oppilas vai kymppin oppilas.
- +Että sen ei tarvi olla se kymppin oppilas sen hyvän oppilaan välttämättä?
- Ei. Nää hommat, että pitää tavarat mukana ja ottaa muut huomioon ja yrittää parhaansa niin voi olla kutosenkin oppilas.
- +Sitten tulee tämmösiä meidän opetussuunnitelmasta käsitteitä jotka .. niinku mä kysyn, että mitä ne sinun mielestä tarkoittaa. Mä oon kysyny nää samat oppilailta ja ne selittää sen sitten. Yks tämmönen on, että mitä sinun mielestäsi tarkoittaa lause, että työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti? .. Ytimekkäästi ja lyhyesti kommentoit vaikka näihin jokaiseen.
- Toistatko vielä?
- +Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
- No tavoitteellisesti on toi yrittää parhaansa ja kurinalaisesti on ottaa muut huomioon.
- +Ja sitten voit kommentoida onko näistä oppilaista siihen jos tulee mieleen.
- No vaihtelevasti se tavoitteellisuus, että se jossain vaiheessa niinku pysähtyy paikalleen, et' tää on nyt tätä .. Nyt pääsen puhumaan sitten mieliaiheestani eli siitä, että kun ryhmät on niin heterogeeniset niin sieltä hukkuu kaikkien tavoitteet. Että jos .. voitais ryhmitellä tason mukaan joustavalla ryhmityksellä esimerkiksi matematiikassa näitä oppilaita niin silloin tavoitteet tulis lähemmäks sitä oppilasta, et' nyt päästään liian helpolla aidan yli ja ali sekä että .. Mut se ei oo välttämättä näistä oppilaista kiinni se homma.
- +Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
- No ei haistattele.
- +Sitten tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
- Se on just se toisten huomioon ottaminen mikä on tos koko ajan pyöriny näissä edellisissäkin kysymyksissä.
- +Ja .. no tää on kanssa .. Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
- No ne laskimen patterit. Ei oo tarkotettu omiin korvalappustereoihin ja kaikki mitä siä tavaraa varastetaan ni ne varastetaan oppilailta itseltään joko itseltä tai kaverilta että ei opettaja niitä juur tarvis ..
- +Tuntee vastuuta omasta työstä?
- Siinä olis kyllä parantamisen varaa, että niinku oppilailta niinku siinä mielessä, että aina kysytään pitääks tää kirjoittaa vihkoon, tarviiks tää tehdä, mitä hyötyä tästä on, et jokainen tekee sen niinku itellensä.
- +Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
- Ja höpö höpö ... seuraava kysymys.

LIITE

- +Hyväksyä itsensä?
- No se on niinku kaiken lähtökohta .. sen lisäksi, että ottaa muut huomioon niin hyväksyy itsensä ja yrittää sit muuttaa niitä asioita joita ei hyväksy.
- +On esteettisesti kokeva?
- Höpö höpö .. seuraava kysymys.
- +On eettisesti tiedostava?
- Höpö höpö .. seuraava kysymys.
- +Sitten saat hetken miettiä ja ihan niinku rauhallisen miettimisen jälkeen, että mitä tää työrauha merkitsee. Sen jälkeen tulee vielä yksi kysymys. ..No niin .. elikä mitä sinun mielestä työrauha merkitsee meidän koulussa?
- Meidän koulussa .. ajattelin kyllä vain noin oppilaiden ..
- +No oppitunneilla yleensä.
- No työrauha on yhtäsuuri kuin semmonen inhimillinen fiilis siellä, et kaikkien on inhimillinen olla, eihän siä nyt ihmisten mukava voi olla, mutta mull' on kyllä välillä aika hauskaa. Ja työrauha on sitten erisuuri kuin semmosest jatkuvat häiriöt, et niinkun pää... opettajan työn kannalta niinku pääpaino vois olla siinä opettamisessa ja ohjaamisessa eikä niinku siinä poliisin ja lastentarha hommassa.
- +Onko sulle semmosta kun .. että kun sulla on hauskaa niin oppilailla on hauskaa tavallaan?
- No voishan ainakin kuvitella niin, että..
- +Mä oon huomannu, että kun mulla on hauskaa niin yleensä oppilaillakin on hauskaa, mutta se ei kuulu tähän .. Sitten viimeinen kysymys. Miltä .. voit verrata vähän menneeseen, mutta miltä tulevaisuus näyttää tällä hetkellä työrauhan osalta koulussa? .. Meidän koulussa?
- Tulevaisuuden suhteen olen silleen aika optimistinen, että pikkusen pienenee koulu ja pari luokkaa pois niin se on helpompi hallita ja sitten niin .. niin jos saatas jo aikasemmin yhteyttä näihin ala-asteen kouluihin, mistä näitä oppilaita tulee nii silloin kun ne tulis sillä tavalla tuttujen ihmisten luo niin ei tarvits kaikia soidin menoja esittää, et kun on muutenki niin vaikea ikä tuossa, tai ei vaikea mutta herkkä ikä niin .. niin siinä mielessä oon optimistinen, mut sitten niin .. niin pessimismiä siinä mielessä, että ollaan niinku sellasella jakajalla. Mä en nyt tän vuoden seiskoja opeta, mutta niin tuntuu, että siellä on ongelmia, että tän hetken ysit on oikein fiksuja kaikki ja kasitkin vielä .. siellä on sekä, että molempia, mut tuntuu, että pääpaino seiskoista mitä kuuluu, niin on aika tämmöstä rauhatonta sun muuta.
- +Onko sun mielestä esimerkiks näissä nykysissä yseissä tapahtunu kasvua, että ne ois tullu fiksummiks .. vai onko ne ollu?
- Mun mielestä ne oli kasillakin jo fiksua, et' se on yksilöitä sitten. Yksilössä tapahtuu eri aikaan kasvua, että nyt jos sanoit et' verrataan niinku aikasempaan niin .. niin aikasemmin se jakautui sillälailla, että kasiluokka oli kaikilla se kuohunta vaihe, mut nyt se jakaantuu niinku yksilöillä, että joillain se on seiskalla, joillain kasilla, mut ei oikein ysillä enää hirveesti oo .. muutamia mut harvoja.
- +Selvä ... kiittämiset.

OPETTAJA 5

- + Ja on ollu Orimattilan yläasteella opettajana..
- Parikymmentä vuotta..oisko kahdeksantoista.
- +Parikymmentä ... juhluvuodet menossa. Sitten alkaa varsinaiset kysymykset. Mitä sana koulu sinulle tarkoittaa?
- No, se toistaseks ainakin tarkoittaa ihan pelkkiä hyviä asioita. Eli joka aamu menen sinne ihan mielelläni. Ja tota, kun jotkut kollegat huokailee aina välillä sitä, että on raskasta olla työpaikalla ni kyllä mä olen ajatellu, että onneks ei itse vielä ole samassa jamassa. Että kyllä se merkitsee ihan hyvää työpaikkaa. Sitten se on, kun se on opettajan työtä ni aika pitkälle se on semmonen henkinen harrastuskin.
- +Joo. Mikä on tai millainen .. tai mikä on sinun tehtäväsi koulussa?
- Sillon kun mä aloitin ni se oli opettaa asioita. Tällä hetkellä se kasvattaa niitä nuoria. Että en voi ohittaa tilanteita niin, että en yrittää kasvattaa niissä. Toivon, että se opetus tulee sieltä läpi.
- +Millainen on sinun mielestä hyvä tunti? Nyt voit käyttää liikuntaa tai jotain muuta esimerkkiä... yleispiirteitä, mitä hyvällä tunnilla tapahtuu?
- Se on sellanen tunti, että siellä on ollu ihan selkeesti vuorovaikutusta opettajien ja oppilaiden välillä. Että se on ..se ei oo minun tuntini heille vaan, että se on meidän yhteinen työ. Ja kyl must ois kauheen tärkeä, että ne oppilaat lähtis iloisina sieltä luokasta pois, että ne iloisesti sanoo näkemiin tai moi kun ne lähtee, ni siinä on sellanen ... siinä äänensävyssä on se palaute eli kauheen paljon perään sitä tunnelmaa siellä luokassa.
- +Onko .. tai mitä sinun mielestä se kuri tarkoittaa? .. Onko sitä?
- Joo, se tarkoittaa minusta sitä, että ..että minä olen kuitenkin siellä se pomo ... viimesen paikan tullen. Ja että oppilaiden pitää oppia se, että .. että kuka siellä on se aikuinen ihminen, mutta ei sen tarvi olla sitä, että ne on koko ajan hiljaa tai noudataa koko ajan jotakin tiettyä aina vakio kaavaa säännöissä, mutta se, että tiukan paikan tullen ni .. niin se niitten oikeudentunto sanoo, että toi opettaja on se joka tietää miten tää homma hoidetaan.
- +Elikä onko sinun mielestä oppimisen edellytys hiljaisuus tai ...
- Ei lainkaan. Vaan se on semmonen niinku mä sanoin .. se on yhteinen työ. Joskus se on hiljaisuus .. pitää olla ja joskus rajaton riemu.
- +Onko sinun tunneilla hyvä kuri?
- Mä kuvittelisin, että on sillä tavalla, että .. että sillon kun tarvitaan ni sillon oppilaat kuuntelee ja ..ja on ne.. mun mielestä ne luottaa siihen, että minä tiedän mitä tehdään kuitenkin. Toivottavasti ne luottaa siihen.
- +Tässä äsken jo tultiin siihen, että opettaja päättää mitä tehdään ni .. niin suunnitteletko .. suunnitteletko tunnin oman halusi vai oppilaiden halun mukaan? Tavotteet on tietysti annettu...
- Tavotteet on annettu, mutta sitte .. ei mulla oo varmaan elämässä ollu yhtään tuntia edes auskultoidessa sillä tavalla, että se ois päättynyt sillai kun se on paperille ensin laitettu. Että se aina elää.. ja useinmiten sen mukana vielä elää myös sitä seuraava tunti, että ..että ainakin tuolla .. jos aatellaan jotain ATK-kirjotusta ni .. niin siellä, jos jostakin jäädyään kiinni niin sitten harjotellaan sitä uudestaan ja jos oppilaat sanoo. että tehdään sitä tai .. niin ne saa aika pitkälle toivoa. Liikunnassa mennään lajien mukaan, että kutakin lakia mennään mutta toivosin, että ois aikaa enemmän, niin vois vähän syvemmälle perehtyä aina siihen mistä ne haluais. Elikä tän pakollisen liikunnan tunneilla ni siinä ei .. mä en omasta mielestäni pysty tarpeeks ruokkiin niille sitä lajia mitä ne todella haluais harjotella tai sit pitää jättää pois jotakin .. joitakin muita lajeja. Se on vähän sääli joskus kun niillä niiku nälkä tehdä jotakin lisää ni sit ei voikkaan.
- +Mutta eikös sitä varten just nää valinnais...
- On..kyllä.
- +Periaatteessa. .. Tosta tulis uus juttu sitten tosta ...tosta asiasta. Sitten onko tunnit nykyään usein rauhattomia tai niin sanotusti mahdottomia pitää?.. Vai onko tunti helppo pitää?
- On se periaatteessa sillä tavalla henkisesti helppo pitää. ..Mutta .. tai se varmaan riippuu siitä opettajasta.. Että ..meitä on niin kauhean monia persoonia ja oppilaat osaa aika nopeesti käyttää sitten tiettyä persoonaa hyväkseen, että .. että voin kyllä kuvitella senkin tilanteen, että se tuntitilanne on opettajalle ihan kauhea. Mut että .. et kyllä mulle itelleni on paljon vaikeempia tommosest vahtimis ja urkkimistilanteet joissakin valvonnoissa.. ja siellä tiukkana oleminen, että .. että paljon mielummin mä pitäisin monta ylimäärästä oppituntia, kun olisin huutamassa tämmösessä valvontatilanteessa .. ne on paljon rassaavampia.
- +Ne ei oo tuttuja kaikki.
- Nii.

LIITE

+Sitten. Vaikuttaako käyttäytyminen sinun mielestäsi annettavaan numeroon esimerkiksi liikunnassa tai jossain ATK:ssa.

-Mä oon yrittäny irrottaa sen semmosista niinku sen oppiaineen .. oppiaine tai.. taito numerosta, että se olis siellä omassa käytös huolellisuus kategoriassaan, mutta kun ihminen on ihminen, niin emmä voi sanoa, etteikö se vaikuttas. Ja varsinkin liikunnassa niin .. niin kyllä se jos puhtaan, että numero annetaan liikunnan harrastaneisuuden perusteella .. niin kyllä minusta harrastaneisuutta on kaikenlainen käytös ja huolellisuus siellä välineiden tuomisissa ja niistä huolehtimisessa ja muiden huomioon ottamisessa. Et' liikunta on niinku kauhean kasvattava aine kuitenkin. Ja opettajalla on oikein minusta siinä onnenavaimet kun saa opettaa liikuntaa ... niin siellä saa sillä tavalla läpi opettaa läpi niin muita asioita.

+Tää tulee tavallaan tähän nyt, että minkälainen henkilö sinun mielestä ansaitsee kympin todistukseen noin niinku lyhyesti ja yleisesti..

-liikunnassa..

+mitkä asiat siihen vaikutta?

-Nii no liikunnassa on .. on tota, kyllä tämmöset pohjatekijät kun tämmöset peruskunto ja.. ja lajinhallinta ja.. tai sanotaan, että lajin .. monen lajin hallinta .. yleinen tommonen liikunnallisuus, mutta sitten siihen pitää päälle laskea tämmönen harrastaneisuus ja se, että kuinka paljon pystyy rikkoon rajoja kun lähtee omista lähtökohdista, että kun ne on .. jos aatellaan tyttöjä ne on ruumiinrakenteeltaankin niin monenlaisia tyttöjä, että .. että jos pystyy ne omat rajansa rikkoon muista välittämättä, niin se on jo kympin suoritus, ja tota .. mä olen huomannu sen, että jos jollekin joka taidollisesti ei o kauheen hyvä mutta näiltä muilta asioiltaan on erittäin kiitettävä nii jos semmoselle antaa kiitettävän numeron, ni ne ei ookkaan ne kaverit ... kyllä kunnioittaa sitä numeroa ja oivaltaa, että se on kyllä ihan ansiosta annettu, vaikkei se kuntotestissä saanu kun jotakin kuutta-, seitsemääkymmentä, että lähtökohtana pidän sitä oppilaan omia mahdollisuuksia tehdä jotakin hommaa.

+Yrittää parhaansa..

-Yrittää parhaansa ja ..

+Onko meidän koulussa semmosia sanotaanko ..ehkä kolme semmosta .. jos voit mainita kolme semmosta, mitä meidän koulussa rikotaan sääntöjä..

oppilaat rikkoo tietosasti tahallaan ja miks, minkä takia he ehkä rikkovat? Onko käsitystä semmosesta? Koulunjärjestys..

-Siis näitä koulunjärjestyssääntöjä? No, kai yks on tupakointi heti ensimmäinen. Ja varmaan siihen liittyy nää just alueelta poistumiset ja sitten tuolla pitäessä luokkatuntia .. tai pitäessä ihan mitä tahansa tuntia ni semmonen ihan uus ilmiö on se, että oppilaat käy häiritsemässä muita tunteja. Ne.. ne tulee siis toisen opettajan luokkaan, jos ne päättyy tunti aikasemmin.. ne tulee toisen opettajan luokkaan ihan koputtamatta sinne tapaileen kavereitaan, ja se on jotenkin uskomatonta. Ei ne edes selittele vaan ne tulee vaan ovesta sisään ja .. ja menevät sen kaverin .. ainakin toi ATK-kirjotuksessa missä vapaasti tehdään töitä ni .. niin ne ei niinku kunnioita sitä opetustilannetta .. samoin ne tulee liikuntatiloihin.

+Mitä sanot semmoselle oppilaalle, joka tulee sinne..

-Mä sanon että, ole hyvä, laita ovi takanasi kiinni. Meil on tunti vielä. Mutta mä en oo aikasemmin kokenut ennenkun tänä vuonna.

+Mä huomasin sen viime vuonna musiikin tunneille tuli usein, kun se oli siinä auditoriossa..

- Nii juu se kiinnostaa niitä..

+Nimenomaan mä kuvittelin sen näin, että ne .. välillä sinne tuli joku .. istu aivan hiljaa siellä takana ja seuras vaan mitä me tehdään.

-Eikä siinä varmaan sinänsä mitään pahaa ole, mutta se riippuu siitä tilanteesta.

+Se oli vaan, että mä kysyin, että kenen tunti sul on menossa, oletko sä luvatta pois sieltä. Sit jos mä tunsin sen, niin sai jopa jäädä sinne jos vaan istu ja katto.. tai odotti linja-autoo.

-Sit tosta.. tohon kielenkäyttöön mä yritän aina kyllä puuttua, et' ne näkis jo ilmeestä, että toi ei tykkää tommosesta.

+Muistatko onko meidän järjestyssääntöissä sanottu mitään kielenkäytöstä?

-Ei. Tiekse' miksei sitä oo varmaankaan sanottu?

+No?

-Kun sitä pidetään luonnostaan selvänä, että miten ihmiset puhuu toisilleen .. ni se on jätetty sen takia pois. Mä kuvittelisin niin. Et' kun niitä sääntöjä on tehty, niin semmosia vastauksia mitä nykyään tulee oppilailta oo silloin edes voinu tulla.

+Sitten. Onko oppilailla jotain, ootko miettiny koskaan tai törmänny sellasiin, että onko oppilailla erityisiä keinoja ärsyttää tai hermostuttaa nimenomaan sinua? Tietääkö ne mistä sinä hermostutu?

-Tietää .. kyllä! Taatusti tietää. Ne tietää et' mä hermostun siitä kun mä en saa niitä välitunilla heti ulos, elikä mun ehdottomasti heikoin kohta on just kaikki tämmöset .. asiat missä niinku selvä sana ei mee perille. On selvä sääntö mitä on laadittu. Mutta.. mut' en mä oo huomannu, että ne ainakkan vielä ehdoin tahdoin ärsyttäs sillä. Että tehäns nyt näin, että toi Raija suuttuu varmaan. Ei.. sellasta mä en o kyllä tavannu. Mut et ku menee luo ja sanoo, ni sit se aina menee perille. Ja oppitunneilla ei o ikinä omilla tunneilla siis siellä sisällä ... mut just siellä muissa tilanteissa ni..

+Ja ne vieraat oppilaat..

-Ne vieraat oppilaat niin.

+Minkälainen sankarikuulti tai semmonen perinne on meidän koulussa sinun mielestä. Onko se .. onko se semmonen jälki-istuntokaveri vai onko se niin sanottu hiljanen sankarityyppi vai..?Onko meidän koulussa semmosta sankariperinnettä oppilaiden keskuudessa? En tiedä ..vaikee kysymys..?

-Mutta mä ymmärrän mitä sä tarkoitat.. ku on seurannu noita omia lapsia ni mietti sitä, että mitä ne on nyt sitte mitä ne pitäs tuolla koulussa, minkälaisia kavereita ne pitää sankareina..nii. Niin ensinnäkään ne ei pidä sellasia .. joille opettaja joutuu kauheen usein huomautteleen, siis ne ei ollenkaan .. sankari ei oo sellanen .. sellanen joka käyttäytyy kauheen huonosti. Käyttää ruma kieltä. Mutta sankari on sellanen, joka on niinkun siinä välimaillo.

+Joo.

-Ymmärräks sä siis semmonen.., että se ei käyttäydy kauheen hyvin, se voi olla joskus aika sillai huonostikin sillä voi olla jälki-istuntoja, mutta ilmeisesti kuitenkin sankari on semmonen joka .. jolla on aika hyvä huumorintaju, ja joka osaa kun opettaja tulee komentamaan asiosta niin .. niin osaa sen opettajan kanssa toimia jollakin tavalla. Ni sitä ne ihannoit. Mut ei se joka tota noi jatkuvasti kerää jälki-istuntoja .. se menettää jollain tavalla viehätyksensä.

+Sitten tulee muutama tämmönen tavallaan vaihtoehto ta ei vaihtoehto vaan kysymys ja tilanne ja.. kerro mitä teet tämmöissä tilanteissa ja onko semmosta usein tapahtunut? Mitä teet jos oppilas haastattelee sinulle, joko luokkatilanteessa tai .. onko semmosta yleistä kaavaa?

-Ei ainakaan kauheen usein tapahdu. Mutta mitä mä teen sitten .. kyllä mä ainakin tulen kamalan vihaseks ja ne näkee sen heti, että nyt toi suuttu, et' .. että mä oon yrittäny kehittää semmosta, että mä en itte tuolla sisälläni suuttus, mutta näytäs siltä, että mä oon kamalan vihane. Ihan tuodakseni julki sen, että mä en hyväksy semmosta. Mutta sitä yritän välttää, että en menis samalle linjalle oppilaan kanssa.

+Joo. Saako sun mielestä opettaja näyttää vihan tunnetta?

-Saa. Se on elämää. Ei tartte silitellä siinä, jos on vihanen niin on vihanen pitää rajansa sillä tavalla, että .. et' ite tietää kuinka vihanen on. Ja jos on liian vihanen niin sit on parempi kun poistuu vähäks aikaa.

+Mietin vaan näitä meidän esy-luokkalaisia ja, että niitten suusta tulee mitä sattuu .. että miten sä ajattelet niitten kohdalta, nehän saattaa heittää mitä vaan päin naamaa.

-Nyt mä oon yrittäny .. Alussa mua suuttutti kauheasti. Nyt mä oon yrittäny niitten tyttöjen kanssa sellasta, että tota kun nyt mulle on selvinny se, että nehän on ihan tuurilla pelaajia. Elikä ne välillä tulee niin, että ne kertoo, että hei nyt on kivaa ihan selvästi tehdä jotain ja ne tulee ja tekee .. jokus taas mikään ei käy. Niin tota, mä onn yrittäny löytää sellasen ... sellasen pehmeemmän linjan, että suostuttelun siinä vaiheessa ..ettei .. vaikka ne ois vihaisia ni, etten mä ainakan suuttus ihan heti. Että .. et' yleensä mä oon ruvennu nyt sillai, että mä meen siihen luo ja otan olkpästä kiinni ystävällisesti ja sanon että, mikä nyt on hätänä? Ja ne tytöt on ainakin semmosia, että ne .. jotakin voi tulla .. joku asia. Ja siitä voidaan päästä jollakin tavalla juttuun.

+Mites muuten .. nyt tuli vaan noin niinku poikkiteollisena ajatuksena, että tää koskettaminen oppilaaseen niin onko se helppoo ja salliiko nää oppilaat sen?

LIITE

-Sen oppii aika pian ryhmistä. Että on semmosia ryhmiä ja oppilaita jotka, että kun olkapäältä ottaa kiinni niin selvästi niinku jähmettyy patsaaks, niin sen muistaa kyllä, et' kuka oppilas on semmonen, eikä toista kertaa tee sitä. Mutta sitten on myöskin niitä, että kun ottaa olkapäästä kiinni niin ne laittaa tota ite toisen käden opettajan olkapäälle.

+Pojissa sama, että toiset .. ne ei muuten osaa sitä kosketusta hakee mut ne tulee sitten painiin esimerkiksi tai jotain.

-Nii juu jotakin sellasta et' ne haluaa... Tuolla on mun mielestä tuolla ihan erikoisesti yks luokka.. tuolla ja se on tuo meijä ysi bee työt. Niin ne on sellasia, että ne tulee ihan oikein kun oon tietokoneitten kans .. ollaan siinä hyvin yhdessä, samoilla näytöillä, nii siinä ne tulee ja ne unohtaa kättänsä opettajan olkapäälle ja .. ja tota kaikkee sellasta. Hyvin miellyttävää. Mut että kauheen tarkka täytyy olla siinä.

+Sitte palataan näihin vanhoihin asioihin. Mitä teet jos oppilas tahallisesti rikkoo jotakin luokassa ? ATK:ssa?.. Rikkoo sähkömailan?

-Kyllä siitä .. kyllä mä sen selvitan niin, että sitten ... mä varmaan menen sen kanssa rehtorin puheille kun rehtorilla kuitenkin on taloudellista vastuuta talosta ja selvitetään se, että miten korvataan.

+Mitä teet tapauksessa, jossa oppilas satuttaa tahallisesti toista oppilasta?

-Se on kans semmonen asia, että siinäkin täytyy sitten olla jo rehtori mukana, koska väkivalta on aika vakava asia ja .. ja sitä täytyy sitten jo varmaan aika syvälle mennä .. Alkaa kyseleä jo muitaki syntyjä syviä, et' siellä täytyy olla muutakin takana, eli onks kyseessä oppilas jota muutenkin kiusataan .. sillä tavalla voi paljastua .. semmosta mitä ei tiedetäkään.

+Mitä teet jos oppilas valehtelee .. tiedät, että kaveri valehtelee päin naamaa?

-Mä yritän sitten hankkia semmoset todisteet, että mä voin sille ihan sillai sanoo ett, sä oot nyt valehdellut tän asian ja sitten selvitetään mitä tehdään. Että kyllä mä kotiin ainakin sanon siitä.

+Mitä teet jos huomaat että tämä tunti ei nyt meekkään niinku oot suunniteltu .. se ei suju ollenkaan ja suurinpiirtein mahdoton pitää? Mitä teet siinä tilanteessa? Onks semmosta tullut vastaan?

-Vois sanoo .. ni mä oon aika nopee sitte vaihtaan tuntisuunnitelmaa, että... Mitäs siä nyt vois olla sellasta, että.. että mikään ei niinku suju? No, kun on ollu .. on ollu esimerkiksi sellanen tilanne, että luokassa on ollu niin suuri suru .. henkilökohtasia suruja oikein siis katastrofi, niin mikään ei oo käyny. Kaikkia vaan itkettää. Niin siinä sitten vaan otetaan porukka kokoon ja keskustellaan. Annetaan olla .. se on toisarvosta sillon joku tunnin pitäminen. Mut emmä sitte semmosesta kun olis niin, että ne lyöttäytys, että me ei nyt tehä mitään, niin emmä osaa siitä sanoo ..

+Niinku mä oon .. ollaan opettajan 5 kanssa pidetty tanssitunteja, jotka nyt koetaan yleensä liikunnassa vaikeeks pitää, niin ne ei oo kertaakaan jääny pitämättä, mikään tanssintunti eikä o mikään aihe jääny pitämättä.

-Ei oo niin.

+Että jos on vaikeeta ollukin niin se on runtattu läpi suurinpiirtein ..

-Niin, se on runtattu ja sitten kun ne näkee, että se, että me uskotaan ite asiaamme, että me ei anneta niinku .. me ei sanota, että jos me nyt tehtäis, mut silti .. eiks me o menty aika ystävällisessä hengessä..

+ On se on sitten sanottu minkä takia niitä asioita on tehty kyllä .. Pääsit haastatteleen jo muakin.

-Mutta, että ainakaan ei oo kertaakaan jääny sinne seinille.

+Ei oo jääny. Se vaan tuli mieleen tässä. No miten herkästi annat jälki-istuntoa oppilaille? Ja toinen kysymys, vaikka ei sais olla niin onks' siitä hyötyä?

-Hyötyä siitä ei ole, mutta mä en anna herkästi, mä annan sillon kun jos on ihan selvästi sillai .. joku tietty koulun sääntö, josta on aina annettu, että se on automaatio. Mut' sit tupakointia mä en jaksa enää valvoa, jos ne on todella röyhkeitä. Ja nyt mulla odottaa esimerkiksi yks' sellanen .. just kirjottamista semmonen, että .. että yks' nuori mies koko kevään kun mä oon ollu välituntivalvojana niin se on .. se on aina siellä .. jonkun tolpan takana piilossa.

+Minkä takia sä kuvittelet, että se kaveri on siellä...

-En mä tiedä.

+Ooksä miettiny koskaan minkä takia ...

-Niinki mä oon miettiny sitä, että eiks .. kiusataanks sitä, että eiks' se mee sen takia, mut, että sit se kuitenkin aina niinku virnuu siellä, että..huomasikko?

+ Nii-i. Mitä luulet, että minkä takia se oikein ...

-Emmä tiä, mitäs sä luulet?

+Kun mä oon jutellu nyt opettajien ja oppilaiden kanssa .. ne pitää sitä kilpailuna .. kisansa ..

-Leikkinä?

+Leikkinä.

-Opettajan kanssa .. kissaa ja hiirtä..

+Käyttää välituntia ...

-Niin pitääkin. Ja tää on uus ilmiö. Tää on pari vuotta vanha ilmiö. Mitäs sun mielestä pitäis tehdä? Antaa olla sisällä?

+En minä tiedä. se ...

-Meillä on niin kauheesti oppilaita. Niin se .. kaks valvojaa siinä ja ulos pitäis kuitenkin mennä. Ne pienet, pienet pojat leikkii siellä kissaa ja hiirtä opettajien kanssa.

+Ehkä siinä oliskin just se, että meniskin .. menis kysyy, että mikset sä mee ulos .. jutteleen sen kaveri kanssa .. ehkä se kaipaa sitä .. ehkä just .. en minä tiedä.. Ehkä sanos, että tuuppas tänne .. mikäs tän homman nimi on? Jotkut voi sulkeutua siinä tietysti, mutta .. mä en uskos, että se jatkus ..

-Jotenkin ne varttoo sen valvojan huomioo siinä, että ne istuu niin kauan siinä lokeroitten välissä kun opettaja menee sanoo, et' nyt mennään ulos. Kun ennen mentiin suoraan ..

+No sen mä .. ne ei varmaan oo semmosia, jotka istuu niissä lokeroitten välissä, et ne odottaa vaan sitä, et tullaan hakeen ulos, mutta semmoset jotka jää sinne tolppien taakse käyttäileen, niin niitten kans' vois mennä joskus jutteleen ja.. kyseleän..

-Ne ei varmaan edes pidä sitä sillai vakavana, se niitten mielestä vaan hauska leikki, mutta ei esimerkiksi' semmosena, että joku vois antaa siitä jälki-istuntoa. ... Emmä mitään oo tehny. Tosi kurja molemmin puolin.

+No, on se sillä lailla. Varsinkin kun nytkin ihmettelee kun.. joskus ihmettelee kun ulkona on hieno sää ..

- Niin, ni sitte ne ..

+Omasta nuoruudesta ei tu tommosta mieleen, että ois tehty .. mentiin mielellään tavallaan ulos.

-Mikä se olis se täky millä ne sais niinku ...Onks' se sitte se pihasuunnitelma?

+Tää on menny sille leikin tasolle ja jotkut opettajat lähtee mun mielestä mejän koulussa sille linjalle, että ne käyttämällä kytää ja sit siitä tulee se leikki .. jotenkin.

-Nii. Et ne menis mukaan leikkiin niinkö?

+Niin siis, että me tiedetään, että opettaja on hyvin ankara ja sitte jäädään kytäään aina niinku .. antaako se sitä jälki-istuntoo vai ei.

-Mä oon aatellu sitä kun sitä musiikkia kysyttiin välitunneiksi, niin miksei sitä voinut opettajat luvata sillon.

+Siinä oli vaan se, että se on niin huonosti menee kovaäänisistä .. sitä musiikkia niitten ei tarvi kuunnella.

-Mut jos olis yks' keino kuitenkin saada niitä ulos? Jotenkin tuntuu, että viime keväänäkin kun sitä musiikkia soitettiin ruokavälitunilla, niin oli paljon keveämpi meininki olla. Aurinko paisto pihassa ja musiikki soi .. No, se ei varmaan meistä parane.

+Kun tota, nykyäänhän on se tilanne, että koulu on menettänyt auktoriteetin tittelinsä tavallaan kokonaan. Kaikki kilpailee televisiot, internetit, rockfestivaalit, ne saa tiedon mistä ne haluaa, ne oppilaat, koulun ei tarvi sitä tuoda niille enää. Koulu on kuitenkin kilpailuasemassa ja huomattavasti tylsempi kuin moni muu juttu. Että toi välituntikin pitäis tehdä .. se pitäis olla jotain muuta kuin ulkona seisoskelemista.

-Tai sitten oppitunteja enemmän putkeen ja sitten välitunti, että jotakin siinä pitää tehdä. Että kun se opettajan rooli kaiken kaikkiaan menee enemmän siihen, että me niinku ihmisenä kasvatetaan niitä, me ei olla koneita kuitenkaan.

+Tähän tullaankin nyt, että mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Tai mitä hyvän opettajan täytyy hallita?

LIITE

-Hermonsa niinkö? Pitäs tota olla jollakin tavalla huumorintajunen ja, mutta sitte .. sitte tietää olevansa aikuine, elikä se johtaja. Semmosta nykyään on mun mielestä .. nyt on kaikkea tämmöstä tilaisuuksia ni sitä opettaja johtajuutta joka tilanteessa koululaisiin nähden. Sitä on korostettava. Ja viime kädessä niin kuka sen homman sitten osaa, niin se on opettaja. Ja siihen ne vanhemmat luottaa ja oppilaat luottaa, että .. ja ne huumorintaju ja johtajuus ..

+Onko tää johtajuus just sitä ..

-Se ei oo korkei.. se ei oo semmonen auktoriteetti asia, vaan se on semmonen, että siis se on sitä aikuisena olemista . Ymmärräks' mitä mä tarkotan? Ei sitä, että joka sanoo ni pitää kaikkien totella mut, että ne oppilaat jos ne tulee jotain kysymään ni ne tietää, että toi ainakin tietää ja hoitaa homman sille voi mennä puhuun asiansa ja se hoitaa sen .. siis se .. ne voi luottaa opettajaan. Ja jos se opettaja aukasee suunsa ni .. niin se ei herätä oppilaisa hilpeyttä. Että jos asiaa meinaa puhua .. Uskottavuus .. ai yks' vielä? Siinä oli aika monta.

+Mainitse sitten kolme hyvän oppilaan ominaisuutta? Onko se kymppin oppilas esimerkiks' .. puhutko kymppin oppilaasta vai hyvästä oppilaasta?

-Eiku hyvästä.

+Kolme ominaisuutta, mitkä on hyvällä oppilaalla?

-Hyvällä oppilaalla on yhteistyökyky, tarkottaen tota opettajaan nähden tai opettajiin nähden plus kavereihin eli osaa toimia ryhmässä kuin ryhmässä. Ja hyväksyy ryhmäänsä ketä vaan. Ja sitten toinen on semmonen, että .. että omaa hyvän itsetunnon, voittaa itsensä ..

+Hyväksyy itsensä

-Niin hyväksyy itsensä sellasena kun on ja tota tunnistaa itsensä ja yrittää sitten miinku löytää ne omat rajansa ja yrittää pikkusen ylittää niitä .. siis positiivisesti. Eli osaa asettaa tavoitteet vähän yleemm.. ei liian ylös, että sitte turhautuu, eikä liian alaskaan kun siitään turhautuu vaan, et vähän joutuu ponnisteleen. Eli sellasta vanhaa sanaa kun ahkeruus, ni mä haluaisin...

+Onko vielä joku?

-Ei siinä oli kauheesti.

+Yhteistyö.. Sitten tulee meidän opetussuunnitelmasta termejä jotka on laitettu meidän oppilaiden tavoitteiks'. Mä oon niitä poiminu sanotaanko sillälaila summassa ja mitkä on pistäny silmään ja pistäny mua miettämään, että mitähän tolla tarkotetaan.

-No kysyppä, kun mä oon ollu itse tekemässä sitä.

+Joo ja mä pyydän, että sä kommentoit hyvin lyhyesti sen mitä se tarkoittaa. Onko sillä joku konkreettinen taso kenties? Nämä samat kohdat kysytään oppilailta ja ne kommentoi niihin, mitä he ymmärtää näillä samoilla sanoilla. Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa: Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?

-No, se tarkoittaa sitä, että ... että oppilaalla voi olla semmonen pitkäntähtäimen tavoite. Se voi olla pelkästään ihan joku päättöarvosana tai sitten se voi olla lyhyen ajan tavoite joku projektityön tuotos. Ja se on sitä tavoitteellista työskentelyä. Ja kauhean tärkeä ois se, että se oppilas itte ymmärtää mitä se tahtoo, mihin se pyrkii. Se pitää.. opettajan pitää olla siinä taitava, et se saa sen oppilaan päähän sen mikä se on. Ja sit se kurinalaisuus on sitä, että .. että tehdessään .. tavottelessaan sitä päämäärää, niin se oppilas osaa tavallaan poistaa kaikki esteet siitä ympäriltä. Se pyrkii sinne, hyvin selkeesti siihen tavoitteeseensa minkä asetti itellensä. Ja vaikka vähän tulis matkalla takkiin niin silti se näkee niinku sellasen kirkkaan valon, että tohon pyrin. Että se kurinalaisuus ei tarkoita sellasta mitä kuri yleensä .. vaan se on sen tavoitteen suhteen liikkumista..

+Sitten, kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?

-No, ku .. koulu on se yks' .. koulun tavoite on opettaa ne yhteiskuntaan. Koulun pitää olla semmonen pienois-yhteiskunta. Jossa ne oppii sellasia asioita ja asioiden yhteyksiä, että ne osaa käyttäytyä tietyllä tavalla tietyissä tilanteissa ja sitten kun ne lopettaa koulun ni sitten niistä pitää tulla tavallaan yhteiskuntakelpoista, että ne osaa olla sitte siellä. Mä en tarkoita mitään semmosta kauheen hienoa niinku auktoriteettien kunnioittaminen, mutta semmonen, että on syitä ja seuraamuksia. Ja, että .. Mä oon paljon korostanut sitä, että vain itse pystyy niinku sanomaan itelles, et minkälainen haluat olla. Itte pystyy itestään tekemään semmosen. Ja yleensä se on näitten normien mukaan olemista.

+Joo. Tästä varmaan tulee kohta tekstiä tästä samasta asiasta. Elikä tämä oli tämä normi ja sitten ; Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan. .. Nää on nyt selkeitä sulle, mutta pystytkö konkretia tasolla antamaan esimerkikiä kustakin ni se on sitte ihan hyvä.

-No, ihan lyhyesti siis nopeasti . Liikuntatunnilla ryhmätyöskentelyssä tiimissä, jos tehdään porukalla jotain, niin se mikä .. mikä on omat kykyni toimia siinä ryhmässä. Että olenko sille tavallaan ryhmää ruokkiva ja antava tekijä vaikka siinä on pikkusen heikompi, vai sitten, että pystytkö ottamaan muilta vaikutteita niin, että ne parantaa minun suoritusta. .. esimerkiks.

+Just näitä mä kaipaan. Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?

-Se on sitä tavaroiden palauttamista paikolleen ja jos jotain .. aina ei vahingoilta vältytä, niin ilmottaa asiasta, nyt kävi näin. Rehellisyyttä.

+Tuntee vastuuta omasta työstä. Tota äsköstä vähän sivuuttaa.

-Elikä se on sitä, että pyrkii siihen tavoitteeseen minkä asetti.

+Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?

-No se on sitä .. Siinä mennään jo sitte koulun ulkopuolelle. Elikä esimerkiks' tämmönen, ettei julkisiin paikkoihin piirretä grafitteja.

+Hyväksyä itsensä?

-Niin...

+Onko ajankohtanen tähän maailman aikaan?

-Se on ihan kauhean ajankohtanen. Elikä semmonen .. kun kauheasti puhutaan itsetunnon ja siitä, että jokaisella ihmisellä on hyviä puolia niin, että kun se nuori paremmin oppis löytämään ne itessään ja hyödyntään niitä. Kun tahtoo olla niin, että sitten ponnistetaankin niistä huonoista puolista. Mut, et siinä on opettajilla sellanen vastuu, että pitää kauheasti vaan pyrkiä ruokkiin niitä, mitä hyvää löytyy niin, niinku sinne suuntaan vaan lisää kannustusta.

+On esteettisesti keveä?

-Taidekasvatusta.

+Ja on eettisesti tiedostava?

-Kylläpä me on hienoja pistetty sinne opetussuunnitelmaan. Eettisesti tiedostava tarkoittaa tämmöstä, että ... hyvyttä ja oikeutta, oikeuden tuntoa.

+Hyvän ja pahan erottaminen? .. Miltä tulevaisuus näyttää? Ja jos pystyt vertaamaan entisiin aikoihin niin tota työrauhan kannalta?

-Tulee oleen sellasia oppilaita, jotka tulee vaatiin .. enemmän opettajalta erilaisia opetusmenetelmiä. Enemmän eriyttämistä, mutta on myöskin sitten ne .. tuo ne uudet oppilaat tuo sellasen, että ne ruokkii tavallaan enemmän opettajaakin.

+Mistä johtuu tää, että tarvitaan erilaisia opetusmenetelmiä?

-Kun tota .. kun nää nuoret ei enää oo samalla muotilla sillai kotoakaan valettuja, on hyvin erilaisia arvomaailmoja mistä ne tulee. Kouluakaan ei enää pysty laittaan niitä samaan kaavaan. Ni sillon täytyy pyrkiä eriyttämään sitä kun se materiaali... ennen tuli kaikki niin melkein samanlaisia ja vanhemmat hyväksy kaikki koulun säännöt samoin koulu oli vanhemmille pyhä, ei oo enää. Ne odottaa meiltä eri asioita jo ...

+Miltä tää tulevaisuus nyt sitten näyttää .. mennäkö hyvään suuntaan, memäänkö huonoon suuntaan työrauhan osalta?

-En tiedä?

+Onko ennen ollut helpompaa? Onko nyt vaikeempaa, onko nyt helppo..?

-Varmaan kun .. toi aika kultaa muistot , niin menihän tämmönen yleinen järjestys .. meni aikasemmin selvemmin perille, mutta voidaan kysyä sitten sitäkin, että onko se niin kauheen tarpeellista. Eli asiat ei enää oo semmosia kun ne oli ennen.

-Kytikö sillon pinnan alla oppilaisa enemmän kun nyt. Nyt ne ehkä uskaltaa tuoda ..

-Niin voi olla, että se on niin, et ne kotoo heti kasvatettiin niin sillai jäykästi, että et sitten tee sitä taikka tätä. Mutta vapautunut on paljon enemmän jo sielläkin päässä.

+Sitten hetki aikaa miettiä sanaa työrauha ja sitten puretaan semmonen loppu .. loppuydin tästä .. elikä sana työrauha, mitä se merkitsee sinulle tai oppilaille saat hetken aikaa miettiä. Ole hyvä.

LIITE

-Siis työrauha niin.. nyt kun mä äkkiä kokoon, että on se sitten liikuntatunti tai tuolla luokkatilanteessa terveystietotunti tai ATK- kirjutustunti niin .. niin mulle työrauha on sitä.. mulla on aika selkee tommonen tunnin rakenne, elikä on ohjeet, työskentely ja palaute. Niin jos mä saan ne kolme .. niin mun mielestä työrauha siä tunneilla on sitä, et' mä saan ne koulutettua niin, että .. että silloin kun ne oppilaat huomaa, että nyt toi opettaja antaa ohjeet, niin ne kuunnellaan ja sit sitä työtä saa tehdä sillä tavalla, että se tulee tehtyä. Siinä voidaan jutella keskenään, mutta se pitää katsoa, että toista ei häiritä. Ne voi kulkee luokassa ihan vapaasti, keskustella, käyttää opettajaa hyväkseen ja sitten taas kun on palaute, niin sitten kuunnellaan ja palaute ei oo minun antama vaan se .. mä yritän ottaa sen oppilailta iteltään, toisiltaan. Et jos nää kolme onnistuu, niin silloin siä on ollu hyvä työrauha. Mutta jos yksikin niistä menee pieleen, niin silloin siellä ei oo ollu hyvä työrauha. Oppilaille? Mitä se oppilaille merkitsee?

+Jos pystyt sanomaan mitä oppilaalle työrauha merkitsee?

-No nyt oppilaita on niin kauhean mone.. mä kyllä paljon puhunki tästä niitten kanssa. Jotkut oppilaat on sellasia, et ne haluaa, että luokassa on hiljasta, et' he ei pysty keskittyy kun täällä on näin kauhee meteli. Osa oppilaista sanoo, että metelillä ei oo mitään merkitystä. Et' he pystyy kyllä tekeen. Et' on paljon hauskempan kun siellä on vähän ääntä. Mutta oiskohan se oppilaitten mielestä työrauha sitten sitä, että se rakentuu siitä miten ne älyää, että siellä luokassa muodostuu opettajan ja oppilaiden välinen suhde. Että kyse ei oookkaan mistään metelöimistä, vaan se on siitä, siitä just, että .. et kuinka siellä kohdellaan sitä opettajaa, et' jos opettajalle huudellaan, ettei oo sellasta selkeetä punasta lankaa siinä olemassa, nin sit siellä ei oo työrauhaa. Mitäs sä ajattelet?

+Mä mietin tota, että esimerkiksi monet .. maantietoo kun piti .. ne oli niitä tuttuja poikia liikunnasta jotka tunsin mut ja ne heitti sieltä välillä kommenttia ja mä olin sanonut, että hauskoja ja asiallisia kommentteja saa heittää, mutta typeryydet pitää jättää pois. Ne osas jättää ne typeryydet pois ja ne osas heittää hauskoja kommentteja ja sitte välillä siä tuli jotain väestökasvusta, sitten yhtäkkiä puhuttiinkin seksistä taas koko tunti ... yhtäkkiä saatto mennä, että ei se työrauha tosiaan ollu sitä, että me tehdään nyt tää näin ja olkaa hiljaa, vaan se meni niitten asiointien mukaan sillai .. ei siä hiljasta ollu.

-Se on vaan.. se on se vanhanaikanen käsitys varmaan, että työrauha on yhtä kuin hiljaisuus luokassa. Mutta oisko se työrauha joku tämmöinen vapaus ajatella tai oikeus .. mikä se on siis, et' ihminen voi itte työstää omia töitään, ettei muut puutu sitten siihen.

+Sitä on tutkittu sitä, että luokassa on hiljasta ja kaikki näyttää päällisin puolin okei. Sit niitä on pyydetty kirjottaa mitä ne tekee ne oppilaat sillä tunnilla, tai seurattu, observoitu sieltä jostain ... ni joku saattaa tuijottaa taulun yhtä kohtaa koko tunnin ..

..Ajatella ihan muita asioita.

+Nii ja sulkee koko systeemin ja .. semmosta se voi olla. Tämä oli nyt tässä....kiittämiset.

OPETTAJA 6

+Mitä tämä sana koulu tarkoittaa sinulle?

-No tietenkin se on ensimmäisenä työpaikka ... siinä.

+Siinä. Selvä. Mikä on sinun tehtäväsi koulussa?

-No liikunnanopettajana mä katson, et' mun tehtäväni on .. on lähinnä oppilaitten fyysisestä kunnosta huolehtiminen, mutta mä painotan ite hyvin paljon .. paljon myöskin ... myöskin ja nimenomaan tämmöstä tapakasvatuspöytä elikä .. elikä mä haluaisin paitsi liikkuvia, hyväkuntoisia lapsia kasvattaa niin myöskin hyväkäytöksisiä.

+Elikä jos..

-Yhteisöön sopeutuvia, jotka tuntee vastuunsa toisesta ja koulusta ja koulun omaisuudesta. Tähän tapaan.

+Eli liikuntakasvatusta tai kasvatusta liikunnan avulla?

+Mitä suurimmassa määrin. Omalla tavallani.

+Millainen on sinun mielestä hyvä tunti? Esimerkiksi liikuntatunti yleensä.

-No hyvä tunti on .. sen täytyy .. täytyy antaa oppilaalle jonkun näköisiä positiivisia elämyksiä .. se on tärkeetä, että oppilaat viihtyy sillä tunnilla ja niillä on niinku tämmösiä positiivisia kokemuksia, mutta kyllä hyvällä tunnilla pitää myöskin sanotaan tulla hiki, elikä ... tää fyysisen puoli pitää myöskin olla mukana. Tokihan siellä voi olla semmosia tunteja, joissa fyysisen puolen osuus on vähäisempi mut se, et' oppilaat lähtee hyvällä mielellä sieltä tunnilta pois ja tulee seuraavalle tunnille taas hyvällä mielellä. Ja odottaa sitä, että mitä tuleman pitää.

+ Joo. Onko tunti rakennettava sinun mielestäsi oppilaiden vai opettajan halun mukaan tai tavoitteiden mukaan?

-No molemmat täytyy .. täytyy tietenkin olla .. olla mukana siinä .. siinä ilman muuta, mitä pidemmälle edetään .. edetään lukiossa lähes tulkoon yhdeksänkymmentäviis prosentti sanotaan on oppilaiden ehdoilla, seiskalla mä katon, että .. et' tuota mä ite sanelen silloin, jos mä ymmärsin kysymyksen oikein, niin huomattavasti enemmän siitä tunnin kulusta mut, että mitä pidemmälle mennään, niin sitä suurempi osuus pitää olla oppilaitten päätöksellä.

+Sitten pureudutaan tähän työrauha-asiaan, että mitä sinun mielestä kuri tarkoittaa tunneilla?

-No mä oon semmonen niinku sä tiedätkin, niin opettaja joka vaatii semmosta, sellasta vähän niinku vanhanaikasta kuria. Mun mielestä siinä kurissa on tärkeintä se, että.. että tunti ei saa olla vallaton, toisin sanoen se pitää olla koko ajan hallinnassa niin, että ... että mä yhdistän kurin ja turvallisuuden, että tota se ei tarte olla tämmöstä sotilaallista, että tehdään komennon mukaan joku asia ja mä en pidä semmosesta ite.. ite laisinkaan vaan .. vaan oppilailta pitää olla turvallista ja sen mä pidän sekä henkisesti, että fyysisesti .. se mun mielestä olis ihanne, että oppilaat sais semmosen turvallisuuden tunteen, että ne uskaltais ilmasta itteensä ja, että ne sais antaa sen panoksen mikä heillä on, on niinku annettavanaan .. tätä mä koitan aina tähdentää ja joskus vähän kovillakin keinoilla, mut' se niinku se tärkeä asia mun .. mun kurinpidossa, että toinen oppilas ei saa millään tavalla häiritä eikä niinkun torpedoida ja estää niinkun kenenkään oppilaan toimimista eikä niin henkisesti kun fyysisesti, että siellä ois vapautunut hyvä meininki.

+Tähän palataan vielä myöhemmin. Haluaisitko, että tunnit olisivat rauhallisempia kuin mitä ne nyt on? Miltä vaikuttaa? Ovatko ne nyt rauhallisia tunnit?

-No mä sanosin, että jos taas mennään luokittain niin kyllä seiska luokan syksy on sellasta, että silloin mulla itellä on aina pinna kireellä ja silloin ne mun mielestä ei oo rauhallisia. On hyvin harva seiska luokka, että mä voin sanoa, että tunnit on rauhallisia .. toki siinä on se ikä juttu ja muuta ja se, että opitaan toinen toistemme tavoille, mutta osittain vielä kasillakin on silloin tällön, mutta tota mitä pidemmälle mennään niin hyvin suurelta osin mä voisoin sanoa, että tunnit on suhteellisen rauhallisia positiivisissa mielessä.

+Saako käyttäytyminen vaikuttaa numeroon?

-Sen pitää vaikuttaa.

+Selvä ja sitten .. millanen henkilö sinun mielestä ansaitsee kympin todistukseen .. meillä oli tossa just äsken puhetta ..?

-Nimenomaan meidän aineessa?

+Nii.. Eli sillä lailla jos lyhyesti pystyt kuvaileen tyyppiesimerkin, joka saa kympin liikunnasta?

-No mä sanoisin sillä tavalla, että aika lyhyesti .. tietenkin siihen vaikuttaa niinku puhuttiin nää taidot osaltaan, että sitä kymppiä en mielelläni antais henkilölle jolla liikuntataidot ei sitä todella edellytä, et' siinä pitää olla tietyt kriteerit kaikissa näissä koulun lajeissa mitä meillä on esillä, mutta sitten se toinen puoli niin toisaalta vaikk' on kuinka taitava niin sinne pitää .. sanotaanko käyttäytyä sillä tavalla, että ottaa huomioon toiset ja se mitä mä oon ite sanonu monta kertaa, että pitää yrittää ja näyttää se minkä ite pystyy, elikä mä arvostan sitä, että niillä tunneilla tehdään tunnollisesti ja omien kykyjen mukaan toiset ottaen huomioon jopa kympin oppilaalta pitää edellyttää sitä, että se pystyy myöskin paitsi ottaen huomioon toiset ja kunnioittaa toisia, niin myöskin avustaa ja auttaaan toisia jopa toimiin tietyllä tavalla apuopettajana. Et' kyllä kympin oppilaalta vaaditaan tällasta vähän pidemmälle menevää toisten huomioon ottamista kuin se, että ei loukkaa niitä eikä .. eikä muuta vaan, että on valmiuksia myöskin opastaa toisia ja toimia tämmösenä ryhmän vetäjinä tietyissä tilanteissa.

LIITE

+Ootko huomannu onko oppilailta erityisiä keinoja ärsyttää tai hermostuttaa sinua?

-Saattaa ollakin tietysti kun ne oppii tunteen .. tunteen, että mistä joku hermostuu niin .. niin tota .. Toi oli kyllä semmoinen kysymys, että .. mä en tota koskaan ihmeemmin pohtinu ja miettiny, mut että .. kyllä musta löytyy semmosia piirteitä, että ne tietää, että tosta Olkkola hermostuu, mut' en tiedä, että .. minusta niitä ei niinkun hirveesti kyllä oo käytetty, että emmä niinku koe, että se on mun työssä mikään ongelma.

+Entäs sitten yleisesti meidän koulussa niin .. onko semmoinen .. meidän koulun säännöissä semmoinen mitä oppilaat rikkoo niinkun tietoisesti tai tahallaan .. joku esimerkkisääntö mikä on ihan selkee, että oppilaat tekee sitä tahallaan?

-No ulosmeno on kaikista .. välitunneilla ulos meno on kaikista selkein ja siinä tehdään nimenomaan ja tietentahtoen .. vaikeutetaan sitä valvovan opettajan toimintaa ja se on ihan ykkönen.

+Tää on tullu monelta muultakin tää sama. Sitten työrauha.. tai voiko oppimista tapahtua.. tapahtuakaan, jos ..tunneilla on hiljaista?

-Nimenomaan meidän lajissa, niin ei .. eihän siellä oppitunnilla o koskaan hiljasta ja kyllä semmoinen ajatusten vaihto kuuluu .. emmä kannata semmosta työrauhaa, että siellä istutaan täysin tuppisuuna .. kyllä siellä saa olla ajatustenvaihtoo ja esittää mielipiteitä, mutta .. mutt' sitten jos se menee semmoseks asiattomaks, että ei puhuta siitä tunnin aiheesta ja puhutaan jostain muista asioista taikka häiritsevässä mielessä, niin silloin tietenkin se on negatiivinen mutta, että minusta ei oo hyvä, että ollaan täysin tuppisuita .. ei oo hyvä tilanne oppimisen kannalta.

+Sitten tämmösiä tietynlaisia tilanteita tulee tässä seuraavaksi. Mitä teet jos oppilas haistattelee?

-Minulle?

+Niin.

-No mä poltan päräeni kyllä .. mä poltan kyllä päräeni siinä tapauksessa .. ja todennäköisesti suutun aika silmittömästi ja haukun pystyyn ja sitten kun mä oon vähän aikaa saanu purkaa itteeni ja todennäköisesti puhunu aika koviakin niin sitten mulla on yleensä tapana rauhoittua ja selittää niinkun, että minkä takia näin ei voi menetellä, mut mä yleensä tos tilanteessa suutun ensin silmittömästi.

+Mitäs teet jon oppilas tahallisesti rikkoo jotakin, esimerkiks pistää puukolla koripallon puhki.

-No joo kyllä mä siihenkin reagoin hyvin voimakkaasti jos mä havaitten, että tahallisesti tehdään jotain, et mun tapani on kyllä reagoida hyvin voimakkaasti tämmösiin .. tälläsiin ja sitten taas jatkaisin vastausta niinku tossa äskön, et' sit mä myöskin kyllä rauhotun äkkiä ja puhun muutaman sanan jälkeen ja sitten sovitaan asia ja mä panisin sen sitten korvaamaan sen vahingon, se on mun mielestä tärkeää, että tämmöinen tahallinen vahinko, niin oppilaille selitetään, et' näin ei voi tehdä ja minkä takia ei voi tehdä ja että se korvautetaan.

+Mitä teet jos oppilas satuttaa toista oppilasta tahallisesti?

-Joo, kyllä siinä aika pitkälle pätee samat totut kaavat, että tota sitten taas siinä lopputilanteessa vetoaisin tämmöseen empaattiseen ajattelutapaan elikä kyselisin siitä, että miltä tuntuu istästä jos näin tapahtuis ja sitten tota must on aina tärkeää, että se sovitaan se tilanne ja et' se ei niinku jatku ja jää siihen vaan mä panisin ne sitten sopimaan keskenään.

+Mitä teet jos oppilas valehtelee .. tiedät, että kaveri valehtelee nyt ?

-Joo sitä tapahtuu tota aina silloin tällön ja tota siinä mä reagoin aina vähän toisella tavalla, että jos mä tiedän se valehtelee niinku kysymys kuulu, niin tota mä annan ensin oppilalle .. tämmösiä tapauksia on ollu tässä pitkän talve .. annan ensin oppilaan kertoo sen oman versionsa ja tota noin .. sitten hyvin päättäväisesti mä yleensä siinä tilanteessa sanon, et' oli hyvä tarina mut, että me molemmat tiedetään, että asia on näin .. Enkä anna niinku yhtään periks siitä jos mä tiedän, että asiat on toisin ja se yleensä päättyy siihen oppilaan on se pakko myöntää ja mä yleensä oon tos tilanteessa kyllä aika rauhallinen, että ihan kylmästi vaan aikuisen ihmisen auktoriteetillä panen sen oppilaan niinku tunnustamaan, että nyt tuli puhuttua palturia ja sitten asiat sovitaan ja tehdään sen mukaan mikä vunkin tilanteen kohdalla on sitten aiheellista.

+Mites semmoinen, että mitä teet jos huomaat, että nyt ei tunti suju, että on sähläystä ja on häirintää ja pojat juoksee hippaa niin mitä teet?

-Joo mä melkein siinä tilanteessa puhallan pilliin ja pelit seis ja .. ja tota noin mä katkasan sen toiminnan ja sanon, että mitä mieltä te olette ite, että onko tää nyt semmosta toimintaa mikä oppitunnilla teidän mielestä kuuluu olla, että jos oisit opettaja .. usein vetoon siihen, että jos oisit opettaja niin mitä sä tämmösesä tilanteessa teet ja onko teidän mielestä niinku jotain hämminkiä tässä ja tota .. sit mä puhusin vähän aikaa todennäköisesti siinä ja riippuen omasta mielentilasta joko vähän kiihtyneemmin taikka sitten rauhallisemmin ja sitten sitä tuntia jatkettas ja yleensä se on aika monta kertaa kyllä tehonnut.

+Miten .. tästä on olluikin meillä puhetta, että miten herkästi annat jälki-istuntoa? Ja onko siitä sinun mielestä hyötyä?.. Tässä nyt tulee kaks' kysymystä.

-Joo. No mun tapoihin ei kyllä kuulu jälki-istunnon antaminen, et' mä en anna mielelläni ja mä katson, että siitä ei oo niinku vastaavaa hyötyä, et' mä teettän mieluummin aina jotain muuta ja varsinkin .. sanotaanko tämmöinen tilanne niinku esimerkiksi nyt tuli tänään, että jos mä oon jostain asiasta verratunut .. on kaveri tehny jotain väärää, on se sitten poltanu tupakkaa tai jotain muuta vastaavaa ja mä oon siitä sanonu ja ett tota seuraavalla kerralla mun on tästä pakko kirjottaa, että .. vetoon, että ensin .. et' tää .. me ei tavata enää näissä puutteissa, et' sit jos se ei tehoo ja mä olen luvannu niinku sen jälki-istunnon antaa niin mä annan silloin tai jostain varusteista jos mä oon luvannu neljän viiden kerran jälkeen tulee jälki-istunto .. mä annan tai jos mä jossain tapauksessa haluan .. tunnen kaverin sillä tavalla tai perheen, että mä haluan viestittää sinne kotiin, että siellä niinku tiedetään tää tilanne .. niin silloin annan, mutta periaatteessa oon sitä mieltä, että jälki-istunto ei oo hyvä tapa hoitaa asioita eikä sillä kovin suurta funktio oo, että hyvin harvoin annan.

+Mä selostan sen tuolla jossain kirjoituksen vaiheessa, miten meidän koulussa toteutetaan noi jälki-istunnot. Sitten .. Mainitse kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Mitä opettajan täytyy hallita?

-No ensimmäin sen täytyy osata asiansa, elikä sillä täytyy olla ammattitaito niin, että tota ne oppilaat tietyllä tavalla kunnioittaa sitä opettajaa sen ammattitaidon takia, et' se on yks' semmoinen asia mistä pitää lähteä ... Sitten opettajan pitä olla sillä tavalla positiivinen .. täs itellä mä koen, että mulla on .. mul on ollu viime vuosina hankaluuksia, että opettajan pitää olla semmoinen positiivinen ja lähestyä oppilaita positiivisesti ja sanotaanko iloinen ja tämmönen tarttuva, et' jos tunnin alottaa negatiivisella tavalla niin todennäköisesti se ei johda kyllä tulokseen, että tämmönen empaattinen, positiivinen, aktiivinen .. tuliko siinä jo kolme..

+No siinä on nyt oikeestaan aines ja positiivisuus..

-Joo. Ja tota mitä mä nyt viä tohon sanosin .. vähän sitä samaa, että innostunut asiastaan, että .. oppilaan täytyy nähdä, että opettaja on sen oman asiansa takana ja innostunut siitä, et' ei se oo semmosta niinku väkisin puurtamista ja tämmöstä hauki on kala, hauki on kala systeemiä vaan .. nää asiat on mun mielestä tärkeitä.

+Sitten vastaavasti kolme hyvän oppilaan ominaisuutta?

-Mun mielestä ... yks semmoinen tärkeä asia on, että oppilas osaa ja malttaa kuunnella mitä opettajalla on asiaa. Yleensä ainakin liikunnassa niin opettaja ei hirveen paljon puhu mut se, että sen täytyy osata oppilaita ... osata kuunnella se mitä opettajalla on hänelle asiaa, se on mun mielestä henkilökohtaisesti mulle tärkeä, ja sitten toinen asia on, että tota oppilaan täytyy olla semmoinen toisiin .. suhtautua toisiin oppilaisiin positiivisella tavalla, että se tota.. vaikka se ois kuinka hyvä niin se ei vähättele toisia ja vaikka se ois huonompikin niin se ei toisaalta karttele toisia vaan .. vaan sillä on tämmönen terve itseluottamus, et' se pystyy ja uskaltaa ehkä toisten painostuksestakin joskus huolimatta niin tehdä parhaansa. Oliko siinä vielä joku?

+No siinä on nyt ollu, sitten lisäkysymys oikeestaan tähän, että onko sinun mielestä hyvä oppilas .. tai onko kym.. täytyykö hyvän oppilaan olla siis kympiin arvonon .. siis miten mä nyt sen sanoisin? Siis voiko hyvä oppilas olla esimerkiksi kasin oppilas?

-Vaikee kysymys. No jos mä aattelen liikuntaa niin tota kyl se tietysti ehkä voi olla, mutta jos tota noin .. kasihan on hyvä, ysi on kiitettävä, että jos ihan näin terminologisesti mennään niin hyvä oppilas voi olla kasin oppilas, mutta mä hyvin mielelläni antasin hyvälle oppilalle kiitettävän arvosanan elikä ysin, jos se tekee niitten edellytysten mukaan mitä hänellä on.

+Meillä oli just äsken puhetta tästä lihavuus laihuus jutusta ja liitty varmaan vähän siihenkin.

-Joo. Kyllä.

+Sitten tuota lyhyesti voisit .. mitä sinun mielestä tarkoittaa .. nää on suoraan meidän opetussuunnitelmasta .. koulun opetussuunnitelmasta. Mitä sinun mielestä tarkoittaa semmoinen esimerkiksi kuin työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?

LIITE

-No, se tarkoittaa sitä, mitä tossa oikeestaan vähän tulikin elikä .. elikä tota .. jos lähetään sieltä päästä, ett' opettaja yleensä tai oppilas voi itekkin asettaa itellensä tavoitteet niin, että sillä on selkee tieto mihinkä jollain opetuksella ja projektilla, asialla pyritään .. tiedostaa sen, että mihin sillä pyritään ja sit se tekee parhaansa sen päämäärän saavuttamiseksi .. tämmöstä mä ymmärrän näillä asioilla.

+Sitten. Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?

-Niin sen vois sanoo, että se on .. käyttäytyy hyvin ... on hyväkäyttöksinen oppilas, että se kunnioittaa vanhempia, opettajia, kavereita, kavereitten erilaisuutta, hyväksyy toisten erilaisuuden, ei kiusaa ja noudattaa niitä noin konkreettisesti niitä sääntöjä mitä koulun sanotaanko siinä .. mikä se on se ..

+No just se opetus suunnitelma ja järjestyssäännöt.

-Järjestyssäännöt ja nää yleiset normithan nyt on vähän laajemminkin ja mitä nyt kuuluu tämmöseen hyvään käytökseen.

+Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?

-No, se tarkoittaa tätä sosiaalisuutta. Sosiaalisuutta, että tota kaikissa tilanteissa ottaa huomioon toiset, ei pyri määrääleen toisia oman tahtonsa mukaan vaan osallistuu tämmösiin ryhmätoimintoihin ja yleensä ryhmässä toimimiseen tasavertasena olematta siellä sen kummemmin hallitsevana kuin toisaalta ihan passiivisenakaan.

+Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?

-No siinä on tieteenkin se, että ei tietien tahtoon vahingoita koulun omaisuutta ja se, että kun jotain annetaan .. meidän tapauksessa mailoja, palloja ja niin edelleen niin palautta ne myöskin paikolleen ilman eri komentoa elikä pitää niitä niinkun omanna .. jopa jossain tapauksessa paremminkin .. yhteistä .. omia voi kohdella jo vähän heikomminkin, et arvostaa sen yhteisen omaisuuden merkityksen.

+Tuntee vastuuta omasta työstä?

-Se liittyy siihen tavoitteellisuuteen osataan, että .. että tiedostaa minkä takia koulussa ollaan ja pienemmissä mittakaavoissa tiedostaa kunkin.. jopa kunkin tunnin tämmösen tavoitteen ja tekee parhaansa näitten tavoitteiden saavuttamiseksi.

+Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?

-No, se onkin jo vähän .. vähän vaikeempi kun siinä on se kulttuuri sana. Siihen on vähän vaikeee kyllä vastata mitä se nyt sitten tarkoittaa tää kulttuuriympäristö ... Mä en tohon oikeen osaa sanoo.

+Hyväksyä itsensä?

-Joo se on semmonen vaikee asia monta kertaa kasvavalle .. jos se on aikuisellekin .. hyväksyä itensä, koska meillä on aina tiettyjä puutteita, on vahvuuksia ja heikkouksia .. mä ymmärtäsin noin koulun oloissa sitä, että ei niinku tota omia puutteitaan ja epävarmuuksiaan peittääkseen käyttäydä korostetun tämmösellä näkyvällä tavalla tai yritä peittää tämmösen koviksen taakse niitä omia puutteitaan vaan koittaa löytää sen oman minänsä ja uskaltaa olla myöskin erilainen.

+On esteettisesti kokeva?

-Joo se on tietyllä tavalla tämmöstä luovuutta. Luovuutta elikä tota arvostaa tämmöstä .. tämmöstä loppuunvietyä asiaa ja tota, kauneutta ja esteettisiä arvoja ja meidän tota noin ... aineessa se tulee esille ehkä parhaiten jossain telinevoimistelusuorituksessa taikka tanssijutuissa, että pyrkii tekeen sen kauniisti sen asian eikä vaan riitä se, että menee läpille, vaan pyrkii tekeen sen esteettisellä tavalla sen asian mitä tekeekin.

+Sitten viimeisenä tulee .. On eettisesti tiedostava?

-Joo se on näitä uskontokasvatuksen periaatteita ... elikä tota kaikenkin kasvatuksen periaatteita ... Sanotaan arvostaa toista, mun mielestä nää uskonnosta tutut sanat ja ajatukset, että tee toisille se mitä haluaisit tehdä itelles niin se on, ett' ymmärtää tämmösen asian, että jokainen ihminen on arvokas ja tota sen minkä teet toisille, niin sen pitäis kelvata sulle itellekin. Mun mielestä se on aika hyvä eettinen ohje. Vuorisaarnan sanoma.

+Sitten semmonen kun oot ollu pitkään opettajana, niin työrauhan kannalta onko tapahtunut muutoksia ja miltä tulevaisuus näyttää?

+Kyllä muutoksia on tapahtunut, mä en tiedä se .. siinä on tietysti aina työrauhassa kaks' tekijää on opettaja ja on oppilas, mutta jos lähtee oppilaista niin tota tuntuu, että ala-asteelta tulee huomattavasti sellasta aineesta, jolle se semmonen vanhanaikainen kurinalanen opetus on vierasta, että siellä on työtavat ollu huomattavasti vapaampia ja tähän liittyy sitten taas tää .. niin ehkä myöskin kotikasvatus ja lapsista välittäminen on minusta vähäempää mitä se on ollu aikasemmin, ett' on tämmönen peruslevottomuus ja sitten kun ite vanhenee niin vanhenee ja tulee tämmönen negatiivinen rutini työhön niin tää skisma tulee niinkun tavallaan vielä voimakkaammaks, että ei ite jaksaa olla enää niin pitkäpinna ja joustava, että pelkään, että viimeiset työvuodet tulee oleen kummallakin suhteella .. kummassakin suhteessa niin vaan huonompaan suuntaan menoaa, sekä oppilaitten käytöksen osalta .. toisaalta saattaa olla näinkin mä on kyllä tietyllä tavalla tämmönen optimisti, että tää on jollain tavalla aaltoliikettä tääkin asia, että vielä tämmöset hyvät tavat ja tämmöset tulee kunniaan toisella tavalla kuin mitä ne on nyt, et nyt ollaan aikalailta semmosessa huonossa vaiheessa mut' se vaatii siis meidän koulun tasolla niin opettajien yhteistyön paranemista, jotta niinku porukalla pystytään tavallaan vaatimaan ja edellyttään ja valvomaan niitä, että .. ja antaa semmosta esimerkkiä, että on tämmönen positiivinen ilmapiiri niin kyl' mä uskon, että ei tää niinku koko ajan huonompaan suuntaan kyllä mene.

+Tossa oli puhe siitä, että ala-asteella on jo vapaampia työmuotoja niin sopiiko se sinun mielestä kaikille oppilaille ?

-Ei. Ei välttämättä sovi, se vaatii .. vapaus vaatii aina tiettyä vastuuta ja kypsyyttä ja tota mä on ihan varma, että kaikki oppilaat ei pysty vapaassa työskentelyssä hyödyntään .. se sopii hyvälle, jotka osaa keskittyä ja niinku tässä puhuttu näistä tavoitteista ja muista, että tota niille se sopii mutta mä pelkään, että heikompi lahjaset oppilaat ja ehkä muutenkin niin sanotut heikommat oppilaat ei välttämättä saa sitä hyötyä .. niin paljon hyötyä tämmösestä vapaasta opiskelusta kun ehkä vähän .. ett' se menee vähän niinku tavallaan joillain vähän överiks tämmösen pelleilyn puolelle .. tää on nyt ainakin tällä hetkellä mulla ..

+Niin sä sanoit, että pystyy toiset keskittyy paremmin .. toisilla se menee pelleilyks, ja sit se vaikuttaa tietysti siihen koko ...

-Kyllä se saattaa jonkun ryhmän toiminnan .. ei siä tarte olla kun yks' henkilö joka koko luokassa taikka ryhmässä tämmönen koheltaja niin se tämmösessä vapaassa tilanteessa hyvin äkkiä sabotoi koko ryhmän toiminnan, mut periaatteessa mä on kyllä sitä mieltä, että tietty vapaus kyllä pitää olla .. ei semmonen .. kaivossa kannettu vesi ei pysy vaan, et' se .. oppilaitten täytyy niinku ite omilla kokemuksilla hankkia sitä tietoa ja taitoa, että ite tekemällä kyllä oppii, mutta että jotkut semmoset selvät raamit täytyy kuitenkin olla.

+Nyt saat pari minuuttia miettiä laitetaan nauhuri pois niin .. miettiä sanaa työrauha ja mitä se merkitsee elikä semmonen kokoova ajatus tähän loppuun.

-Elikä kysymys oli, että mitä minä ymmärrän työrauhalla, mikä on työrauha? Ensinnäkin mitä mä en sillä ymmärrä niin työrauha ei oo sitä, että joku niinkun armeijassa komentaa ja käskää ja kaikki muut on hiljaa se on tietysti yks' muoto työrauhaa mutta ehkä huonoin sellanen .. Minusta työrauha on tilanne jossa oppilas on sisäistänyt minkä takia hän on tekemässä ja mitä hän on tekemässä. Elikä tietää ja hyväksyy ja ymmärtää mistä on kulloinkin kyse ja mikä on niinku päämäärä mitä me .. tämmönen tavoitteellisuus ja se, että pyrkii sitten tuota omilla kyvyillään mitä hänelle on siunattu, niin tähän päämäärään muita häiritsemättä elikä tekee oman parhaansa eikä häiritte tuota muita ja hyväksyy sen, että siellä on osa jotka etenee nopeemmin asiassa ja osa joka etenee hitaammin asiassa elikä kaikki ei oo samalla viivalla ja pystyy tämmösessä työyhteisössä antaan siihen oman panoksensa parhaalla mahdollisella tavalla ja .. tota ehkä se on se ydinasia ja, että omalla käytöksellään ei häiritse työyhteisön toimintaa vaan edistää sitä tavoitetta kohden, siinä ois mun mielestä työrauhan ydin.

+Kiittämiset.

OPPILAIEN VASTAUKSIA (esikysely kirjallisena)

Millainen on hyvä ---tunti?

1.Mitä tarkoittaa Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?

2.Mitä tarkoittaa Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?

LIITE

3. Mitä tarkoittaa Tiedostaa ihmisten riippuvuuden toisistaan?

4. Mitä tarkoittaa Tuntea vastuuta yhteisestä omaisuudesta?

Vastaus 1

Hyvä -mikä tahansa- koulutunti

On sellanen, että siellä saa puhua jonkin verran. Maikka ei saisi nipottaa ihan "turhasta" pikkukeskustelusta!

Tunnin aihe olis kuvailtu, kerrottu (maikka kertoo) hauskalla kiinnostavalla tavalla, eikä vaan paasaten päätöksellä...

1. Tekee hommansa hillitysti ja hallitusti, esim. kaikki tehtävät tms. tulee tehtyä ajallaan. Ei höselällä tai sekoile. Istuu pyrstöllään, eikä apinoi roikkuen kattolampusta...
2. (Käyttyy yhteisten "hyvän käytöksen sääntöjen" mukaisesti)
3. Tajuaa sen, että kaikki ihmiset on tarpeellisia. Ketään ei sorreta tai syrjitä -jokaista tosiaan tarvitaan
4. Ei hajota esim. koulun tavaroita, vaan tajuaa, että ne on kaikkien ja jos joku mulkero menee kettuuksissaan hajottamaan niitä, niin sitten ei oo enää kellään kivaa ja sillai & niin pois päin.

Vastaus 2

Millainen on hyvä hissantunti?

Vois vähän rajoittaa niitten tyhmiä kommenttien mölyttelyä. Vähän voi heittää vitsejä, mutt' kaikella on rajansa. Kaikki ei voi nimittäin opiskella, kun eräät pölättää koko ajan. Ollis hyvä jos alkunumista vois tarkistaa läksyt, sit kirjotettais vihkoon jotain ja sit tehtäis tehtäviä.

1. Tekee läksyt aina.
2. Ei riko sääntöjä, toimii niin, ettei kukaan vahingoitu.
3. En ymmärrä.
4. Ei varasta, ei riko sitä, mikä ei ole omaa.

Vastaus 3

Millainen on miellyttävä tunti?

Uskonnon tunti

Katsotaan video (joskus) edes.

Keskustellaan yhdessä

Opettaja ei saa olla tosi tiukka.

1. Tekee tehtävät, kuuntelee opettajaa.
2. Kuunnella kaiken tarkasti.
3. Olla kavereita toisille
4. Ei saa hajottaa koulussa mitään.

Vastaus 4

Hyvä liikuntatunti on sellanen missä pelataa esim. sählyä tai pesistä tosissaa ja on mukava maikka. Se on hyvä liikkatunti.

1. Tekee tunnilla tehtävät parhaansa mukaan. Eikä riehu ja sählää
2. Toimii sääntöjen mukaan
3. Tietää miten ihmiset tarvitsee toisiaan
4. Ei riko, varasta, sotke yhteistä omaisuutta kaikkien yhteistä esim. koulun tavarat

Vastaus 5

Millainen on hyvä liikuntatunti?

Ollis monta mahdollisuutta tunnilla. Eli olis mahdollista tehdä montaa lajia tunnilla, koska se on tosi kyllästyttävää ku tehdä vaa yhtä lajia tunnilla. Kävelylenkit olis tosi mahtavia.

1. Työskentelee tavallaan pakotettuna, mutta haluaa myös itse tavoitella.
2. Ei tavallaan hyväksy ei-hyvästytyjä normeja - on "kunnollinen" / asiallinen.
3. En osaa vastata.
4. Yrittää kaikin tavoin pitää hyvää huolta yhteisistä omaisuuksista.

Vastaus 6

Millainen on hyvä liikunnantunti?

Hyvä liikunnantunti on sellainen, että opettaja kertoo asian ja opettaa sen. Opettajan täytyy myös näyttää se asia, koska kaikki eivät aina osaa kaikkea. Minusta esim. Lento- tai rantapallo on hyvä liikunta-aine, koska siinä saa liikkua ja täytyy olla koko ajan tarkkana.

Hyvässä liikuntatunnissa yleensä oppii aina jotain uutta ja opettajan tehtävänä on myös saada oppilaat innostumaan siitä aineesta. Sellainen on hyvä liikuntatunti.

Miksi siellä on kivaa?

-Koska isäni on pelannut n. 10 vuotta lentopalloa ja olen seurannut sitä koko ajan - sen 10-vuoden ajan ja olen itse harjoitellut ja innostunut siitä aiheesta.

1. Kun työskentelee kurinalaisesti, se tarkoittaa, että suostuu työskennellä juuri niin kuin opettaja sanoo ja kun työskentelee tavoitteellisesti haluaa olla todella hyvä ja saada todella hyvä todistus.
2. Että, ei mene rikkomaan niitä normeja ainakaan tahallisesti
3. Että, joku kertoo tai julkaisee toisten riippuvuuden toisistaan.
4. Että ei mene rikkomaan tai muuten hajottamaan, sottaamaan tai kriminaalisomaan yhteistä omaisuutta, vaan haluaa kunnioittaa sitä omaisuutta.

Vastaus 7

Ihana liikuntatunti on, että pelataan jotain mukavaa peliä esim. sählyä, futista, joskus uintia, lentopalloakin. Liikkatunnilla ei pidä kirjoitella mitään, liikutaan vaan.

1. Ei hillu tunnilla ja tekee vaaditut tehtävät
2. Ei toimita vastoin koulusääntöjä
- 3.
4. Ei katsota vain vierestä, kun kaverin takin taskulla käy käsi

Vastaus 8

Tällainen on hyvä liikunta tunti

Kun pelataan lätkää, koska se on jännittävää. En keksi enää muuta.

1. Työskentelee itsenäisesti
2. Kunnioittaa sääntöjä
3. Joo
4. Kunnioittaa yhteistä omaisuutta.

Vastaus 9

Millainen on hyvä liikuntatunti

Hyvä liikunnan tunti olisi sellainen, että pelattaisiin sählyä. Ja juuri sählyä siksi, että siitä pitää kaikki ja se on hauskaa.

1. Työskentelee itsenäisesti.
2. Kunnioittaa yleisiä sääntöjä
3. -
4. Ei riko yhteisiä tai toisen tavaroita.

Vastaus 10

Hyvä liikunnan tunti on mukava, ehkä hkinen, pelataan sählyä

1. Saavuttaa tavoitteet eikä riehu tunnilla
- 2.

LIITE

- 3.
- 4.

Vastaus 11

Millainen on hyvä tunti?

-hyvä liikuntatunti on sellainen, että tehdä jotain hauskaa, ja ope on sellai kiva eikä valita joka asiasta. Nii että sillai.

1. Työskentelee väkisin, mutta yrittää silti parhaansa
2. Noudattaa sääntöjä
- 3.
- 4.

Vastaus 12

Millainen on hyvä liikuntatunti

Pelataan jotain koko tunti eikä tehdä mitään tyhmiä harjoituksia. Sählyä paljon enemmän. Miks' harjoitukset on tyhmiä?

1. että opettaja on kireä ja koko ajan uhoamassa.
- 2.-
- 3.-
- 4.-

Vastaus 13

----tunti ei ole Opettaja x:ää, vaan mukava sijainen, ei nalkuttaisi. Jossain määrin saisi hölöttää.

1. Hiljaa ja kuuntelee.
2. Ei mollaa opettajaa.
- 3.
4. Ei riko mitään.

Vastaus 14

Millainen on miellyttävä liikuntatunti?

Hauska tai miellyttävä liikuntatunti on "rento". Vähillä saa olla (tietty) "kidutusta" vaikee selittää! Kiva ope on ehdoton!

Ja kun sellanen on ni liikuntatunnit on ihan hauskoja! (Liikuntatunneilla saisi olla) tai kivimpia "aiheita" on suunnistus, lentopallo, kuntotestit (riippuu tilanteesta) ym.

1. Työskentelee moitteettomasti, läksyt on aina tehty ja on asiallisesti tunnilla (aina)
2. Noudattaa luokan sääntöjä?
3. Kaverit välittää toisistaan .. ym?.
4. Yhteiset tavarat (koulun) pysyy tallessa ei hajoa eikä häviä mysteerisesti

Vastaus 15

Millainen on hyvä kässän tunti, kun ei tarvi tehdä mitää.

1. En tiedä
2. En tiedä
3. En tiedä
4. En tiedä

Vastaus 16

Hyvä liikuntatunti on sellinen, että siellä saisi vaan hölöttää ja löhötä koska silloin hölisee kokopäivän hölinät.

1. Työskentelee rauhallisesti.
2. Tekee kaikki sääntöjen mukaan.
- 3.
4. Ei heittele tavaroita.

Vastaus 17

Hyvä liikuntatunti

Pelataan sählyä siksi, että se on kivaa

1. Tekee läksyt aina
2. Pimpelipom
3. Pimpelipom
4. Ei varasta.

Vastaus 18

Millainen on hyvä liikuntatunti?

Pelataan jotain, koska pelaaminen on kivaa, koska siinä voi tehdä pisteitä tai maaleja.

1. Työskentelee ahkerasti ja vertailee ja tarkastelee asioita.
2. Noudattaa esim. kirjoitussääntöjä.
3. Tietää millaista olis olla yksin.
4. Ei riko tai sotke toisen tai yleisiä tavaroita.

Vastaus 19

Tällainen on hyvä liikuntatunti--

Sellainen, että oon nyrjäyttänyt nilkkani, eikä tartte liikata tai muute vaa ei tartte tehdä mitää.

Hyvä hissan tunti...

On vapaata, tai katottas jotain leffaa.

1. On hiljaa ja tekee kaikki mitä pitää.
2. Jaa-a. Vastaa heti ku kerrotte mikä on normi!
3. Jotain vaa
4. Sillee ettei riko tavaroita tai varasta.

Vastaus 2

K:Mä teen semmosta haastattelua Jyväskylän Yliopistoon missä tota .. missä tota kysellään; Mitä mieltä oppilaat on ja mitä ajatuksia taas opettajilla on semmosesta kun työrauha. Haetaan sitä, että joskus vois ehkä oppilaat ja opettajat ymmärtää toisiaan viimesen päälle. Onko niin, että opettajat aina ymmärtää teitä?

L: Joskus ymmärtää.

K: Joskus.

L: Yy.

LIITE

K: Nimittäin jos tästä joskus ois jotain hyötyä et niinku joku viittis lueksella sitten kun tämmösen systeemin tekee. Ensimmäinen kysymys on nyt semmoinen että, mitä tää koulu merkitsee teille? Tää on niinku sana. Onko se vaan sana vai onks se jotain muuta?

L: Koulu?

K: Koulu.

L: Siä tehään töitä.

K: Töitä?

L: Niin tai pitäis tehdä.

K: Joo.

L: Opiskella.

K: Mitä varten T käy koulua?

T: Saa paremman työpaikan.

K: Saa hyvän työpaikan. Minkä takia M käy koulua?

M: Saa hyvän työpaikan.

K: Mikäs tän nuoremman nimi on?

R: R.

K: R?

R: Paremmat mahdollisuudet jatkokoulutukseen.

K: Joo-o. Entäs L?

L: No tekeen kaikennäköstä et' pääsee työpaikkaan. Vaikka pelaan ammattilaiseks jääkiekkoo.

K: Ammattilaiseks jääkiekkoo. Tykkääks sä liikunnasta?

L: Tykkään.

K: Mitä teijän mielestä tää sana työrauha tarkoittaa?

L: No, et kukaan ei häiritte, kaikki saa tehtyä työnsä, keskittyä työhön.

T: Saa rauhassa tehdä työnsä.

K: Onks kaikki samaa mieltä? Työrauha tarkoittaa, että kaikki saa tehdä rauhassa töitä. Minkälainen sun mielestä L ois hyvä liikuntatunti? Noin niinku nopeesti kuvailtuna. Mitä siel tapahtus ja mitä siellä olis?

L: Siis niinku mitä aineita?

K: Jos aatellaan noin yleensä. Minkälainen se voisi olla?

L: No, totellaan opettajaa ja se sanoo ... sit' tehään sen mukaan kukaan ei väitä vastaan.

K: Tuleeks siellä hiki siel tunnilla vai?

L: Tulee tulee.

K: Ollaanks siel vaan...

L: Riippuu missä lajissa, jos liikuntatunnilla .. mitä meil nyt oli tässä?

K: Marssia?

L: Terveysoppia, niin siinä ei tu hiki niinku jalkapallossa ja jääkiekossa ja koripallossa.

K: Minkälainen on M:n mielestä hyvä liikuntatunti?

M: No, tulee siin hiki ja ei veltoilla.

K: Ei veltoilla. Mites se veltoilu? Voiks semmosta tapahtua?

M: Voihan sit, niinku pitää vaikka juosta, ni kävelee vaa..

K: No tota, onko teidän liikuntatunneilla hyvä kuri?

L: O.

K: Miten se näkyy? Teeteks te aina niinku käsketään?

L: Joo, mut heti ku silmä välttää niin kumminki fuskataan.

K: Minkä takia te sitten heti fuskaatte ku silmä välttää?

L: En mä fuskaa!

K: Ei mutta, minkä takia joku fuskaa jos...

L: Ei kiinnostaa.

R: Tai ei osaa.

K: Niin tai ei osaa. Teidän mielestä pitäis olla hyvä kuri liikuntatunneilla.

L: Joo. No se vähän helpottaa.

K: Menisittekö te mielummin tota .. sellaselle liikuntatunnille jolla on hyvä kuri vai semmoselle jolla on niinku .. saa tehdä mitä haluaa?

Kaikki: Joo.

K: Tarkottaako se hyvä kuri sitä, että opettaja sanoo aina mitä teijän pitää tehdä?

L: Meille se sanoo kerran, sit me tehään sitä.

K: Joo. Onks se sillä lailla, että opettaja aina sanoo sen mitä tehdään vai haluaisitteks te ittekin päättää joskus?

L: No, joskus me voidaan ittekin päättää.

K: No, tota pitäskö liikuntatunti sillai rakentaa .. kun me suunnitellaan noita liikuntatunteja nin opettajan vai oppilaiden mielipiteitten mukaan?

L: No, Oppilait.. eiku opettajat yleensä menee, mut voishan se olla et molemmat.

K: Molemmat?

L: Joskus voisi olla.

K: Mites se täytyis olla sitte joku yhteinen systeemi kirjoitettais toiveita ylös?

L: Yy.

K: Tota .. Voiko semmoselle oppilaalle teidän mielestä antaa kympin liikunnasta, joka tota käyttäytyy huonosti siellä tunnilla.

T: Ei. Ei voi.

K: Miksei?

L: Ai jos tekee hyvin liikkeet?

K: Niin, jos se on tosi hyvä vaikka telinevoimistelussa ja juoksee kaks tonnia kauheesti.

L: No se juoksee kaks tonnia...Ei osaa muuta .. sillä on hyvä kunto..

K: Mut jos sitten pelaa tosi hyvin ja vaikka..

L: Mitä se pelaa? Mitä sä kysyt?

K: Niin, että voiko sille oppilaalle antaa kympin, joka on hyvä liikuntataidoissa, mutta ei osaa käyttäytyä, ei..

L: Ei jos se haistattelee, ni ei sen tarvi kymppiä antaa.

K: Haistattelee, mitäs muuta sen tarvis tehdä? Häiritsee toisia, niin ei voi antaa kymppiä? Minkälaiselle voisi antaa kympin?

L: Tekee mitä opettaja käskee, tekee hyvin ne liikkeet.

T: Kannustaa.

L: Niin kannustaa muita.

LIITE

K: Kannustaa muita?

L: Nii.

K: Auttaa kenties? Toisia kavereita ja auttaa kenties opettajaa ehkä?

L: ???

K: Onks teillä erityisiä keinoja hermostuttaa teijän liikuntamaikkaa?

L: On niit keinoja, mut ei siin oo mitää järkee.

K: Tä?

L: On niit keinoja, mut ei siin oo mitää järkee.

K: Mut kun te teette sitä kuitenkin, niin onko teillä jotain semmosta erityistä kikkaa, millä teijän liikunnanopettaja hermostuu helposti?

L: No, niinku et sellasta, et ei tee mitään.

K: Ei tee mitään.

L: huilaa ...

K: niin..

K: Onks teillä .. Mikolla mitään semmosia kikkoja millä sais hermostuu

M: Ei.

K: Ei. Et oo yrittänytkään hermostuttaa tahallas?

M: Ei, en o koskaan hermostuttanu.

K: Jaa. Onks sellanen kaveri sankari, joka rikkoo tota .. sääntöjä?

L: Ei, ei tosiaankaan.

K: Vähän naurattaa?

L: Yy.

K: Jaa.

L: Kyllähän haastattelijaa itteekin vähän naurattaa.

K: Niin naurattaakin, teitäkin vähän naurattaa, mutta tota... Onks sellanen kaveri kova jätkä, jolla on paljon jälki-istuntoja?

L: Ei.

Takaa kuiskataan: "Emmä tiä"

K: Ei sitä tarvi ujostolle nyt voi sanoa sen mitä ajattelee.

L: Missä mieles?

K: No, sillai mikä teidän mielestä on kova jätkä? Ni onks se sellanen jolla on paljon jälki-istuntoja?

L: No on se kova jätkä jälki-istuntoja ottaa, mut ei se todellisuudessa o.

K: Mutta se kuitenkin on kova jätkä, muttei todellisuudessa?

L: No sillai se on kova jätkä, jos se jälki-istuntoja ottaa. Jälki-istunnoissa se on kova jätkä.

K: Nii juu, niitä hankkimaan. No, tarvitaanko teijän mielestä liikuntatunneilla kuria ja onks se tarpeellinen ollenkaan koko kuri tai työrauha juttu?

L: Nii, on se tarpeellinen ja jos kuri puuttuis niin kaikki menis ku apinalauma.

K: Ni, onko näin?

L: Sano kovempaa vaa. (toisille)

K: Sanokaa joo niin että kuuluu tonne. Luuletteko, että jos te saisitte mennä niinku tää L sano, että apinalauma, ni siinä tulis vähän ajan päästä kyllästyminen ja odotettas että tehtäs jotain järkevääkin?

Ei saa selvää. Ei selkeitä vastauksia.

K: No tota, minkälaiset ois teiän säännöt, jos te saisitte ite laatia esim. liikuntatunnille hyvät säännöt ni minkälaiset ne olis? Sano sä T yks hyvä sääntö. Te tiedätte kaikkia sääntöjä mitä täällä koulussa on.

L: Kunnon kuri.

K: Kunnon kuri. Mitä se tarkoittaa sillon se kunnon kuri?

L: Et' kaikki tottelee opettajaa, jos ei tottele ni tulee piiskaa pyllylle.

K: Piiskaa pyllylle?

R: Ei puhu samaan aikaan ku opettaja.

K: Kunnon kuri, ei puhu samaan aikaan, tottelee opettajaa. Oisko viä joku hyvä sääntö? Siinä oli semmosia aika hyviä sääntöjä. Tota, pitääkö liikuntatunnilla .. kummalla pitää olla kovempi .. taikka onko tota eroo, että minkälainen kuri on historian tunnilla ja minkälainen kuri on liikuntatunnilla?

L: Liikunta tunnilla on kovempi, ku siä tehää liikuntoja jossain ja kirjotellaan vihkoon kaikennäkösiä. (ei saa selvää)

K: Minkä takia siäl on? Onk's siä helpompi rikkoo niitä sääntöjä? Minkähän takia liikuntatunneilla on kovempi kuri, kun tuolla muilla tunneilla?

L: Nyt teit kyllä vaikean kysymyksen?

K: Osaako joku vastata? Aatellaas että roikutaan vaikka telineillä ja...

T: Siä voi sattua.

K: Joo voi sattua jotain haavereita, jos koheletaan ja ei o..

L: Kuulatunnilla ei tapahu paljo mitään, pitää mennä kattoo et miten kuulaa ...

K: Sitten..Mitäs mieltä ootte esimerkiks historiassa siitä ni tota .. te sanoitte että siä on vähä huono kuri tai käyttäytyminen on heikompaa .. ni tota onko teidän mielestä .. ku te pääsette koulusta tärkeetä ne tiedot ja taidot vai se että te osaatta käyttäytyä hienosti?

L: Molemmat.

K: Molemmat on tärkeitä. Kumpi on sun mielestä tärkeempää, aattele vaikka sä meet töihin ja työhönottaja tulee vastaan .. ni tota se että sä osaat käyttäytyä hyvin vai se että sä tiedät paljon juttuja.

L: No kyl ne molemmat on tärkeitä, mutta ne tiedot ja taidot, ku ei o mitään järkee jos osaa puhua mut ei taas tehä mitään.

K: Joo. Minkäslainen tota ... Minkäs takia, jos sattuu semmonen, että te rikotte - rikotte sääntöjä, ni minkä takia te rikotte niitä?

L: Siis mitä?

K: Te tiedätte .. eiks ni, että varmasti tiedätte ihan puhtaasti että mikä on aina oikein ja mikä on väärin, sitte kuitenkin sattuu...

L: Kyllä

K: Minkä takia semmost tapahtuu? Mitä luulet R, että minkä takia ei kaveri me ulos välitunnille, vaikka se tietää että pitäs mennä?

R: Jos sie on vaikka huono sää...

K: Mut jos on kesä kaunis niinku tapahtuu, että sillonki porukka yrittää olla sisällä vaikka pitäs...Onk's se hienoo pakoilla opettajaa?

R: Joo, vähän sillei kovista esittää..

K: Mitä esittää?

R: Muille esittää.. uskaltaa sanoa opettajalle vastaan

K: Onk's teidän mielestä semmonen kova kuri ja hiljasuus ja muu ni edellytys sille, että te opitte jotain siä oppitunnilla? Vai voiko siä vähän hälistä ja silti oppia?

LIITE

R: Asiasta voidaan keskustella(Ei saa selvää) (musan luokasta rummutusta).

Käyn sulkemassa musan luokan oven

K: Onk's semmonen pieni puhuminen jo häirintää tunnilla?

L: Ei.

K: Ei?

L: Riippuu jos opettajaa häiritsee niin sillon se on, mut jos se häiritsee muita sillon se ei o, mut jo se häiritsee opettajaa ni ei jos se ei häiritse opettajaa oppilaita ni sillon se ei .. puuh...

K: No se oli lyhyt vastaus ja ytimekäs, selvä vastaus. Mitäs opettajan pitäis siinä vaiheessa tehdä jos joku oppilas vaikka rikkoo tahallaan jotain .. heittää kirjan tahallaan menemää..

L: Jättää jälki-istuntoon tai ostaa uuden jos se vielä heittää menemään..

K: Ostaa uuden tai jättää jälki-istuntoon tai molemmat. Mitäs hyötyä semmosesta jälki-istunnosta on?

L: No sä et tee toiste sitä.

K: Oppiiks se siinä jälki-istunnossa jotain se kaveri?

L: No ei siinä mitään opi, mutta pistää miettiin.

K: Pistää miettiin. Onko teijän tunnit usein rauhattomia? Te ootte nyt L ja T ja M eri luokalla kun R minkälaisia .. onks teillä usein rauhattomia tunteja ?

R: On ne aika usein..

K: Mikkä tunnit on kaikkein rauhattomimpia?

R: Musiikin tunnit tai emmä tai no oikeestaan kaikki.

K: Kaikki tunnit. Minkä takia ne on rauhattomia?

R: (Ei saa selvää) Jotkut ei pistä tarpeeks nopeesti rajaa, saatta huomauttaa hälinästä..

K: Entäs M teijän tunnit onko ne rauhattomia?

M: Ainaskin jotkut..

L: Kaikki..Opon tunnit ei o..

K: Kukas teillä on opossa?

L: Opettaja x. Sitten musiikin tunnit meillä on tosi rauhattomia (Ei saa selvää).

K: Saitteks te sieltä helposti jälki-istuntoa?

L: No ei .. ennen se anto, mutta sitten se rupes ku rehtori sano että ota tiukempi kuri. (Ei saa selvää)

K: Oliko sillon maantiedon tunnilla löpsö kuri.

L: Ei.

K: Tais vähän olla?

L: Ei mun mielestä.

K: Onko nää koulun säännöt ja tämmöset systeemit tarpeellisia, tarvitaanko näitä?

L: Tarvitaan.

K: Minkä takia niitä tarvitaan.

L: No, jos ei niitä olis ni et sä vois tehdä siäl mitään koska ei käy koulu.

K: Nii, mutta miten se liittyy siihen kuriin?

L: Ai kuriin?

K: Niin ja siihen käyttäytymiseen, minkä takia meillä täytyy olla tämmöset säännöt?

L: No, jos toinen tulee vaikka vastaan ja sä sanot että haista vittu, ni mitä järkee siinä o?

K: Nii-i.

L: Mut nyt ku on säännöt sä sanot hyvää päivää ja huomenta.

K: Kyllä, näihinhan ei oo oikeita vastauksia mihinkään, mitä mä kysyn, olemassa oikeestaan.

Opettajat ajattelee nää eri ..vähän erilailla .. tai ehkä ne ajattelee samalla lailla, mutta niillä on erilainen toteutus kuin teillä siihen.

L: Me ollaan kakaroita ja te oottekin tommosia vanhuksia, te ootte isoja.

K: Nii-i, meillä on vaan .. me ajatellaan varmaan samalla lailla, mutta tehdään eri lailla.

L: Te oottekin käyny kaikki koulut ja kaikki, muut.

Loppukommentit.... kevennys...kiittäminen

Vastaus 3

Alku selostus...

K: Mitä sana koulu merkitsee Sinulle?

-Siell' opetellaan kaikkia, jälkkään voi jäädä kans' jos silleen on .. mölyää ja tekee kaikkee pahaa.

-No opiskelu paikkaa.

-Kouluhan on verrattavissa keskusvankilaan, mutta voihan siellä opiskellakin.

K: Mikäs on Sinun tehtäväsi koulussa? Elikä mitä teet koulussa?

-Työtä.

-Opiskelen

-Mielyttää opettajia.

-Luen kirjoja.

K: Mistä muualta te saatte tietoa kun pelkästään koulusta. Noin niinku kaikenlaisista jutuista ... ni mistä te haette sitä tietoo jos te tarvitsette?

-Annan vuoron seuraavalle.

-Vanhemmilta.

-Lehistä ja televisiosta.

-Kirjoista ja lehdistä.

K: Ja sitten jatketaan. Tuota minkälainen teidän mielestärne on hyvä tunti esimerkiksi, siis noin yleensä? Minkälainen on hyvä tunti? Oppitunti?

-No, se on sellainen suht koht rauhallinen ja loppua kohdin voi tietenkin aina päästää vähän aikasemmin sieltä tunnilta pois.

K: oppiiko siellä mitään?

-Kyllä

K: Minkälainen on sinun mielestä hyvä tunti?

-Vähän samaa kuin toi edellinenkin juu. Aikasemmin pääsee pois sieltä, sillee.

LIITE

-Helppo

K: Minkälainen on hyvä liikuntatunti?

-Sellainen missä saa liikkua.

K: Tuleeko hyvällä liikuntatunnilla hiki?

-Joo.

K: Onko teidän mielestä semmonen kaveri sankari, joka rikkoo sääntöjä?

-Ei missään nimessä.

-Ei tietenkään.

-No, ei tietenkään.

-No, ei tietenkään.

K: Onko semmonen kova kaveri joka saa paljon jälki-istuntoja?

-No ei.

-No, ei.

-Ei välttämättä.

K: Mutta voi olla kova kaveri?

-Kyllä se on erittäin mahdollista.

K: Pojat vähän jännittää. Turhaan jännitätte. Ei täs tarvi jännittä yhtään. Mitä luulette vaikuttaako käyttäytyminen teidän numeroon äidinkielen numeroon tuolla tunilla?

-Kyllä.

K: Miten se vaikuttaa?

-Negatiivisesti.

K: Onko niin, että jos on .. jos saa kympin ni sillon osaa käyttäytyäkin hyvin siellä tunnilla?

-Joo.

K: Onko teillä semmosia erityisiä keinoja ärsyttää tai hermostuttaa jotain opettajia. Semmosia mitkä on saletin varmoja, että kun me tehdään näin niin opettaja hermostuu.

-No, eipä niitä niin kovin hirveesti ole.

K: Mutta jotain pientä löytyy aina, että tiedätte jos haluatte hermostuttaa jonkun ni konsti löytyy?

-Juu.

K: Tuleeko kellään mieleen jotain semmosta millä joku opettaja tässä talossa hermostuu aivan saletisti? Tuleeko? Onko joku herkkä tohon lippishommaan tai joku takkihomaan ihan erityisesti?

-Opettaja x.

K: Opettaja x on .. oikein ... käytättekö sitä oikein tahallanne, ettette ota sitä takkia pois.. vahingossa jää. Elikä jotain pikku vippaskonsteja on kuitenkin olemassa. No, tota. Mitkä on teidän mielestä ne kolme semmosta tärkeintä järjestyssääntöä joita meidän koulussa rikotaan helpoiten, elikä tiedätte, että meidän koulussa on säännöt, niin mitä niistä rikotaan eniten. Kolme semmosta mitä eniten rikotaan?

-Ei saa poistua koulualueelta

-Tupakointi.

-Se on kyllä varmaan se tupakointi.

-Kyllä yhdyn edelliseen kommenttiin. No peräs voi olla myös mopopesut.

K: Mites tota toi systeemi .. kun tuota, toi välitunnille meno on niin perin hankalaa tässä koulussa. Mikä siitä tekee niin erikoista, ettei sinne haluta mennä, sinne välitunnille?

-Siel on niin kylmä.

K: Mutta nythän on esimerkiksi hienoja kevätilmoja ja yhtä vaikeeta näyttää olevan edelleen.

-Siel on tylsää.

-Ja eihän sen nyt välttämättä totta tarvitse olla, että siellä on kylmää, että tuota opettajan ärsytyshän siinä se pääasia on.

-Siistii olla sisällä.

-Niin on.

K: Onko se semmosta pientä peliä tai jotain se, että yritetään mennä karkuun opettajaa ja eri opettajille eri systeemit tiedetään, että toi antaa lapun ja toi ei...

-Joo.

-Kyllä.

K: Selvä. Täytyykö teidän mielestä oppitunneilla olla hiljasta vai saako siellä meluta?

-Joo.

-Täytyy olla hijaista tottakai.

-No, sellanen pieni puheäänä kuitenkin saa kuulua asiaan mutta ei sellasta hirveetä desibeliöykkärintiä.

-Kyllä, joo samat.

-Ei höpistä.

K: Joo-o. Mites tuota .. Minkälaiset on tuota tässä koulussa opettajien konstit pitää kuria tunnilla, onko ankaria vai löysiä.

-Heittää sienellä päähän ni kyllä pysyy hiljaa.

K: Opilaat pysyy hiljasina ku heittää sienellä päähän? Onko tota .. onko jollain semmonen, että siellä on hiljasta vaikka se ei sano erikseen sitä.

-No, ei muistu mieleen.

-No, Opettaja y:n tunilla ei paljon viitsi pulista koska se heittää palolla täysiä munille heti jos vähänkin pulputtaa.

K: Vai niin. Tuleeko muita mieleen?

-Ei

K: Jaaha. No, tota Mites opettajat yleensä tekee jos te häiritsette tuntia, ni millä konstilla ne yrittää saada teitä hiljaseks, siis mitkä on ne yleisimmät konstit.

-Ne vilauttaa keltaista tai valkoista lappua.

-Mutta ensin kuitenkin he varoittelevat kahdesti. Ei muuta.

-Viskaa pihalle luokasta.

-Viskaa pihalle luokasta.

K: Onko teidän mielestä tässä meidän koulun jälki-istuntokäytännössä parantamista tai onko siitä jälki-istunnosta meidän koulussa hyötyä?

-On.

-Joillekin.

-Ei.

-No, jaa.

K: Mkse siitä o hyötyä meidän koulussa ?

-No, niitä tulee ehkä vähän turhan helposti, joten niihin ei sit kiinnitetä niin paljon huomiota.

LIITE

K: No, tota. Mitkä on ne kolme hyvän opettajan ominaisuutta, mitä sen opettajan täytyy hallita, että se on hyvä opettaja? Miettikääpä hetki tuota. Eli kolme asiaa mikä tekee opettajasta hyvän. Älkää miettikö mikä tekee opettajasta huonon vaan sen mikä tekee siitä hyvän.

Oisko siellä jo valmista?

-Ei o vielä.

-No sillei miellyttävä, sillee niinku semmoi rauhallinen ettei kovin herkästi visko niitä lappuja sun muita ja totanoi .. niin helppoja tunteja ettei kovin paljon tu läksyjä ja semmosii ..en muuta keksi tässä nyt.

-Ei läksyjä.

-No opettajan pitää olla aina tietyn verran huumorintajua, mut kuitenkin pitää vaatia silleen suhteellisen paljon. Ei oikein muuta.

-No ,opettajan pitää osata käyttää videoita.

K: Ihan hyvä. Mitkä ois kolme hyvän oppilaan ominaisuutta? Elikä minkälainen on hyvä oppilas. Ei välttämättä tarvi olla ..älkää ajatelko välttämättä kympin oppilasta vaan semmosta hyvää kaveria ja hyvää tyyppiä. Kolme hyvää ominaisuutta hyvästä kaverista? Tai siis hyvästä oppilaasta?

-No, sellainen kuin minä ja hauska ja vähän hauskempi.

-No, tuota lukee läksyjä ja on hiljaa tunnilla välillä.

-Erittäin hyvä ellei täydellinen.

K: Selvä elikä tässä tuli nyt näitä läksyjä ettekä puhunu mitään reiluudesta ettekä semmosesta. Mutta eikö.. se ei vissiin kuulu tähän juttuun. No, tota .. semmonen kysymys että :Mitä teidän mielestä tarkoittaa ..nää on meidän opetussummitelmasta, että .. Mitä nää teidän mielestä tarkoittaa, kun lause kuuluu näin, että : Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?

- En minä tiä.

-No esimerkiksi sitä, että jos tuol kaupungilla on vaikka jotain patsaita ni ei sitten heti olla ensimmäiseks olla niitä siä rikkomassa.

K: Selvä . Entäs semmonen kun Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja.

-En tiä.

-Mikä on normi?

K: selvä. Entäs sitten semmonen kun : Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti.

-käyttäytyy hyvän oppilaan tavoin.

-Tekee läksyt ja lukee.

K: On esteettisesti kokeva?

-Joo.

-Kyllä.

K: Otetaas vielä yks. No joo : On eettisesti tiedostava.

-sitä se teettää.

-No, eettinen on aika vieras sana minulle, siinä kaikki.

K: Okei, tota, sitten hetki mietitään mitä toi työrauha itseasiassa tarkoittaa elikä mietitte .. mä paan tän pois poikki ja mietitte vähän aikaa mitä tarkoittaa työrauha teille ja mitä se tarkoittaa opettajalle ja tälle koko koululle. Ja sitten jatketaan. Mitä tarkoittaa sana työrauha teille ja opettajille ja tälle koululle.

-No, että ollaan hiljaa tunnilla ja se voi olla helpompaa opettajallekin.

-No, sitä, että oppilaat käyttäytyvät hyvin eivätkä põlise turhia ja nii on myös opettajallekin vähän helpompaa.

K: tarkottaako se kuitenkin sitä, että oppilaatkin osallistuu tuntiin ettei o ihan hiljasta?

-Kyllä.

-No, sitä samaa kuin nää edellisekin.

-Joo läksyt täytyy tehdä.

K: Selvä

Kiittämiset ym.

VASTAUS 4

+Ensimmäinen kysymys kuuluu: Mitä sana koulu tarkoittaa esimemerkiks tälle miehelle?

+No, mitä tulee mieleen kun sanotaan sana koulu?

- Huono paikka.

- Painajaisunet.

-Joka päivä tänne pitäis tulla.

-Argh.

+Sitten... mikä on teidän tehtävä täällä koulussa, onko teillä joku tehtävä minkä takia te käytte koulua?

-Kiusata opettajaa.

-Opiskella.

-Huvikseen.

-Opiskella.

+Tota..elikä tämmösiä tehtäviä. Minkälainen on hyvä tunti? Esimerkiks äidinkielen tunti tai yleensä joku hyvä oppitunti, minkälainen se on ?

-Katotaan videoita, muttei kirjoiteta yhtään.

-Ei opiskella yhtään . Riehutaan.

-Videoita katotaan.

-Katotaan videoita.

+Onko siä tumilla rauhallista vai onko siä show päällä?

-Show.

-Show.

-Show.

-Must go on.

+Kukas sitä showta pitää, se opettaja vai oppilaat?

-Opettaja.

-Opettaja.

Oppilaat.

-Kummatkin.

+Pitääkö... jos te haluaisitte sattumalta joku teistä opiskella siellä tumilla niin pitääkö siellä olla hiljasta vai saako siellä olla möykkää? Haittaakko se möykkä teitä, jos te haluattekin opiskella jotain.

-Ei se haittaa.

-No ei. Ei haittaa.

LIITE

- +Siis möykkää saa pikkusen ollakin?
-Ei liikaa.
-Ei Haittaa.
-Ei haittaa.
+Onko täällä koulussa todella hyvä kuri vai onko ne liian rauhattomia ne tunnit?
-Hyvä kuri.
-Hyvä kuri.
-Ihan surkee.
-Ihan hyvä.
+Vaihtelee se opettajien kesken, että toisilla opettajilla on hyvä kuri ja toisilla heikompi.
-Kyllä.
-Kyllä.
-Kyllä.
-Joo.
+Mitä ne tekee ne joilla on hyvä kuri, ni miten ne erottuu, että ne saa siä hyvän kurin pidettyä?
-No, antaa jälkkää.
- Jälkkää antaa.
- Huutaa liikaa.
-Heittää ulos.
+Onko meidän koulussa hyötyä noista jälki-istunnoista. Elikä jos joku saa jälki-istunnon ni paraneeko se systeemi sillä?
-Ei.
-Ei.
-Ei parane.
-Ei.
+No tota. Onko sellanen kaveri kova jätkä joka ottaa jälki-istuntoja?
-Ei.
-Ei.
-Ei.
-Ei.
-Ei.
+Elikä vaikka ottaa kuinka paljon jälkkiä ni ei silti välttämättä ole kova jätkä. Mites tota ..Mitkä on kolme semmosta tän koulun sääntöä joita rikotaan eniten? Meidän koulussa on järjestyssäännöt te tiedätte ni mitkä tulee mieleen .. mitä eniten rikotaan niistä säännöistä?
- Lumipallonheitto, korvalappustereoitien tuonti kouluun ja mopopesut.
-Lumipallojen heitto ja mopopesut.
-Lumipallojen heitto, pornolehtien tuominen kouluun, korvalappustereot, mopopesut, tuolla ruokalassa riehuminen siinä ne olikin sitten.
-lumipallojen heittäly ja koulualueen ulkopuolelle meno ja sitten tupakointi.
+Mites toi välitunnille meno, kun tässä koulussa se on aika takkusta joskus ni miksei sinne ulos haluta mennä vai mikä siinä takkuu?
-Emmä tiä.
-Emmä tiä.
-Ei jaksa aina seistä ulkona.
+Miksei sinne ulos vois mennä?
-Emmä ny tiä.
-Kiva kiusata siivoojia.
+Meillä nää siivoojat tahtoo valvoa tätä ulosmenoa ja onks se semmosta jotain peliä mitä siinä käydään ja katotaan kellä hermo pettää?
-Niinpä se välillä taitaa olla.
+Mitkä on kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Tai mitä se opettaja hallitsee.. Älkää miettikö mitkä on kolme huonon opettajan ominaisuutta vaan mitkä on kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Mistä erottaa hyvän opettajan?
-Suht koht hyvä kuri, muutenkaan ei liian tiukka eikä anna liikaa läksyjä.
-Sama täällä.
-Ei anna liikaa läksyjä ja sitten kattoo videoita.
-Ei anna liikaa läksyjä ja sit on mukava ja ei heitä ulos luokasta.
+Miten se mukavuus niinku tulee ilmi .. miten se tulee ilmi?
-Ettei se anna jälkkää aina ja huuda.
+Aha. Sitten .. Mitkä on kolme hyvän oppilaan ominaisuutta ... Älkää miettikö .. tai voitte miettiä, mutta mielummin ei semmosta kympin oppilasta vaan semmosta teidän hyvää kaveria ja tai semmosta joka on teidän mielestä teidän koulun tai teidän luokan hyvä oppilas. Se ei välttämättä oo se paras keskiarvo vaan semmonen hyvä oppilas. Minkälainen se on?
-Ei koko ajan kiusaa toisia siellä ... eli heitä jotain kumia päähän, varasta toisten kamoja ynnä muuta tällästä ja kuitenkin tekee jotain aina välillä.
-Reilu, ei ota toisten tavaroita ja kuuntelee enemmän opettajia.
-Reilu ja rauhallinen.
-Sama.
+Sitten .. mitä teidän mielestä tarkoittaa seuraavat tekstit. Mä luen tästä ja sanotte, että mitä se teidän mielestä tarkoittaa. Pakko ei oo vastata jos ei tiedä mitä se tarkoittaa. Ensimmäinen on tällöinen kun : Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
-En tiä.
-Mjää.
+Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
-En..
-Prr.
+Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
-En tiä.
-Menee.
+Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä.
-Tiedohaluinen.
+On esteettisesti kokeva?
-Ymmärtäväinen.
-Buu.
+Sitten vielä... On eettisesti tiedostava?
-En tajaa..

LIITE

- Örkki.
- +Sitten tuota pistetään tuo nauha hetkeksi poikki ja semmonen kokoova ajatus, mitä työrauha merkitsee teille, opettajille ja tälle koululle? Elikä sit tämä työrauhakysymys: Mitä työrauha tarkoittaa?
- No sellasta ihan suht koht jollasta .. opettajille enemmän ku oppilaille se työrauha.
- Opettajille enemmän työrauhaa ettei tu ni paljon läksyä voi tehdä ne tunnilla.
- Sama juttu.
- Sama.
- +Elikä työrauha on tarpeellinen mutta tota .. ei liikaa .. ei liian hiljasta ja .. Mitä se työrauha tarkoittaa?
- Ei meluta ol.. tehään työt mitä pitää ja istutaan paikoillaan.
- Et pystyy tekemään niitä tehtäviä mut ei kuitenkaan ihan niin et se on ihan sliippa homma.
- +Sitte tota, mistä te hankitte tietonne jos te ette sais sitä koulusta tai jos te aattelette, että nyt mä hankin tiedon tuosta ni mistä te meette sitä hakemaan.
- Siskolta.
- Isoveljeltä.
- Vanhemmilta.
- Internetistä.
- +Selvä...

Kiittämiset ym..loppu

VASTAUS 5

- +Sanopas semmonen juttu, että mitä koulu merkitsee tai mitä koulu sana tarkoittaa sulle?
- Ei mitään.
- Ei mitään.
- +Mitäs te teette täällä koulussa minkä takia käy koulua?
- Oppimaan varten.
- Et' saa töitä.
- +Saat töitä joskus sitte ku käy koulua? Mikäs teidän tehtävä on täällä koulussa?
- Oppia.
- Tehä töitä.
- +Minkälainen on hyvä oppilas.. tai otetaans ensin, että minkälainen on hyvä opettaja? Sanokaa kolme semmosta, että mistä tietää, että opettaja on hyvä?
- Rehellinen, reilu ja .. en minä tiedä.
- Rehelin, reilu ja reipas.
- +Ei teidän tarvi jännittää tätä yhtään. Minkälainen on hyvä oppilas? Mitä se hyvä oppilas osaa tai tietää tai jotain muuta?
- Keskittyy tunneilla tekemisiinsä .. emmä tiedä.
- Tekee aina tehtävänsä .. pärjää tunnilla.
- +Joo. Sitten tota semmonen, että onko oppitunti hyvä jos siellä on aivan hiljasta?
- On se.
- Ei.
- +Miksei?
- No jos oppilaat ja opettaja on hiljaa ni ei sit opi mitään.
- +Pitääkö siä olla semmonen pieni pulina päällä koko ajan?
- Ei.
- +Mitäs siellä pitää olla?
- Opiskella.
- +Niin. Tarkottaako toi sitä, että jos opettajakin kysyy niin vastataan, ettei olla hiljaa?
- Jouuu.
- +No tota. Onko teidän .. onko tässä koulussa hyvä kuri?
- Ei.
- +Miksei?
- Opettajat on tyhmiä.
- +Miten se ilmenee?
- Emmä tiä.
- +Tota.. mitkä on kolme semmosta sääntöä mitä täs koulussa rikotaan eniten. Tiedätte et meidän koululla on järjestyssäännöt, ni mitä niistä eniten rikotaan?
- Käyttäytymistä.
- +Millä lailla sitä käyttäytymistä rikotaan?
- Ei käyttäydytä ohjesääntöjen mukaisesti, elikä riehutaan tunnilla ja sellasta.
- +Muistatko jotain muuta .. kolme semmosta jota eniten rikotaan?
- Tupakointi ja koulualueen ulkopuolelle poistuminen.
- +Entäs tää välituntihomma kun porukka ei meinaa mennä välitunnille. Onk se joku leikki tai jotain ..Miksei sitten mennä välitunnille?
- Ei haluu tai jaksa.
- +Vaikka ulkona on hieno ilma niinku nyt, nii silti ei mennä. Mikäs siinä on?
- Emmä tiä.
- Emmä tiä.
- +Selvä. Sitten, mitä teidän mieltä tarkoittaa, tää on semmonen ydinkysymys; Mitä teidän mielestä tarkoittaa työrauha ja miks' sitä vaaditaan ja miks' sitä on ja kelle se on .. onk se opettajalle tärkeämpi kuin oppilaalle? Elikä mitä tarkotetaan sanalla työrauha? Ja niinku mitä varten se on? Ja onko sitä ja niin päin pois.
- ???
- +No ne oli hyvät vastaukset. Pystyykö kumpikaan sanoon, että mitä se työrauha tarkoittaa?
- ???
- +Sillälailla, pojat vetää hyviä vastauksia. No joo hyvä, että saatiin noi ekat kysymykset jotenkin.

LIITE

Vastaus 6

- +Ensimmäinen kysymys on niin helppo kun, että mitä tää sana koulu .. tai mitä tää koulu tarkoittaa teille? Mikä on tän koulun tarkoitus .. tai mitä se merkitsee?
- No, tota . Opiskelua ja sitten tota .. mitäköhän muuta ..
- +Mitä tulee sanasta koulu mieleen?
- Opiskelu.
- Ei tu mullekaan kun opiskelu.
- Tulee semmonen joku laitos mis käydään.
- +Hyvä. Mikäs teidän tehtävä täällä koulussa on? Elikä .. tai oikeestaan minkä takia te käytte koulua?
- Et' oppii uusia asioita.
- Juu, kyllä, et' saa hyvän työpaikan.
- Oppia paljon uusia asioita.
- No, oppii niit uusia asioita.
- +Mistäs te haette tietoa, jos te ette saa sitä täältä koulusta? Elikä jos te tarvittekin jotain muuta tietoa tai jos ei olis koulua, niin mistä te hakisitte kaiken tiedon mitä te tarvitsette?
- Kirjastosta.
- Kysysin joitain.
- Vanhemmilta.
- Veljeltä.
- +Ootteks' te käyttänyt internettiä kaikki? Kuka on käyttänyt? Siis kaikki on jonkun verran käyttänyt internettiä? Joo. No. tota minkälainen on teidän mielestä hyvä tunti .. oppitunti. Se voi olla ihan mikä tunti ... siis se voi olla liikunnan tunti tai historian tunti taikka kuviksen tunti tai joku muu. Minkälainen se on? Minkälainen noin niinku .. mitä siellä tapahtuu? Mitä tapahtuu hyvällä tunnilla?
- No, ei opiskelutas paljoo. Se ois ainakin yks seikka.
- Hauskoja asioita tehtäis.
- Ois aika rauhallista.
- Kyllähän se kun vaan lusmuiltais niin se ois ihan hyvä.
- +No, tota minkälainen .. pitääkö oppitunnin olla ihan hiljanen, että siellä oppii jotain?
- Ei.
- +No minkälainen sen pitää olla?
- Kyllähän se nyt, et jonkun on pakko jotain sanoo eihän siä muuten mitään opi.
- Ei.
- +Mitä siä hyvällä oppitunnilla tapahtuu, jos siä ei oo ihan hiljasta niin mitä siellä sitten tapahtuu?
- No, opettaja tietty kertoo jotain .. tai jotain.
- Opettaja selittää uusia asioita.
- +Onks oppilaat ihan hiljaa?
- Ei, vähän põlistään ..
- +Mistä ne põlisee?
- Siitä asiasta.
- +No, niin. Mitäs mieltä on tämä mies, että minkälainen on se .. pitääkö oppitunnin olla täysin hiljanen?
- No ei. Ei tartte olla.
- +No tota. Onko meidän koulussa hyvä kuri teidän mielestä?
- Tottakai.
- +Miten se ilmenee?
- Kyllähän se nyt ilmenee kun ei saa lähtee liian aikasin kotia eikä sillee..
- On. On aika rauhallista tunneilla.
- Ihan tarpeeks hyvä.
- No, tuota vähän liian kova.
- +miten se ilmenee, että on liian kova kuri?
- No, tota. Ei voi paremmin lintsilla tunnilta, et' jää heti kiinni.
- +No tota. Pitäskö kuri olla vielä kovempi vai saisko se olla vähän löysempi?
- No, löysempi.
- Löysempi.
- Löysempi.
- Löysä.
- +No minkälainen se löysä kuri sitten olis, mitä siellä sais tehdä?
- Jaa .. No ois ainakin vähän vapaampaa.
- Välitunnit sisällä.
- +Mikä siinä välitunnille menossa on niin hankalaa, nytkin on kevätpäiviä ollu hienoja ja tuolla ihmiset istuu tuulikaapissa, että miks' ei välitunnille mennä?
- No ei aina jaksa mennä. Sisällä on lämpöempää.
- +Jos on hieno kevätpäivä, nin silti tuolla istuu väkee. Onk' se joku semmonen, että kokeillaan opettajien hermoja tai jotain?
- Voi olla.
- +Semmosta pientä peliä. Onko teillä kellään jälki-istuntoja? .. Ei oo. Onko teidän mielestä jälki-istunto tarpeellinen?
- On.
- +Mitä sillä voittaa tai mitä sillä häviää tai auttaako se johonki?
- Ei siin mitään voita eikä häviä.
- +Onko jälki-istuntosysteemi hyvä?
- On se.
- +Se rauhoittaa kummasti kun saa lapun?
- No jotain saattaa rauhoittaa.
- +No tota. Mitkä on semmoset yleiset systeemit millä opettajat pitää kuria tuolla tunnilla, miten ne toimii, että ne saa luokan hiljaseks'?
- Kylhän se uhkailee kauheesti .. sinne oven ulkopuolelle, sitten on heti .. semmonen lappu pamahtaa päällensä.
- +Niitä kehtasia tai valkosia? Joo. Mitäs tulis mieleen tällä miehellä eli miten opettaja saa kurin luokkaan?
- Jaa . Emmä tiä.
- +Oks' opettajissa eroo, että toiset saa kuriin ja toiset ei?

LIITE

- On.
+No miten ne hyvät jotka saa kurin niin minkälaisia ne on .. miten ne eroo niistä toisista?
-Uhkaa enemmän jälki-istuntolapuilla.
+Ahaa. Onks' semmosia tyyppjeja jotka luonnostaan vaan saa luokan hiljaseksi ilman uhkailua?
-On.
+Kukas olis semmonen?
-Emmä tiä.
+Onks' tässä koulussa semmosta jonka ei tarvi uhkailla, että se on niinku ...
-Opettaja x.
+Opettaaks' Opettaja x teille?
-Joo.
+Sitten tuota. Onko teillä semmosia erityisiä keinoja ärsyttää opettajia? Että te tiedätte tuo opettaja hermostuu varmasti tästä systeemistä? Muistelkaas hetki tai onko teidän luokassa semmosia, että kun näin tehdään niin opettaja hermostuu?
-Ei.
-Ei o.
-Ei muuta kun jos puhuu välillä paljon.
-Jaa. Joskus opon tunnilla, aina takki pois ja sillee.
+Entäs tota esimerkiks liikunnassa, miten te hermostutatte Opettajan y jos te halutte hermostuttaa sen?
-No, jutellaan tunnilla kun hän puhuu, niin jutellaan.
-Jutellaan paljon vaan.
-Jutellaan.
-Tullaan tunnille farkut jalassa.
+No, sitten. Mitkäs on kolme meidän koulussa semmosta yleisintä sääntöä joita rikotaan eniten eli kun te tiedätte, että meidän koulussa on järjestysäännöt, niin voitte mainita kolme semmosta sääntöä, joita rikotaan eniten tässä firmassa?
-No ainakaan mennä .. ei mee välitunnille porukka. Se on ainakin yks.
-No pesut niitä annetaan varmaan.
-Emmä nyt mitään keksi.
-Tupakalla käynti.
+Siinä tuli kolme oikeestaan kaikilta melkein yks. Tota Minkäs takia niitä sääntöjä rikotaan vaikka ne tiedetään, että ne on olemassa . Niin minkä takia niitä rikotaan?
-Emmä tiä.
-Emmä tiä.
-Emmäkä tiä.
-Kyl se varmaan jotenki hauskaa on.
+Tota. Mikäs olis tuota.. Mainitkaa kolme hyvän opettajan ominaisuutta elikä minkälainen on hyvä opettaja teidän mielestänne? Miten se ilmenee tai mistä te tiedätte, että joku on hyvä opettaja ja joku ei?
-Ei anna läksyi, ei huuda ja sitte saa valita paikan luokassa.
-Saa vähän pölistä.
-No ei ainakan hirveen tiukka.
-No pääsee ajoissa kotiin tai siis vähän aikasemminkin. Ja sitten saa siel jotain itekin säheltää siel takana ja siinä.
+Minkäslainen on hyvä oppilas eli kolme hyvän oppilaan.. sen ei välttämättä tarvi olla ... välttämättä kympin oppilas, mutta semmonen hyvä kaveri tai hyvä oppilas niin minkälaisia ominaisuuksia sillä on jos kolme pitäs mainita?
-No, hyvä opiskelemaan ja sitte tarkka kaikissa asioissa ja suhtautuu toisiin hyvin.
-Rehellinen.
-Viittaa .. sitten ainakin auttaa.
-Noudattaa koulun järjestysääntöä.
+Selvä. No tota ... sitten semmonen että .. ja nyt mä kysyn sitten tota tämmösiä mejän opetussuunnitelman tavoitteita, minkälaisia teistä pitäs tulla ja te selitätte minkälainen on tämmönen henkilö kun mä sanon tästä tavoitteen, niin mitä tulee mieleen siitä asiasta? Elikä mitä sinun mielestäsi tarkoittaa; Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
-No pyr .. yrittää niinku saada paljon tietoja .. siinä se nyt oli.
-Ei tu nyt mitään.
+Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
-Emmä tiä.
-Tää oli liian vaikee.
+Ei oo pakko vastata jos ei halua. Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
-Emmä tiä.
-Emmä tiä.
+Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
-Emmä tiä.
-Ei hukkaa toisten tavaroita.
+No.. tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
-Emmä tiä.
-Emmä tiä.
+On esteettisesti kokeva?
-Nyt ei taas välähtänyt.
-Ei lamppu syty.
+ Sitten vielä .. On eettisesti tiedostava?
-Emmä tiedä.
-En yhtään tiedä.
+Okei nytten pannaan vähäks aikaa nauha poikki ja saatte miettiä mitä tarkoittaa työrauha sanana. Elikä nyt tähän työrauhakysymykseen. Mitä sillä tarkotetaan?
-Emmä tiedä. Opettaja voi opettaa rauhassa.
+Mitäs se oppilaille tarkoittaa?
-No et ne kuuntelee kans rauhassa.
-On parempi työilmapiiiri.
+Mitä se tarkoittaa?

LIITE

-No .. siis se ei puhuta paljon ja .. muuta kun opettaja tietysti.
-Ja jos opettaja siel niinku puhuu ja kaikki on hiljaa ni kyllähän siel niinku voi jotain oppiikki.
+Selvä ...kiittämiset.

VASTAUS 7

+Ensimmäinen kysymys on varsinaisesti sellainen, että mitä tämä koulu tarkoittaa teille, mitä tää koulu tarkoittaa juuri sinulle?
-No .. tää on paikka jonne on pakko tulla.
-Paikka jonne on pakko tulla opiskelemaan.
-Tämä on paikka jossa yritetään oppia jotain.
-Samat sanat.
+No tässä just sanottiin, että tuun sen takia, että täällä voi opiskella, mutta onko se sen takia minkä takia te käytte täällä koulua. Minkä takia käytte koulua?
-Tää on pakko.
-Äiti pakottaa tuleen.
-Pakko.
-Pakko.
+Sitten. Mikäs teidän tehtävä täällä koulussa on, että mikä on tän miehen tehtävä täällä koulussa?
-Oppii vissiin.
-Ei mull oo mitään hajuu.
-Yrittää oppii jotain.
-Opiskella.
+Minkälainen on hyvä oppitunti? Elikä on se sitten käsityön tunti tai on se sitten historian tunti tai on se sitten liikunnan tunti tai joku muu, ni minkälainen se on se hyvä tunti?
-Vapaa tunti.
-Sellanen tunti missei oo opettaja luokassa
-Emmä tiä.
-No sellanen tavallinen. No sellanen tavallinen eli meluisa.
+No mitäs te tekisitte jos opettaja ei oookkaan luokassa ni mitäs te tekisitte sillon?
-Puhuttais.
+Mistäs te puhutte?
-No, jaa-a se on vähän riippuu.
+Perjantai-illasta?
+No tota. Minkälainen kuri meidän koulussa on, onko se kova vai löysä vai sopiva vai mitä se on?
-Tosi kova.
-Keskiverto.
-Löysä.
-Sopiva.
+Minkälainen se olis jos se olis .. tai pitäskö se olla .. minkälainen se sitten olis jos se olis löysempi esimerkiksi? Mitä kuolussa sais tehdä?
-Jaa-a. Ei ois pakko tulla tunnille.
+Selvä. No tota onko täällä usein tunnint rauhattomia tunteja vai onko ne rauhallisia?
-Keskiverto.
-Ne on väliillä rauhallisia, väliillä rauhattomia.
-Samat sanat.
-Sekä että.
+Onko opettajien väliillä eroo, että toisilla opettajilla on rauhallisia ja toisilla opettajilla rauhattomia tunteja?
-Kyllä.
-On.
-Kyllä.
+No sanokaapa joku semmonen opettaja joka pitää semmosia rauhallisia tunteja?
-Opettaja x.
+Hänkö pitää rauhallisia tunteja? Opettaja y? No mihin se perustuu, että Opettaja y pitää hyviä tai rauhallisia tunteja?
-No kun sikku siä puhuu, ni se antaa jälkkää.
+Siihenkö se perustuu? Annetaan tässä koulussa liian helposti .. tai onko näistä jälki-istunnoista hyötyä meidän koulussa?
-Ei.
+Miksei?
-No ei se sinänsä paljon auta jos sä tunnin oot jostain meluamisesta jälki-istunnossa.
-Niin justiinsa, et ei se nyt siitä mitenkään, jos esimerkiksi' myöhästyy ja saa jälki-istuntoo ni kyllä sen tietää, et' myöhästyy silti, vaik' siitä saa jälki-istuntoo.
+Onko täällä semmosta opettajaa, jota te arvostatte sillä lailla, että se pystyy pitämään kurin, vaikka se ei annakaan tuntilappuja?
-Jaa-a. .. Näillä on ollu Opettaja x .. mä oon kuullu, et' se pitää hyvän kurin.
+Mihin se perustuu, että Opettaja x pitää hyvän kurin?
-Ei se pidä hyvää kuria.
+Ei pidä kuitenkaan, vaikka ... No tota. Mitkäs on tän koulun semmoset kolme eniten rikottua järjetyssäntö, mitä niinku selkeesti rikotaan, kun te tiedätte, että meidän koulussa on järjetyssäntöt, niin tota .. ehkä semmoset kolme toppia mitkä .. mitä rikotaan eniten meidän koulussa?
-Meluaminen ja joku riehuminen ja vaikka tupakointi.
-Tupakointi, lumipallojen heittely ja oisko sit se meluaminen.
-Justiinsa samat sanat.
-Kaikki samat.
+Mites toi välitunnille meno kun se näyttää joskus aika hintelältä tuossa niin tota. Minkä takia jäädaän sisälle vaikka ulkona on hieno kevätilma?
-Emmä tiä yhtään.
-Jaa-a. En tiä.
-Ehkä siks, että sisällä saa istua ja ulkona joutuu yleensä aina seisoon koko pitkän välkän ..

LIITE

- Mä taas en tiä kun mä en ikinä oo sisällä kun mä meen ulos.
+No tota .. Tota kun siä porukka lintsaa välitunnit niin onk' se joku peli, et' katotaan kaunko opettajan hermot pitää tai löytääkö ne teitä tai jotain. Onko se semmosta meininkiä?
-Jaa-a. Vissiin.
-Niin no, en minä tiedä.
+Tässä porukassa ei sitten varmaan oo näitä lintsareita, jotka siä välitunteja viettää sisällä. Toivotaan niin. No tota .. Onks sellanen sankari jolla on paljon jälki-istuntoja?
-Ei vissiin.
-Ei ainakaan nyt tuu mieleen.
-Ei.
-Ei oo.
+Sä sanoit, että ei vissiin, mutta voiko semmonen olla sankari, jolla on paljon välitunteja ... kun noi .. mitä ne on .. jälki-istuntoja?
-No ei.
+Onko se sitten enemmän vähän niinku pelletyyppe, jolla niitä rupee kasaantuun noin niinku oikein kunnolla?
-Riippuu, et mist' tulee jälkkii.
+No mistä saa sankari jälki-istunnon ja mistä pelle?
-No ei nyt sen .. tota noin .. hmmm ..Ei en minä tiedä.
+Selvä. Tota onko tota .. Se, että te opitte täällä .. kun se oli kerran se teidän tehtävä tulla tänne opiskelemaan .. toiset sano, että on pakko, mutta .. onko siä tunnilla oltava ihan hiljasta, että te pystytte opiskeleen jotain vai ..? Elikä onko tunnilla oltava hiljasta?
-No riippuu kirjottaaks opettaja taululle vai puhuuko se asioita.
-No ei siä hiljasta tartte olla kyllä. Siä oppii muutenkii.
-Riippuu vähän kaikkennäköisistä asioista.
-Samat sanat mitä toi sano.
+No tota .. Miten ne .. miten ne opettajat jotka saa kurin ni .. mitä ne tekee, että ne saa siellä porukan hiljaseks'? Mitä ne tekee yleensä? .. Jokka saa porukan hiljaseks, niin miten ne saa sen porukan hiljaseks? Mitkä on ne konstit?
-Uhkaa jälki-istunnoilla ja ... huutaa.
-Niin justiinsa. Uhkaa jälki-istunnoilla ja huutaa.
-Uhkaa jälki-istunnoilla ja klinikalle joutumisesta.
+Joo-o. Mitkäs olis .. jos aatellaan, että on hyvä opettaja, Mitkä on sen kolme ominaisuutta, mistä te tunnistatte hyvän opettajan? Mistä sen tietää, että toi on hyvä opettaja?
-Se ei anna jälkkää ja ei paljon tehtävii. Eikä huuda.
-Niin justiinsa. Ei huuda eikä anna jälkkää ja ei pistä kirjottaa paljon.
-Ei anna paljon läksyitä ja sitten pitää kuitenkin vähän kurii, mut' ei silleen tiukasti vaan sillei..
-Samat sanat.
+No niin jatketaan, tossa palopilli rupes soimaan omia aikojaan ja antaa sen tuolla tikittää. Elikä kolme hyvää opettajan ominaisuutta muistaakseni tuli tuossa viimeksi, nyt kysytään sitten kolme hyvän oppilaan ominaisuutta, sen ei tarvi välttämättä olla kymppin oppilas, vaan tota ; minkälainen on hyvä oppilas se voi olla teidän kaveri, minkälainen on hyvä oppilas tai kaveri?
-Jaa-a. Kiva ja sitten ..seuraava.
-Sellanen tota joka niinku vähän seuraa tunnilla ja tekee kaikki kotitehtävät ja muut tehtävät ja... jaa no sitten en tiä.
-No sellai melko rauhallinen ja järkevä.
-Rauhallinen ja tekee tehtäviä.
+Okei .. sit' mä kysyn muutaman tämmösen jotka on meidän opetus suunnitelmasta .. nin tota .. muutaman kysymyksen ja ; Mitä teidän mielestä tarkoittaa semmonen kun; Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
-Öhöm.. Et saa kaikki .. niin justiinsa , mitä kaikki .. tota noin .. En minä tiedä.
+kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
-Että ei tota riko sääntöjä.
+Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
-Jaa-a.
+Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
-Niin just, ettei niinku riko mitään.
+Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
-Emmä tiä.
+On esteettisesti kokeva?
-Ei .. mä en niinku yhtään niinku tajuu.
+No.. on eettisesti tiedostava?
-Mikä se on.
+Hyvä, nyt ihan pieni tauko ja puristatte sitten viimeeseen kysymykseen kaiken mikä teistä lähtee irti. Elikä mitä tämä sana työrauha tarkoittaa?
-No, työrauhaa on silleen .. kaikki on yhtäaikaan hiljaa, kaikki tekee tehtäviä, sitten ei saa puhuu kovalla äänellä vaan silleen kuiskia saa ja sitten jaaham... tota niin .. niin ei kai siinä muuta.
-No on se kai silleen, et' saa puhua mut ei lujaa .. sitten kuuntelee mitä opettaja sanoo ja tekee kaikki tehtävät.
-Kai se on silleen .. saa tehdä ..tai kun pystyy tekeen tehtäviä siin', et on sen verran rauhallista, mut voi kuitenkin kysyy joltain kaverilta tai joltain jos jotain ei tiä, jotain tollai, et ei nyt ihan hiljaa täydy olla kuitenkaan.
-Niin justiinsa samat sanat.
+Mitäs se opettajalle tarkoittaa ; hyvä työrauha?
-No en .. no opettajalle .. empäs tiedä. En oo opettaja.
+All right. Osaako joku sanoo mitä opettajalle tarkoittaa hyvä työrauha?
-No, että jos opettaja puhuu, niin ei puhu siihen päälle sitten.
+Hyvä kiitoksia nää olit ämmösiä kysymyksiäkiittämiset.

Vastaus 8

- +Sitten semmonen kysymys, että .. Mitä tämä koulu tarkoittaa teille? Mitä tulee mieleen sanasta koulu?
-No, opiskelu.

LIITE

- Raataminen.
- Tulevaisuus.
- +Mikä teidän tehtävä on täällä koulussa?
- Opiskella.
- No, oppia.
- Saada hyvä arvosana.
- Joo se on se hyvä arvosana.
- +Minkä takia teidän täytyy opiskella?
- Tulevaisuuden kannalta.
- +Mitä varten tulevaisuuden kannalta?
- Saa hyvän työpaikan.
- +Onko kaikki samaa mieltä, että sen takia opiskellaan, että saadaan työpaikka .. Onko jotain muuta syytä kenties .. tuleeko jollain mieleen?
- En tiä.
- +Minkälainen on hyvä oppitunti? Liikuntatunti, aikäntunti, kässäntunti, hissantunti .. mitä siellä tehdään vai tehdäänkö siä mitään ja minkälainen se on?
- No, liikunta niin siä saa pelata niinku jotain peliä.
- No, köksäs pääsee vaikka tekee kaikkii ruokia.
- +Pääsee tekee paljon?
- Saa itte päättää asioista.
- +Saa ite päättää mitä tunnilla tehään? Mitäs te tekisitte jos te saisitte ite päättää?
- Mä tarkotin sillee niinku kässäntunnilla, sillee..
- +Saa sen aiheen päättää ite siellä kässäntunnilla mitä tekis. Joo, mutta hissassa tehään sitä mitä opettaja keksii, niinkö?
- Joo.
- +Selvä. No tota .. Onko meidän koulussa hyvä kuri?
- No, on.
- +Miten se ilmenee?
- No, en tiä.
- On. Saa jälki-istuntoo niin helposti.
- +Saako täällä liian helposti jälki-istuntoja ?
- Emmä tiä saaks' liian helposti.
- +Onko mejän koulussa hyötyä näistä jälki-istunnoista?
- Aikalailla.
- +Siis että kun saa jälki-istunnon niin siitä oppii sitten jotain?
- Joo.
- +No tota .. kysytääs vielä viimeseltä mieheltä, että oliko tuota siis tässä koulussa hyvä kuri?
- Ei.
- +Miks' ei. Pitäskö olla tiukempi?
- Tuolla on aina porukka tupakalla ja semmosta.
- +No tota mitkä on ne kolme .. kolme tota semmosta jäjestyssäntöo, kun tiedätte mejän koulussa on järjestyssännöt, ni mitä rikotaan eniten? Mitä kolmee asiaa mejän järjestyssännöissä teidän mielestä rikotaan eniten?
- Tupakointi, ja sitten .. koulualueelta poistuminen kouluaikana ja sitten emmä kolmatta..
- Lintsaaminen.
- Tupakoiminen on ainakin.. ja lintsaaminen.
- +No mites toi välitunnille meno kun minusta se näyttää aika hankalalta välillä tuossa. Minkä takia se porukka ei lähe välitunnille vaikka nytkin on hyvä ilma nii ihmiset istuu sisällä?
- No siks' ku ulkona ei oo mitään istumapaikkaa.
- En tiä. Ne ei vaan haluu mennä.
- Ulkona ei oo mitään tekemistä.
- +No eihän tossa sisälläkään oo mitään tekemistä. Minkä takia sinne ulos ei viititä mennä?
- Ei sit jaksu mennä.
- Sisällä on rauhallisempaa sillee kavereitten kanssa olla.
- +Onks' siinä rauhallista kun koko ajan joku opettaja selvittämässä niskassa ku nyt sitte.. nyt sitte lähdetään tai tulee istumista? Onks' se rauhallista?
- Onhan se jos ope ei oo siinä pahemmin, kun on jossain muualla.
- +Joo. Onko se semmosta tavallaan leikkiä ja peliä ja katotaan kuinka pitkään opettajan pinna kestää?
- No, se on sitä kissa hiiri peliä.
- +Sitten mainitkaa kolme hyvän opettajan ominaisuutta? Semmonen mikä on hyvä opettaja, mistä tuntee hyvän opettajan?
- Pinna ei pala liian helposti ja osaa opettaa hyvin ja sitten ei jätä jälkkään ihan turhista asioista.
- Pitää riittävästi kuria ja sitten ei tosiaan me hermot sillä kauheen helpolla ..
- No ei oo liian tiukka ja .. No, ei huuda kauheesti.
- +Mitäs tässä koulussa yleensä opettaja tekee, että se saa luokan hiljaseks jos pientä pulinaa on niin millä konstilla se saa luokan hiljaseks'?
- Karjasemalla.
- +Onko muita keinoja?
- No, ne jotka puhuu niin jättää jälki-istuntoon.
- Ne huutaa.
- Uhkaa jälki-istunnolla.
- Se varmaan vaan karjasee.
- +Auttaako se pitkäks' aikaa?
- Ei kovin pitkäks.
- +Sitten minkäs takia joku rikkoo sääntöjä vaikka mekin tiedetään nää koulun järjetyssännöt aika tarkkaan niin touta, minkä takia niitä sääntöjä rikotaan?
- No, ne haluu näyttää, et' ne on kingejä.
- +Onks' semmonen kingi, joka rikkoo niitä sääntöjä sitten?
- On niit jotain.
- +Onks' semmonen kingi jolla on paljon jälki-istuntoja ?
- On.
- +Mitäs mieltä tämä mies on?
- No ne haluu näyttää, et' ne on kovia jätkiä.

LIITE

- +Onks' ne kovia jätkeä?
-Kai ne on.
+Mitä tarkoitat tolla kailla?
-On ne kovia ..
+No mitäs mieltä nää kaks' viimestä miestä on?
-Ei paljoo osaa sanoo.
-Ne vaan ei välitä koulusta, niin ne tekee mitä tahtoo. Ei ne niin kovii jätkeä sitten oo.
+Mitäs jätkeä ne sitten on jos ei kovia jätkeä?
-Vähäaivosia.
+Vähäaivosia jälki-istuntoistujia. Joo, sitten tuota mainittiin nää kolme hyvän opettajan ominaisuutta, niin vastaavasti kolme hyvän oppilaan ominaisuutta, eliä minkälainen on hyvä oppilas?
-No, viittaa tunnilla ja kuuntelee mitä opettaja puhuu ja tekee tehtävät.
-No tekee tehtävät hyvin ja on aktiivinen tunnilla ja ei häiritse muita.
-Ei myöhästy tunnilta eikä tupakoi eikä lintsaa.
-Kaikki numerot yli seiskan ja sitten viittaa ja ei riehu siellä tunnilla.
+Auttaako hyvä oppilas toisia vai pitääkö se vaan huolen omista asioistaan?
-No auttaa.
-Auttaa.
-Auttaa.
-Auttaa vähäsen.
+Sitten tuota .. Siinä tuli nää oppilaan ominaisuudet niin .. ja kurikin on jo kysytty, että minkälainen se pitäis olla nin tuota .. täytyy luntata vähän .. No onko teillä semmosia tiettyjä ja varmoja konsteja hermostuttaa joku opettaja ja mikä semmonen varma konsti olis?
-Ei tuu mitään.
-Pölisee tunnilla.
-Ei kuuntele ja on ihan muissa maailmoissa.
-Koko ajan vaan sanoo, että päästä nyt kotiin jo.
+Onko joku tietty opettaja joka tästä hermostuu vai yleensä kaikki?
-Mikäs se on se matikan ope ..
+ Se on se tietty.
-Joo .. sehän se oli.
+Se on kumma, että opettajtkin tietää ton kellon, että ne osaa siitä kattoo koska teijan pitäs päästä. No pitääkö tunnilla olla ihan hiljasta jos te haluatte niinku opiskella tosissaan ja .. niin pitääkö siellä olla ihan hiljasta?
-Ei.
+Mitäs siellä saa tapahtua?
-No niinku neuvoo ...
+Pitääkö olla hiljasta?
-Pitää.
+Että pystyy keskittyy?
-Joo.
-No vähän sellasta, et kysyy opettajalta. Sellasta pientä hälyä pitää aina olla.
+Asiasta saa keskustella?
-Joo.
-Pelkkää opettajan pälpätystä saa olla.
+No... Sitten tuota tässä on mejjän opetussuunnitelmasta muutama kommentti ja minä kysyn mitä te ymmärrätte sillä tekstillä mitä mä sanon .. jos ette halua vastata nii sanotte vaan jotain, että seuraava tai jotain muuta. Jos ette ymmärrä niin sanotte mitä kohtaa siitä ette ymmärrä ja niin päin pois. Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa kun sanotaan ; Työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
-Seuraava.
+Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
-Rauhallinen.
+Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
-Seuraava.
+Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
-No, ...
+Tietääkö joku mitä tarkoittaa; Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
-Kuria.
+Selvä. Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
-Seuraava.
+On esteettisesti koeva?
-Seuraava.
+Sitten .. on eettisesti tiedostava?
-Vastuuta.
+Selvä. Nyt laitetaan vähäks aikaa poikki ja saatte miettiä semmosta kysymystä kun mitä työrauha tarkoittaa teille tai opettajalle tai tälle mejjän koululle?
... Ja sitten tämä viimeinen kysymys eliä mitä tarkotetaan sanalla työrauha?
-No, on hiljaa tunnilla, tehään mitä opettaja käskee.
+Onko meidän koulussa niin?
-Suurinpiirtein.
-Opiskelun ja opettamisen iloa se tarkoittaa.
-No on hiljasta tunnilla.
-No kukaan ei meluu tunnilla.
+Meluaaks' opettaja?
-No kyllä se puhuu siä edessä asiasta.
+No minkäs takia tätä työrauhaa muuten rikotaan .. tämmönen ihan viimeinen juttu .. minkä takia sitä rikotaan, mik's ei sen opettajan anneta tehdä rauhassa sitä omaa työtään?
-Ne luulee olevansa kovii jätkeä, jotka rikkoo sitä rauhaa.
+Onks tää jätkien ongelma vai onks tytöt samanlaisia, että nekin haluaa meuhkata?
-Molempien ongelma.

LIITE

- +Minkä takia tätä rikotaan tätä työrauhaa?
- Ei opiskelu kiinnosta.
- Esittämisen halua.
- No, ne halua esittää.
- +Kiittämiset...

VASTAUS 9

- +Mitä sana koulu tarkoittaa teille?
- Opiskelupaikkaa.
- Opintoja ja opiskelua.
- No, opiskelupaikkaa.
- Opiskelua.
- +Mikä on teidän tehtävä täällä koulussa?
- Opiskella asioita.
- Opiskella asioita ja kunnella opettajaa.
- Ne.. siinä..
- Opiskella, kuunnella opettajaa ja olla kunnolla.
- +Mitä tarkoittaa olla kunnolla?
- No ei riehuta.
- +Riehutaanko täällä sitten?
- Jaa, emmä tiä ehkä vähän.
- +Niin ... mikä oli tehtävä täällä koulussa?
- Oppia erilaisia asioita.
- +No minkä takia te opiskelette, että minkä takia te käytte sitten .. tottakai siis opiskelun takia mutta minkä takia te opiskelette?
- Saa hyvän ammatin ja menee loppuelämä hyvin.
- No, saa hyvän ammatin ja sitten palkkaa tulee hyvin, kun saa hyvän työpaikan.
- Oman itteni ja tulevaisuuden.
- Hyvän ammatin ja rahan takia.
- +Onko meidän koulussa hyvä kuri?
- On.
- +Miten se ilmenee?
- No, saa aika helposti jälki-istuntoja.
- +Onko meidän koulussa jälki-istunnoista hyötyä?
- No, ei.
- +Miksei?
- No, kun ne ei opi siinä, vaikka ne saakin jälkkää.
- +Mikäs olis parempi ratkasu?
- Emmä tiedä.
- +Onko meidän koulussa hyvä kuri?
- Tarpeeks hyvä kuri.
- +Vaihtelee se opettajittain?
- Vaihtelee aika paljon.
- +Minkälainen on sitten semmonen opettaja joka saa hyvin pidettyä kurin, mitä se tekee erilailla?
- No se tulee toimeen niitten oppilaitten kanssa paremmin niinku .. niitten kanssa suurinpiirtein samaa mieltä jossain asioissa eikä heti oo joka asiasta sanomassa vastaan.
- +Onko meidän koulussa hyvä kuri?
- Opettajakohtainen.
- +Minkälainen on semmonen joka saa hyvän kurin aikaseks?
- No yhdyn edelliseen puhujaan.
- +Onko meidän koulussa hyvä kuri?
- On.
- +Miten se ilmenee?
- No opettajat pistää vastaan jos joku tekee tyhmästi.
- +Missä menee tyhmän ja ei tyhmän raja suurinpiirtein, jos pystyt jonkun esimerkin heittään?
- No tunnilla huutaja ja joka on hiljaa.
- +Selvä. No tota .. Minkäslainen sitten on hyvän opettajan kolme ominaisuutta? Mistä tuntee hyvän opettajan? Hyvän opettajan kolme ominaisuutta? Te äsken jo osan sanoittekin täs tuli oikein hyviä, mutta mistä tunnistaa hyvän opettajan?
- Hauska, hyvä opettamaan ja emmä keksi sitä ..
- No tota ni .. huumorintajunen, pitää lupauksen ja on sitte hyvä opettaja.
- +Niin, että hyvä opettaja on hyvä opettaja. joo.
- Siis sillei, että saa ne asiat menemään perille ja tajuaa sillai oppilaittenkin mielipiteitä ja eikä pidä omaa mielipidettä ja sit se on semmonen hauska.
- Samat kuin edelliselläkin.
- +No tota .. minkäslainen on sitten hyvä oppilas, sen ei välttämättä tarvi olla kympin oppilas vaan minkälainen teidän mielestä on hyvä oppilas?
- On kunnollatunnilla eikä riehu.
- Kuuntelee mitä sanotaan.
- No onhan niitä mutta ei tuu mieleen.
- No on aktiivinen tunnilla eikä häiritse muita.
- +Auttaako toisia?
- No, välillä, riippuu tilanteesta.
- Kuuntelee, auttaa muita ja yrittää parhaansa.
- +Toi oli hyvä toi yrittää parhaansa. Onko teillä semmosia erityisiä valmiita konsteja millä te ärsytätte opettajia jos te tiedätte jollekin opettajalle varman konstin, niin voitte sanoa tähän sen. Kun nää muutetaan ja minä vaan tiedän. Elikä jos on varma konsti jollekin opettajalle niin mikä se olis?

LIITE

- Kysyy yhdeltä opettajalta koirista.
- +Hermostuuko se siitä?
- Ei mut se rupee puhuun siitä niin kauan, et tunnilla ei kerkiä tekeen mitään.
- +Onko muita konsteja tai tyyppejä ja konsteja?
- No matikan opettajalle rupee (rehtorin kuulutus)...
- +Elikä se varma konsti siihen opettajan hermostuttamiseen? Oliko niitä?
- No matikan opettajalle rupee saivartelemaan niistä asioista mitä se sanoo.
- +Onko täältä ... löytyykö?
- No fysiikan maikalle käy kettuilemaan vähän.
- +Se hermostuu herkästi?
- Hermostuu ja antaa miinuksia.
- +Miinuksia? Mihin se merkkää ne miinukset?
- No johonkin arvostelukirjaan.
- +Löytyykö täältä jotain hyvää konstia?
- No yhdelle opettajalle kirjotat laskut taululle väärin niin se alkaa huutaa ja muuttuu ihan punaseks ja sitten matikan opettajalle kun käyt huutaa tai laulamaan James Bond musiikkia nii se siitäkin voi ärsyyntyä.
- +Aika hyviä konsteja, se on hyvä, että niitä on tallessa. No tota .. Mä kysyin jo sen .. empäs kysyyn, että minkälainen on hyvä oppitunti, mitä siellä tapahtuu? On se sitten liikunta, on se sitten historia ni mitä tapahtuu hyvällä oppitunnilla?
- No, kaikki kuuntelee eikä ykskään nuku, et on silleen kiinnostava aihe ja .. sitten voi jossain jotain pari pientä jogeekin heittää väliin.
- No sellasta reipasta meininkiä eikä semmosta .. sanotaan tyhjän niuhottamista vaan jostain yhestä asiasta.
- Hauska tunti, ettei ei mitään kuivaa kirjasta lässyttämistä, että on jotain toimintaakin tunnilla.
- Keskustellaan kiinnostavasta aiheesta.
- +Oppiiko hyvällä tunnilla jotain?
- Oppii.
- +Onko meidän koulussa semmonen sankari joka saa paljon jälki-istuntoja ja joka rikkoo sääntöjä?
- Pitääkö mainita nimeltä?
- +Ei.
- On ..on.
- +Että se on niinku sankari kun rikkoo sääntöjä?
- Ei, mut on sellanen sankari, joka rikkoo sääntöjä.
- +No sankareita voi olla monenlaisia. Joo. Nyt tota .. nyt on jälki-istuntohomma .. meni jo ja .. voiko semmonen olla sankari joka ei rioko sääntöjä?
- Voi.
- +Elikä semmonen muuten hyvä tyyppi , mutta osaa pysyä rajoissa, niinkö?
- Niin.
- +No tota pitääkö tuntien olla hiljasia? Elikä .. vai saako siä olla pulinaa?
- No ei välttämättä riippuu tunnista.
- +Millä tunnilla pitää olla hiljaa ja millä pulista?
- No vaikka liikunnan tunnilla voi vähän pulista jos ei opettaja opeta ja vaikka biologian tunnilla pitää olla hiljaa, et oppis jotain.
- No saa siel tunnilla vähän olla keskustelua tietenkin, mut ei kuitenkaan mitään huutamista.
- Pitää silleen vähän keskustelua olla .. tosin ei missään koetilaisuuden aikana, muuten silleen et ei ihan tuppisuina istuta siellä penkin takana.
- Tunneilla saa olla pulinaa, mut ei mitään sellasta hirveetä huutoo.
- +Ja nyt sitten kysytään semmosia kun mejän opetus suunnitelmassa on tämmösiä ... tai kysytään ensin näin, että mitä kolmee järjestyssääntöä mejän koulussa rikotaan eniten tai helpoiten tai muuten .. elikä kolme semmosta järjestyssääntöä , me tiedetään mitä on järjestyssääntöt , mitä niistä rikotaan eniten?
- Välitunneilla ollaan sisällä ja viedään mopoja pesulle ja ollaan tupakkapaikalla.
- No just samat suunnillen kun edellisellä.
- Kuten myös.
- Tupakointi, kiusaus ja toi mopojen vienti pesulle.
- +No mites toi välituntihomma esimerkiks ni minkä takia tuosta ei lähetä välitunnille vaikka ulkona on tämmönen hyvä ilma nii istutaan tuolla kaapeilla ja .. minkä takia tosta ei lähetä ulos?
- Haluu kiusata opettajia.
- +No tota mites se sitten toimii .. odotetaan että kellä pinna pettää ensinmäisenä?
- Niin.
- +Mitäs sitte kun pinna pettää?
- Sitten pitää lähtee ulos ettei saa jälki-istuntoo.
- +Onks' se semmosta?
- No joo, mut siellä ulkona ei kans oo mitään virikkeitä, sitten mitä vois tehdä siellä .. pitää vaan seistä tai istua jossakin ja keskustella kavereitten kanssa. Vois olla vähän hauskempi piha.
- +No onko tota tää semmosta kissa hiiri peliä, että kummatkin kyttää .. opetajat oppilaita tossa ja oppilaat opettajia että koska hermostutaan?
- No joo onhan se vähän sellastakin.
- +Mun mielestä tää on mejän koulun semmonen ihan oma systeemi. Sitten lyhyt kommentti seuraaviin, elikä mä kysyn mitä teidän mielestä tarkoittaa ja vastaatte.. ei oo pakko vastata mitään jos tuntuu .. tai sanotte mitä kohtaa ette ymmärtäny niin .. katotaan miten menee. Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa kun sanotaan työskentelee kurinalaisesti ja tavoitteellisesti?
- No ettei tunnilla mölötä ja tekee työnsä hyvin ja muutekin tolleen on kunnolla tunneilla.
- +Kunnioittaa yleisesti hyväksytyjä normeja?
- Emmä tiiä sitä.
- +Tiedostaa ihmisen riippuvuuden toisistaan?
- No ilmottaa muille, että ei tar.. jos toinen häiritsee toista nii ilmottaa sille ettei kannata.
- +Tuntee vastuuta yhteisestä omaisuudesta?
- Ei tuhoa tai niinku ei omi kenenkään tavaroita että jos on vaikka yhteisiä tai vastaavaa.
- +Tuntee vastuuta yhteisestä kulttuuriympäristöstä?
- No ettei me ihan joka paikkaan töhertelemään tonne seiniin jotain grafitteja tai semmosta ..
- +On esteettisesti kokeva?
- No joo .. oisko se jotain alastomuuteen liittyvää.
- +On eettisesti tiedostava?
- Ei sano mitään.

LIITE

- +Sitten tota .. mitä luulette, mä jo kysyin .. kysyinkö teiltä minkä takia kaverit jotka rikkoo sääntöjä niin minkä takia ne rikkoo niitä sääntöjä? Elikä kun säännöt on ni minkä takia niitä pitää rikkoo sitten, helpompaa olis kun kukaan ei rikkos ni kaikki sujuis niinku hienosti?
- No ne haluu näyttää toiselle kuinka kova jätkä se on. Ja koittaa saada niitten suosion.
- Yrittää päästä joihinkin jengeihin sisälle ja tällasta.
- No pitää kistaa kavereitten kanssa jälki-istunnoista, et kellä on eniten tunteja.
- Ne on idiootteja.
- +Aha nyt tota mä paan vähäks aikaa poikki ja kerron teille teht... No niin ja sitten käydään tämän työtauha-asian kimppuun?
- No työrauha tarkoittaa mun mielestä sitä, että ollaan kunnolla tunnilla, että ne ketkä haluu tehdä oppitunnilla jotain asioita ja opetella asioita ni ne saa sille tehdä niitä asioita rauhassa.
- No se on tärkeä jokaiselle se työrauha, et siä pystyy ylipäättensä opiskelemaan jotain, pitää olla hiljaa tunneilla ja muutekin tolleen.
- Et' pystyy opiskelemaan tunneilla ja sitten opettajalle se työrauha on sitä että pystyy tekeen niitä omia hommia siinä pöydän ääressä, ettei tarvi koko ajan kommentaa oppilaita.
- No on hiljaa tunnilla ja jos pyytää toista auttamaan niin auttaa sitten niin hiljasella äänellä, ettei se muita häiritse.
- +Hyvä kiittämiset.

LIITE

Kalle Silokangas
Jyväskylän Yliopisto,
Liikuntatieteen laitos

LUPA-ANOMUS
13.11.1996

Sivistystoimen johtaja,
Mauno Väänänen
Orimattila

Pyydän kunnioittavasti lupaa suorittaa Orimattilan yläasteella haastatteluja, jotka liittyvät tutkimukseeni työrauhasta oppitunneilla.

Tavoitteena on saada tilannekartoitus vallitsevista käsitteistä Orimattilan yläasteella. Tutkimus selvittää nuorten ja opettajien käsityksiä oppituntien työrauhasta ja oppilaiden ajatuksia uuden opetussuunnitelman tavoitteista ja käsitteistä.

Haastattelen (ryhmähaastattelu) yläasteen oppilaita sekä heidän opettajiaan (yksilöhaastattelu).

Teen tutkimusta "tutkiva opettaja" -hengessä. Kirjoitan omista tuntemuksistani, kokemuksistani ja ongelmistani haastattelujen tueksi.

Tutkimuksen on tarkoitus olla valmis keväällä 1997.

Jyväskylässä ohjaajanani toimii Martti Silvennoinen Liikuntatieteen laitokselta.

Annan mielelläni tarkempia tietoja tutkimusta koskevista asioista.

Toivon Teidän suhtautuvan myönteisesti tähän tutkimuspyyntöön.

Kunnioittavasti

Kalle Silokangas

Kalle Silokangas
Liik.tiet.yo

Tutkimusta koskevissa asioissa
voitte ottaa yhteyttä henkilökohtaisesti
tai puhelimitse puh. 0400315266.

Mauno Väänänen